ROST

Revistă de cultură creştină şi politică

Maica Mihaela „spiridușul“ Vladimireștilor

O voce a laicatului ortodox
de Claudiu Târziu

Patimile cu dezacordul domnului Pleşu
de Mircea Platon

Pretext de zarvă feministă: femeia în Biserică
de Gheorghe Fedorovici

Preotul între amvon şi tribună
de Marcel Răduț Selişte

an VI ● nr. 62 ● aprilie 2008 ● 4 lei

www.rostonline.org

Coperta I: Marieta Nicoară, înainte să fie tunsă în monahism, sub numele Mihaela

sumar

numărul 62 ● aprilie 2008

EDITORIAL
O voce a laicatului ortodox
de Claudiu Târziu.....3

MARTORI AI VEACULUI
2% pentru ROST.....4

Fapte, vorbe, gînduri.....5

Simpozion ştiinţific panortodox la Mănăstirea Christiana
de Răzvan Codrescu.....9

ÎN DEZBATERE
Necesitatea înnoirii ierarhiei BOR
de Constantin Mihai.....10

Pretext de zarvă feministă: femeia în Biserică
de Gheorghe Fedorovici.....11

Rostul femeii în creştinism
de Antonio Aroneasa.....14

Preotul între amvon şi tribună
de Marcel Răduț Selişte.....17

POLITICA, LA DESCUSUT
Primiți cu uninominalul?
de Viorel Patrichi.....21

REPERE
45 de ani de la martiriul Maicii Mihaela
de Răzvan Codrescu.....26

Suferinţele Maicii Mihaela
de Ana-Maria Marin.....28

Un portret al Maicii Mihaela
de Petre Pandrea.....33

DECANTĂRI
Patimile lui Hristos
de Gheorghe Fedorovici.....35

Patimile cu dezacordul domnului Pleşu
de Mircea Platon.....39

Imitatio Mariae?
de Gheorghe Fedorovici.....41

Poezia creştină – cale spre mântuire
Constantin N. Străchinaru.....44

IN MEMORIAM
PS Dr. Ioan Mihălţan a trecut la cele veşnice
de Pr. Ion Alexandru Mizgan.....46

Monahul Atanasie de la Petru Vodă
de Constantin Mihai.....50

LA ROST
Dictatura celei de-a patra puteri
de Mihail Albişteanu.....52

De ce nu-l pot ajuta creştinii pe Emil Moise
de Daniel-Petru Mazilu.....54

Ford renunţă la politica pro-homo
de Bogdan Mateciuc.....56

Duşmănia ruso-română în viziunea lui Florian Bichir
de Alexandru Racu.....58

IMPORTANT

Revista poate fi procurată de la chioşcurile Rodipet, ca şi: ● În **Bucureşti** – de la librăriile „Vasiliada" (Bd. I.C. Brătianu 12) şi „Sophia" (Str. Bibescu Vodă nr. 24, lîngă Facultatea de Teologie); la cele două librării găsiți şi numere din urmă, pentru completarea colecției. ● În **Constanţa** – de la librăria „Brâncovenească" (Str. Ştefan Mihăileanu nr. 21). ● În **Suceava** – de la librăria „Sf. Voievod Ştefan cel Mare". ● În **Iaşi** – de la librăriile Sedcom Libris. ● În **Cluj** – de la librăriile Arhiepiscopiei Clujului şi de la Librăria Noastră SRL. ● În **Tecuci** – de la Librăriile Cristian. ● În **Câmpia Turzii** – de la Librăria Ensa. ● În **Cîmpulung Muscel**– de la Librăria În culori (Bdul Negru Vodă nr. 159).

OFERTĂ

Revista ROST caută distribuitori în toată ţara: biserici de mir, mănăstiri, firme locale de difuzare a presei, librării şi persoane particulare. Oferim comision generos. Pentru detalii, luaţi legătura cu directorul publicaţiei, Claudiu Târziu, la telefon 0740.103.621 ori pe e-mail: rost@rostonline.org sau revistarost@gmail.com.

ROST
Revistă de cultură creştină şi politică

Fondată 2002

Revistă naţională editată de Asociaţia ROST

DIRECTOR
Claudiu TÂRZIU
tel.: 0740.103.621
rost@rostonline.org

REDACŢIA
Mihail ALBIŞTEANU
Richard CONSTANTINESCU
Cristi PANTELIMON

COLABORATORI PERMANENŢI
Antonio ARONEASA
Corina BISTRICEANU
Răzvan CODRESCU
Stelian GOMBOŞ
Pr. Radu ILAŞ
Constantin MIHAI
Viorel PATRICHI
Mircea PLATON
Marcel RĂDUŢ SELIŞTE
Paul Gabriel SANDU
Constantin N. STRĂCHINARU

CONSILIER LOGISTICĂ
Nicu BUTNARU

CORECTURĂ
Delia HANZELIK

DTP
Omni Press & Design
art@opd.ro

EDIŢIE INTERNET
Dragoş DORAN

CORESPONDENŢĂ
OP 23, CP 27 – Bucureşti

TIPAR
Docuprint SRL
tel.: 0234/588.930

DIFUZARE
Supergraph SRL
Rodipet SA

ABONAMENTE
La redacţie

ISSN
1583-6312

www.rostonline.org

Reproducerea unor articole apărute în revista ROST este permisă numai cu acordul scris al redacţiei.
ROST este difuzată în ţară şi în comunităţile româneşti din Europa, SUA şi Canada.

O voce a laicatului ortodox

Dialogul dintre cler şi laicatul ortodox a murit înainte să se nască. Tentativele de resuscitare au eşuat pînă acum. Iacată însă că s-a mai ivit o şansă, o dată cu înfiinţarea Asociaţiei Ziariştilor şi Editorilor Creştini (AZEC) – o voce a laicatului care se cere ascultată deopotrivă de opinia publică şi de ierarhia Bisericii Ortodoxe Române. Dacă AZEC va izbuti să reanimeze dialogul în Biserică, vom avea de cîştigat, în primul rînd duhovniceşte, cu toţii.

Claudiu Târziu

Dăm aici cuvîntului *dialog* nu numai sensul schimbului de informaţii, idei şi opinii, ci şi pe acela de fluid al unei atît de necesare împreună-lucrări. Dacă el nu a existat, de vină sînt în principal vanităţile, suspiciunea şi uneori disprețul nutrite de reprezentanţii celor două părţi, cler şi laicat. Nu generalizăm, dar observăm că sînt cu totul rare momentele în care vreun ierarh, ca exponent al clerului, colaborează cu vreun intelectual, ca purtător de cuvînt *de facto* al laicatului. Altminteri decît din interese politice sau financiare.

Colaborările sporadice şi legăturile personale ale unora dintre chiriarhii noştri cu anumiţi laici nu interesează aici. Ele sînt excepţii. În fapt, nu există un dialog instituţionalizat şi funcţional. În consecinţă, nu avem nici proiecte în parteneriat cler-laicat, nici o strategie comună de rezistenţă la tăvălugul secularizării. Lipsa dialogului dăunează în egală măsură şi instituţiei Bisericii, şi comunităţii de iubire şi de trăire întru Hristos, care este Biserica.

Încercări de apropiere şi conlucrare au fost. Însă, au fost ratate mai ales din pricina neîncrederii şi a orgoliilor. Iar relaţia dintre cler şi laicat a continuat în două forme, explicabile, dar toxice. Una în care episcopii noştri au rolul de stăpîni discreţionari, iar laicii – pe cel de supuşi umili. Aici totul se desfăşoară într-un singur sens, „de sus în jos“, înalţii clerici dînd ordine, iar credincioşii executînd fără murmur. Putem vorbi despre un *raport monologal*. Acest tip de relaţie îşi are temeiul în greşita înţelegere a poruncii ascultării. Şi clerici, şi laicii care acceptă această variantă uită un adevăr vechi de cînd Biserica: unde este episcopul, acolo e şi Biserica, dar unde episcopul este fără laicat, nu mai este Biserica. Biserica sîntem toţi, cler, cin monahal şi mireni, împreună, în duhul iubirii şi, deci, al împreună-lucrării. Toţi slujim lui Dumnezeu, chiar dacă în chip diferit. În vreme ce preoţii au *preoţia sfinţitoare*, sau de hirotonie, laicii au şi ei, de la Hristos, preoţia universală, sau *preoţia împărătească*.

Un alt tip de relaţie este cel al *monologurilor paralele*. O parte dintre laicii cu vizibilitate identifică probleme, propun soluţii, solicită răspunsuri, critică, uneori laudă şi sprijină diferite iniţiative. Majoritatea ierarhilor dezvoltă un discurs ceţos, care mai mult ascunde decît dumireşte, ignoră cu o superioritate de neînţeles tot ce vine dinspre mireni, văd în orice observaţie o critică şi, în orice critică, umbra unui interes meschin sau a unei duşmănii; cel mult, acceptă cu un aer concesiv implicarea laicilor. Prin acest comportament, dau dovadă de mari deficienţe în comunicare şi arată că preferă să respingă sau să inhibe tot ce nu pot controla.

Un prim demers serios pentru normalizarea legăturii cler-laicat s-a petrecut în anul 1990, prin

(continuare în pag. 8)

2% pentru ROST

Dragi prieteni ai revistei ROST, vă rugăm să citiți mesajul de mai jos şi să-i dați curs! *Nu e o cerere de sponsorizare*, ci un îndemn la a sprijini o organizație culturală, nonprofit, neguvernamentală, bazată pe voluntariat şi dedicată binelui public. Cum? Simplu şi fără să cheltuiți vreun leu din buzunarul propriu: prin direcționarea a *2% din impozitul pe venit*, pe care oricum îl plătiți statului, către Asociația ROST. În fapt, cereți ca o parte din impozitul plătit să fie cheltuit în favoarea unei organizații care face o lucrare ce vă reprezintă.

După cum ştiti, principala activitate a Asociației Rost este editarea revistei ROST (cultural, politic, religios). Mulți ne-ați scris că vă place această publicație, iar o parte dintre dumneavoastră v-ați arătat ataşamentul față de ROST cu diferite prilejuri. Vă mulțumim pentru aceasta. Anul acesta o puteți face din nou.

E bine să ştiți că editarea revistei ROST este realizată prin efortul *voluntar* al unui grup de preoți, istorici, sociologi, medici, profesori, ziarişti, în covîrşitoarea majoritate tineri. *Nimeni nu este plătit.* Singura noastră răsplată este munca bine făcută şi bucuria de a vedea că dumneavoastră, cititorii noştri, prețuiți această lucrare. Şi e normal să fie aşa, căci ROST nu este o afacere din care să cîştige cineva, ci un proiect cultural, menit unei resurecții morale şi spirituale a românilor.

Sprijiniți revista ROST, pentru a devenit mai bună, mai consistentă şi pentru a rămîne independentă!

Procedura

Pentru a direcționa 2% din impozit către Asociația ROST – şi implicit către revista ROST – urmați etapele de mai jos.

● Notați datele de identificare ale organizației noastre:

Numele: **Asociația ROST**

Codul unic de identificare (codul fiscal): **12495302.**

Contul bancar în format IBAN: **RO25BACX0000000107363250**, deschis la Unicredit Țiriac, Sucursala Orizont – Bucureşti.

● **Dacă aveți venituri de la un singur angajator** (un loc de muncă şi un salariu), completați **Cererea 230**, „Cerere privind destinația sumei reprezentînd pînă la 2% din impozitul anual“ pe care o descărcați de pe site-ul asociației noastre (www.romfest.org) sau de pe site-ul Ministerului Finanțelor.

La **Capitolul B** veți trece datele Asociației ROST indicate mai sus. La rubrica „Suma“ treceți suma reprezentînd 2% din impozitul pe care îl datorați pe venit. Dacă nu ştiți suma, lăsați rubrica liberă, căci va fi completată de Administrația Financiară.

Cereți firmei/instituției unde sînteți angajați o copie după **formularul 210** „Fişa Fiscală privind impozitul pe veniturile din salarii“. Anexați formularul la Cererea 230.

Cele două documente se depun la registratura Administrației Financiare sau se trimit prin poştă, cu scrisoare recomandată la administrația financiară de care aparțineți.

● Dacă anul trecut ați avut venituri din mai multe surse, utilizați **Declarația 200**, „Declarație specială privind veniturile realizate“ (o veți primi acasă, prin poştă, de la Administrația Financiară sau o puteți descărca de pe site-ul Ministerului Finanțelor ori de pe site-ul www.romfest.org). La **Capitolul III**, „Destinația sumei reprezentînd 2% din impozitul pe venitul anual datorat“, punctul 2, „Sponsorizare entitate nonprofit“ completați cu datele Asociației ROST indicate mai sus. La rubrica „Suma“ puneți echivalentul a 2% din impozitul pe venit datorat sau lăsați liber, căci va completa Administrația Financiară. Documentul se depune la registratura Administrației Financiare sau se trimite prin poştă, cu scrisoare recomandată.

Important! Data pînă la care trebuie să depuneți declarația pe venit este 15 mai 2008.

Fapte, vorbe, gînduri

Moldova are mitropolitul pe care-l merită

ÎPS Teofan, mitropolitul Olteniei, a fost ales mitropolit al Moldovei, printr-o răsturnare spectaculoasă de situație, atunci cînd toată lumea se aştepta ca noul vlădică de la Iaşi să fie PS Casian Crăciun. Inițial, nu se ştia că ÎPS Teofan va candida, iar din calculele presupuselor voturi din Sinod părea că PS Casian nu va întîmpina o opoziție serioasă. Dumnezeu a vrut însă altfel. Credem cu tărie că El a dat curs rugăciunilor în care s-au ostenit sute de călugări din Moldova, care şi-au dorit nu un manager, ci un ierarh înduhovnicit. Din informațiile noastre, „tabăra“ PS Casian nu şi-a revenit nici acum din surpriză, în frunte cu PF Daniel, principalul susținător al chiriarhului de la Galați. Să-i dea Dumnezeu sănătate şi forța duhovnicească ÎPS Teofan, să-i păstorească aşa cum merită pe moldoveni!

AZEC şi-a ales noua conducere

Răzvan Bucuroiu, preşedinte al Asociației Ziariştilor şi Editorilor Creştini din România (AZEC)

Jurnalistul *Răzvan Bucuroiu* (TVR, revistele „Lumea credinței“ şi „Lumea monahilor“) a fost ales, la 24 martie a.c., în funcția de preşedinte al Asociației Ziariştilor şi Editorilor Creştini din România (AZEC), iar publicistul şi editorul *Răzvan Codrescu* („Lumea credinței“, Ed. Christiana) a fost desemnat vicepreşedinte, într-o şedință a Adunării Generale care a avut loc la Muzeul Țăranului Român. Adunarea Generală a AZEC i-a mai ales în Comitetul Director pe *Claudiu Târziu* (revistele „Formula As“ şi „ROST“), *Cristian Curte* (Radio România, Bucureşti), *Costion Nicolescu* (publicist, Bucureşti), *Andrei Vlădăreanu* (revista „Lumea credinței“) şi *Victor Roncea* („Ziua“). De asemenea, Adunarea Generală a înființat trei comisii: Comisia de etică şi deontologie profesională, Comisia pentru premiile AZEC şi Comisia pentru jurnaliştii români de peste granițele țării. AZEC este o organizație neguvernamentală, nonprofit şi apolitică, înființată în toamna anului trecut din inițiativa lui Răzvan Bucuroiu, Răzvan Codrescu şi a Mihaelei Voicu (Ed. Sophia), cei trei alcătuind şi primul Consiliu Director al AZEC. Asociația are ca scopuri promovarea valorilor profesionale şi morale în cadrul breslei ziariştilor creştini şi în presa românească, precum şi stabilirea unui dialog cu Bisericile din România, pentru mai corecta informare a publicului. AZEC îşi propune şi organizarea unor cursuri de jurnalism creştin, acordarea de premii anuale pentru cele mai bune materiale de presă şi pentru carte religioasă, dar şi asigurarea de consultanță şi asistență pentru ziarişti şi editori, în cazul încălcării dreptului la liberă exprimare şi libertate de conştiință.

În numele lui Emanoil Gojdu

Parlamentul şi preşedintele Băsescu au dejucat planurile guvernului Tăriceanu privind înființarea Fundației Publice Româno-Ungare „Gojdu“ (prevăzută prin acordul semnat la Bucureşti, la 20 octombrie 2005). Partea sănătoasă a societății civile a criticat încă de la început inițiativa guvernelor român şi maghiar, prin care România renunța la moştenirea de câteva miliarde de dolari lăsată Bisericii Ortodoxe Române din Transilvania de către avocatul Emanoil Gojdu. Noua fundație (guvernamentală) trebuia să substituie Fundației „Gojdu“ înființată la Sibiu în 1996 şi care încearcă să recupereze averea Gojdu în beneficiul tinerilor studioşi de confesiune ortodoxă. Promotorul principal al unei ordonanțe guvernamentale prin care moştenirea Gojdu era făcută cadou guvernului maghiar a fost Mihai Răzvan Ungureanu, la acea vreme ministru de Externe, iar azi şef al Serviciului de Informații Externe. Dacă Ungureanu nu a servit în 2005 interesele

româneşti, de ce ar face-o acum? Şi dacă e de bănuit că nu o va face, de ce e şeful spionajului românesc? Credem că tot Traian Băsescu are datoria să răspundă acestor întrebări, căci el l-a propus pe Ungureanu la SIE.

Secuii sfidează România

Maşinile Poliției Comunitare din Sfintu Gheorghe sînt inscripționate în limba maghiară şi poartă la loc vizibil stema oraşului (contestată de comunitatea românilor), care este aproape identică cu cea din timpul Imperiului Austro-Ungar! Poliția Comunitară este subordonată Consiliului Local Sfintu Gheorghe şi este formată din corpul foştilor gardieni publici. Din informațiile pe care le furnizează pe blogul său, Dan Tănasă, un bun cunoscător al problemelor etnice din zonă, nici un român nu este angajat al Poliției Comunitare Sfintu Gheorghe. În Sfintu Gheorghe mai trăiesc încă, în ciuda şicanelor UDMR, peste 15.000 de români care se simt terorizați în fiecare zi.

Emil Constantinescu se retrage

Fostul preşedinte al României Emil Constantinescu a anunțat că se va retrage de pe scena politică, urmînd să se ocupe de acțiuni în sfera societății civile. Declarația a fost făcută în pregătirea fuziunii prin absorbție a PNL cu Acțiunea Populară, partidul lui Constantinescu. Din păcate pentru el şi din fericire pentru noi, românii, Emil Constantinescu a ieşit *de facto* din politică din 2000. Toate demersurile sale cu pretenție de acțiuni politice, de atunci încoace, nu sînt decât dovezi ale debranşării sale de la realitate. Constantinescu n-a acceptat pînă acum că a rămas, vorba carageliană, *fără coledzi*, adică pe dinafara politicii. Azi o face, semn că începe să-şi revină la normal.

Extremiștii unguri, chemați la bară

La Budapesta se judecă un proces pentru dizolvarea grupării paramilitare de extremă dreapta Garda Ungară. Parchetul General a deschis acțiunea în justiție pe baza acțiunilor rasiste ale Gărzii, mai precis a unui marş organizat într-o localitate de țigani. Unul dintre obiectivele Gărzii Maghiare îl constituie „salvarea Ungariei“ şi schimbarea actualului regim politic. Membrii organizației sînt instruiți atît în privința disciplinelor sportive de luptă, cît şi în mînuirea armelor. Liderul Jobbik (mişcarea care a înființat Garda), Vona Gábor, nu a exclus posibilitatea unui război cu România sau cu Slovacia, țări unde trăiesc largi minorități maghiare. Fostul preşedinte al Consiliului Național Secuiesc, „Scaunul Ciuc“, Csibi Barna, a intenționat, anul trecut, să înființeze „Garda Secuiască“ după modelul Gărzii Maghiare. Dacă intențiile lui Csibi nu s-au materializat, în schimb tinerii extremişti maghiari din Trasilvania, grupați sub numele de „Garda Secuio-Maghiară“, au tabere de pregătire paramilitară pe teritoriul României.

O cărticică de folos: „Hristos a înviat!“

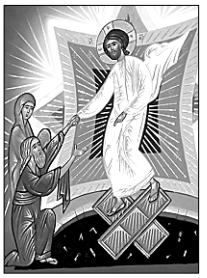

Editura Predania (Bucureşti, http://www.predania.ro/) a scos, în întîmpinarea Paştelui, o cărticică pentru copii, Hristos a înviat!, cu versuri de Sfintul Nicolae Velimirovici şi ilustrații de Serioja Popov. Traducerea din limba sîrbă este a lui Adrian Tănăsescu-Vlas. Această carte încearcă să împărtăşească celor mici însemnătatea praznicului Paştelui, Învierea Domnului. Şi aspectul aparte al cărții, şi ilustrațiile, şi versurile – toate, în duhul predaniei dreptslăvitoare – doresc să insufle copiilor bucuria întregii Zidiri că Hristos a înviat!

90 de ani de la unirea Basarabiei cu Țara

Fundația Pentru România (condusă de jurnalistul Victor Roncea) şi Organizația Studenților Basarabeni – Bucureşti au organizat o serie de manifestări în Capitală, la 27 martie a.c., cu prilejul împlinirii a 90 de ani de la Unirea Basarabiei cu România. Participanții la conferința ținută pe acest subiect au adoptat o Rezoluție, în care solicită autorităților: „1. Deschiderea şi înlesnirea procesului de acordare a cetățeniei celor în drept este un obiectiv prioritar; 2. Asumarea fermă a rolului României

de vector regional al integrării europene şi de stabilizator al proceselor de securitate ale flancului sudic al NATO, de la Marea Neagră; 3. Deschiderea procesului de investiţii şi asistare a creşterii capitalului autohton, în vederea diminuării influenţelor eurasiatice în procesele economice-politice ale Moldovei în vederea asumării fireşti a proiectelor euro-atlantice; 4. Dreptul de preempţiune pentru etnicii români din jurul graniţelor în vederea reglementării situaţiei vizelor pentru forţele de muncă, în aşa fel încît să se permită accesul prioritar al celor de dincolo de Prut la piaţa de muncă din România; 5. Mărirea accesului tineretului studios din Basarabia la programele de burse ale Universităţilor din România; 6. Românii din jurul graniţelor trebuie să aibă dreptul de la reprezentare politică proporţională în Parlamentul de la Bucureşti; 7. Solicităm conducerii statului, Preşedintelui Traian Băsescu, includerea problematicii dramatice a românilor din jurul graniţelor României, supuşi unor procese sistematice de deznaţionalizare şi sfărîmare identitară, în tematica documentelor ce privesc siguranţa naţională a României. Salvgardarea acestor comunităţi trebuie să reprezinte un obiectiv prioritar al statului român".

Creştinii bucureşteni sînt obligaţi să plătească pentru „Basilica"

Umbla un zvon prin tîrgul Bucureştilor cum că Patriarhul a pus „haraci" pe parohii, pentru a întreţine trustul de presă „Basilica" (Trinitas). Ştim că trustul de presă o duce greu cu banii, iar, după ce ÎPS Teofan va fi instalat Mitropolit al Moldovei, probabil că se va simţi şi mai rău. Şi mai ştim de-acum că Arhiepiscopia Bucureştilor le cere enoriaşilor şi preoţilor parohi să sprijine financiar trustul de presă. Căci Arhiepiscopia a dat un comunicat de presă pe acest subiect. Din text reiese că nu este un îndemn, ci o poruncă. Iar în Biserică ordinul nu se discută, ci se execută. Dacă nu, oricine se poate dovedi „deficitar" în privinţa „corectitudinii şi a conştiinţei pastoral-misionare" şi poate fi înlocuit din funcţie, aşa cum spune foarte clar comunicatul. Bine că e totul pe faţă. La urma urmei, interesul general este ca valorile creştine să fie menţinute în conştiinţa publică. Şi un trust de presă poate să facă asta, dar nu poate funcţiona cu aer; trebuie să pună umărul tot creştinul. Ne-am bucura şi noi să reuşească. Cu un amendament: valorile care sînt cultivate să nu fie doar creştine, ci creştin-ortodoxe.

Destine de martiri

Muzeul Judeţean Ialomiţa, în parteneriat cu Asociaţia ROST, Consiliul Judeţean Ialomiţa şi Consiliul Naţional de Studiere a Arhivelor Securităţii organizează o expoziţie itinerantă cu titlul „Destine de martiri", în care vor fi evocaţi, prin fotografii şi documente: Pr. Arsenie Boca, Pr. Arsenie Papacioc, Pr. Daniil – Sandu Tudor, Pr. Gheorghe Calciu, Valeriu Gafencu şi Ioan Ianolide. Expoziţia va fi deschisă la Muzeul Judeţean Ialomiţa, începând cu 23 aprilie, pînă la sfîrşitul lui mai a.c., urmând ca apoi să poposească, pentru cîte o lună, în alte oraşe. Manifestarea a fost iniţiată şi coordonată de dr. Emilia Corbu, muzeograf la Slobozia şi colaborator al nostru, căreia îi mulţumim în chip deosebit pentru strădania sa. Vom reveni cu o cronică de la vernisajul expoziţiei.

Avva Adrian s-a mutat la Putna

Părintele Adrian Făgeţeanu s-a întors recent la mănăstirea sa de metanie, Putna. După cum se ştie, Părintele Adrian se retrăsese la Schitul Locurele din Gorj, în 2003. Decizia sa de a reveni în Bucovina natală se pare că fost determinată nu numai de dorul firesc pentru locul de baştină, pe care oricine îl simte mai acut la apusul vieţii, ci şi de faptul că mitropolit al Moldovei a fost ales unul dintre cei care i-au fost ucenici, ÎPS Teofan. Ni se pare ca Putna i se potriveşte mult mai bine Avvei Adrian şi ne bucurăm că s-a hotărît să meargă acolo, de vreme ce n-a mai putut rămîne la mănăstirea Antim, în Bucureşti. Nădăjduim să-i mai putem cere cuvînt de folos încă mult timp, deşi Părintele este în pragul a 96 de ani.

Hurduzeu, despre racilele timpului acesta

Într-un foarte bun interviu, pe care i l-a acordat lui Silviu Man pentru www.bookblog.ro, scriitorul Ovidiu Hurduzeu arată, cu firescul de

care este capabil un gînditor creştin, racilele vremurilor noastre. Redăm aici doar cîteva pasaje din acest text, care sperăm să-i trezească pe cît mai mulţi. Ovidiu Hurduzeu (n. 12 iunie 1957, Bucureşti) este doctor în *French and Humanities* (dublă specializare) cu teza *„Henri Michaux, Emil Cioran: Le paradigme de l'irrealise"*. A predat cursuri de *Humanities* la Stanford şi literatură comparată la California State University, Monterey Bay. A publicat volumele: *Culori vii, forme frumoase* (Albatros, 1988), *La Roma totul este OK* (1993), *Sclavii fericiţi. Lumea văzută din Silicon Valley* (Timpul, 2005), *Unabomber: Profetul ucigaş* (Logos, 2007) şi articole şi studii în revistele *Idei în dialog*, *Convorbiri Literare* şi ROST. Locuieşte în SUA. Iată ce spune în interviu: *„Astăzi nici o ideologie n-ar avea sorţi de izbîndă dacă n-ar fi diseminată pe scară largă în chip de «opinie publică»*. Propaganda este cea care cristalizează ideologia. De aici importanţa mass-media care s-a transformat dintr-un mijloc neutru de comunicare într-unul propagandistic, de schelet formator al opiniei publice." [...] „Societăţile democratice postmoderne nu sînt represive, nu reprimă dorinţele şi aspiraţiile individuale, ci, dimpotrivă, le exacerbează. Advertising-ul, ca sistem de propagandă, este menit să-l transforme pe individ într-o «maşină doritoare» (Deleuze)." [...] *„Tînărul trebuie să devină consumator. Nu consumă bunuri materiale, idei, imagini prefabricate, moralitate-şablon de dragul economiei mondiale, ci pentru a se împlini pe sine."* [...] „Devenind idol pentru tînărul de azi, *trinitatea Tehnologie, Bani, Confort se transformă într-o maladie a sufletului şi trupului.*" [...] *„Idealul tînărului recent nu este să fie un revoltat, ci un «maleabil»*. Comparaţi pe tinerii de azi cu cei din «generaţia de aur» dintre cele două războaie mondiale, Ţuţea, Cioran .... [...] Cu cît conformismul este mai vîrtos, cu atît se vîntură mai mult falsa revoltă a «marginalilor», «teribiliştilor» şi revoluţionarilor subvenţionaţi (feministe, gay etc.) – de fapt, manifestări ale deculturalizării catastrofale ale tinerei generaţii."

Editorial

(urmare din pag. 3)

Grupul de Reflexie pentru Înnoirea Bisericii. Deşi cu o viaţă scurtă, Grupul a avut izbînzi notabile (dintre care cea mai importantă a fost reintroducerea religiei în şcoli), tocmai pentru că a existat o colaborare între mireni cu notorietate şi clerici cu autoritate. Privit şi el cu suspiciune de către ierarhia BOR, Grupul s-a destrămat după ungerea ca episcop a preşedintelui său, protosinghelul Daniel, actualul Patriarh.

Alte încercări în acelaşi scop de reanimare s-au sfîrşit după o acţiune punctuală sau într-un raport de subordonare.

Anul acesta, în ajunul Bunei Vestiri, s-a lansat propriu-zis Asociaţia Ziariştilor şi Editorilor Creştini (AZEC), o dată cu prima sa adunare generală şi alegerea liderilor ei. AZEC grupează oameni care, prin natura ocupaţiei lor, sînt vizibili şi pot face cunoscute frămîntările poporului drept-credincios. Preocupările membrilor săi nu sînt doar cele referitoare la respectarea deontologiei profesionale a jurnaliştilor, ci şi la felul în care este receptat şi asimilat mesajul creştin în societate, şi la relaţia cler-laicat. Forţa AZEC rezidă în numărul şi impactul canalelor media la care are acces. Una din virtuţile esenţiale ale AZEC este aceea că se face locul de întîlnire al unor persoane cu cele mai diferite firi, aspiraţii, mijloace de exprimare, maniere de abordare şi orientări politice. Cooperarea lor este posibilă datorită valorilor şi principiilor comune – provenind din învăţătura creştină. În AZEC domină un echilibru între caractere şi tendinţe diferite, care se reflectă şi în conducerea organizaţiei. Aşa încît asociaţia este scutită de bănuiala că ar sluji cutare direcţie, sau cutare interes – altele decît cele declarate în documentele sale programatice.

AZEC ar putea mijloci o mai bună comunicare a Bisericii cu societatea şi, prin aceasta, să dezamorseze falsele conflicte. De asemenea, ar putea fi un partener al ierarhiei în mari proiecte de interes general.

Asociaţia şi-a manifestat disponibilitatea în acest sens. Depinde de ierarhia Bisericii cum va răspunde mîinii întinse, pentru a se închega un veritabil *dialog*.

Simpozion ştiinţific panortodox la Mănăstirea Christiana

Marţi 4 martie a.c., Mânăstirea Christiana din Bucureşti (şos. Pipera 49, sector 2) a fost gazda Simpozionului internaţional *Asistenţa spirituală a bolnavului muribund. Abordare ortodoxă*, organizat de Fundaţia „Sf. Irina“, sub înaltul patronaj al Patriarhiei Române.

Iniţiatorul şi „sufletul“ acestui eveniment deopotrivă ştiinţific şi religios a fost Prof. Univ. Dr. Pavel Chirilă (care a şi deschis lucrările), ctitor atât al Mânăstirii Christiana, cât şi al Centrului de Îngrijiri Paliative „Sf. Irina“ din Voluntari (str. Erou Mircea Marinescu 3; www.paliativecare.ro).

Printre invitaţii care au luat cuvântul s-au numărat personalităţi de marcă ale Ortodoxiei europene, deja cunoscute pentru contribuţiile lor în domeniul încă foarte tânăr al bioeticii creştine: Î.P.S. Hierotheos Vlachos, Mitropolit de Nafpaktos (cu comunicarea „Trecând de la viaţă la moarte“), Prof. Dr. Tristram H. Engelhardt jr (cu comunicarea „Remembering *What Death is about?* Reflections on End-of-Life Care“), Dr. Marc Andronikoff (cu comunicarea „Care sunt argumentele încrâncenării terapeutice“), Dr. Dmitri Avdeev (cu comunicarea „Moartea – începutul veşniciei“) şi Corinna Delkeskamp-Hayes (cercetătoare occidentală convertită la Ortodoxie, cu comunicarea „Raportul şi impactul bioeticii laice cu bioetica creştină“). Partea românească a fost reprezentată îndeosebi de Pr. Prof. Dr. Vasile Mihoc (cu comunicarea „Omul – trup şi suflet“), ce şi-a asumat şi postura de moderator al dezbaterilor.

Atât comunicările, cât şi discuţiile aferente au o fost de mare folos celor prezenţi, onorând deopotrivă statutul *ştiinţific* şi cel *duhovnicesc* al Simpozionului, ce poate fi considerat o reuşită din toate punctele de vedere, cu o notă aparte pentru virtuţile organizatorice: găzduire caldă şi atentă, traducere simultană în cască (pentru limbile engleză, franceză, neogreacă şi rusă), sonorizare excelentă, mape informative pentru fiecare participant etc. Asistenţa a fost mult mai numeroasă decât se prevăzuse (preoţi, monahi, teologi mireni, medici, asistenţi sociali, gazetari, studenţi), iar atmosfera vie şi înnobilată de un superior spirit dialogal.

Păcat că nici o faţă arhierească din B.O.R. nu a găsit de cuviinţă să onoreze cu prezenţa ei părintească pe organizatori şi pe iluştrii oaspeţi (măcar unul dintre episcopii-vicari de la Bucureşti s-ar fi cuvenit să se afle de faţă, fie şi numai la deschiderea lucrărilor). Ce-i drept, a doua zi, principalii actanţi ai Simpozionului au efectuat o vizită la Patriarhia Română (după care s-au reunit la Centrul „Sf. Irina“, pentru prânzul festiv care a încheiat fericita manifestare). ***(Răzvan Codrescu)***

Necesitatea înnoirii ierarhiei BOR

Circulă în ultima vreme, prin presa centrală, o serie de „propuneri“ sau „inovații“ cu privire la posibilitatea de retragere din scaunele episcopale a unor ierarhi ai Bisericii Ortodoxe Române, pe motiv de boală sau vârstă înaintată. Nu este lipsit de interes să abordăm acest aspect care a luat, pe alocuri, forma unei campanii violente, cu atât mai mult cu cât discutarea sa poate contribui la clarificarea unor chestiuni de interes general.

Constantin Mihai

În primul rând, o retragere din episcopat ar fi necanonică. Un episcop nu poate fi retras din scaun decât prin caterisire. Investiția cu cârja pastorală se face pe viață, şi nici boala, nici vârsta înaintată, nici oboseala nu scuză şi nu îndreptățesc canonic o retragere. Că asemenea „propuneri“ sau „inovații“ încep să circule prin publicistica noastră, nu este nimic nou. Toate acestea fac parte din sistemul de sabotare a Bisericii, aplicat cu o stăruință perversă de puterea lumească, prin intruziunea flagrantă a politicului în lucrurile dumnezeieşti. Pentru boală sau vârstă înaintată, canoanele prevăd *asocierea* unuia mai tânăr la păstorie. Dar de retragere sau demitere, nici vorbă.

Nici nu poate fi altfel. Episcopatul nu este un drept, ci o îndatorire, una dintre cele mai grele. Retragerea ar echivala cu o dezertare. Când un arhiereu a fost învrednicit cu această sarcină dificilă a episcopatului, el trebuie să o ducă până la capăt împotriva tuturor atacurilor şi adversităților. Nimeni nu stă în scaunul episcopal pentru satisfacțiile lui personale, ci pentru gloria Bisericii.

Se abordează acest aspect al retragerii din scaun ca o parte esențială a primenirii sau a reformei ierarhiei noastre ecleziastice. Această reformă nu mai poate întârzia. Prima înnoire necesară este cea din rândurile chiriarhiei. Primenirea va trebui să fie făcută şi este bine ca ea să fie înlesnită pentru a se evita gesturile energice. De aceea, trebuie să se procedeze pravoslavnic, nu prin demitere. După canoane, demiterea nu există. Există numai caterisirea, precum şi o formă de retragere voluntară din scaun, singura canonică, pe care chiriarhia noastră a uitat-o. Este vorba, aşa cum aminteam mai sus, de asocierea la păstorie a unui arhiereu tânăr.

Prin urmare, acei dintre chiriarhi care se simt bătrâni, bolnavi sau obosiți şi care îşi dau seama că rămânerea lor mai departe în scaun nu poate fi în nici un fel de folos marilor interese ale Bisericii vii, se pot retrage la o mânăstire, lăsând în scaun un arhiereu tânăr, pătruns de adevărul duhovnicesc al Ortodoxiei, care, la trecerea la cele veşnice ale titularului, să-i ia şi de drept, nu numai de fapt, locul. În acest mod ar trece în scaunele de păstorire elemente tinere, viguroase, culte, credincioase şi dreptcredincioase, contribuind la revigorarea Bisericii.

Înnoirea vieții bisericeşti trebuie să se realizeze canonic, cu chiriarhii, şi nu împotriva lor, aşa cum sugerează noile propuneri gazetăreşti.

Pretext de zarvă feministă: femeia în Biserică

Discriminarea femeilor, concretizată prin salarii mai mici decît cele primite de bărbaţi pentru activităţi identice şi printr-o judecată morală mai aspră decât cea acordată bărbaţilor în cazul unor abateri similare, se datorează misoginismului antic, deopotrivă grec şi iudaic, preluat şi conservat de creştinismul instituţional cu preţul deformării sau ignorării cu bună ştiinţă a mesajului revoluţionar al lui Iisus – iată, în rezumat, concluzia, demonstraţia şi „premisa apriorică“ (pentru a întrebuinţa doar unul din pleonasmele şi formulările stîngace care abundă în articolul „Creştinismul şi marginalizarea femeii“ publicat de „Evenimentul zilei“ din 16 martie a.c.).

Gheorghe Fedorovici

La drept vorbind, tipul de gîndire de lemn cu pretenţii ilustrat de autorii articolului reuşeşte să demonstreze cu totul altceva: cît de jalnică este starea învăţămîntului românesc contemporan de vreme ce poate produce asemenea monstruozităţi, şi cît de bine se ţine creştinismul în ciuda vîrstei sale venerabile (dovada fiind atacurile duse contra sa în continuare pe toate fronturile). Absenţa unui semnatar este de asemenea grăitoare: un asemenea text nu putea fi compus de cineva, de o persoană, ci de un ceva, de o entitate anonimă lipsită de contur şi identitate, care nu va putea ieşi niciodată din cercul de clişee exprimate la adăpostul protector al masei amorfe compusă de indivizi de serie. Totuşi, iar acesta ar fi „meritul“ atacului recent, răspunsul nu trebuie să ducă la o polemică, ci la o adîncire a reflecţiei teologice asupra sepărării dintre sexe; după cum mărturisea recent un eminent teolog contemporan, este vorba de un aspect încă insuficient aprofundat de lumea teologică (vezi John Behr, „Scurt comentariu la «ontologia genului»“ – publicat în *Studii Teologice*, nr. 4, 2006, pp. 170-177).

Este destul de greu să „tîlcuieşti“ creştinismul (Fapte 8, 31) cuiva care nu este creştin, şi cu atît mai greu cuiva care este anticreştin; dar cînd ai de-a face cu cineva care este potrivnic creştinismului crezînd că ştie ce este creştinismul, dialogul este imposibil. Nu ne rămîne decît să ne ru-

găm şi să fim ceea ce Hristos ne cere să fim şi ne dă să fim: hristoşi.

Cîteva precizări trebuie făcute totuşi. Pe de o parte, întrucît aceşti indivizi aparţin tipului uman care obişnuieşte să scrie porcării pe pereţii WC-urilor publice, ei tind în mod natural să transforme întreaga lume într-un WC – aceasta este viziunea lor despre lume şi viaţă. Încît atunci cînd îi vedem murdărind lumea, putem să le strigăm cel puţin: „jos labele!“ Altfel vor ajunge să-şi închipuie că ocupaţia lor nu este doar distractivă, ci şi legitimă. Pe de altă parte, sunt printre noi creştini care pot fi intimidaţi de aparenta „seriozitate“ şi „documentare“ a unor asemenea fiţuici, mai ales că se poate întîmpla ca cineva apropiat să le fluture pe la nas astfel de colportări, strigîndu-le triumfător: „Eh, vezi de ce sînt în stare popii tăi?“ Amintesc aşadar cele cîteva puncte elementare cu totul ignorate de autorii articolului din „Evenimentul zilei“ (spun „autorii“ fiindcă mi-e greu să cred că un singur individ ar fi capabil de atîta stupizenie, rea voinţă, superficialitate, ura şi lipsă de caracter) şi care sînt, sau ar trebui să fie familiare nu doar oricărui creştin, ci şi oricărui om care pretinde că are o minimă educaţie.

Și bărbatul, și femeia slujesc Vieții

În primul rînd, Hristos nu a „propovăduit egalitatea oamenilor indiferent de culoare, avere sau sex“, cum cred autorii articolului – acela a fost Marx. Hristos nici măcar nu a propovăduit ceva, El este mesajul. Hristos a adus şi a împlinit voința Tatălui ca „toți să fie una“ (Ioan 17, 11) după modelul unității Sfintei Treimi, dînd astfel omului puterea de a-şi împlini vocația (Ioan 1, 12). Din perspectiva Evangheliei, oamenii sînt mai degrabă neegali, fiindcă au primit daruri diferite (1 Corinteni, 12). Iar darurile sînt slujiri, nu privilegii. Înțelegerea sacerdoțiului ca privilegiu acordat bărbaților (situație caracteristică occidentului) a determinat reacția îndreptățită a feministelor de a solicita această calitate ca pe un drept. Acest lucru este posibil mai ales în protestantism, unde preoția nu este şi sacramentală, ci doar universală. În creştinismul ortodox însă, preoția sacramentală este o slujire încredințată bărbatului. Există mai multe explicații pentru acest lucru, dar aici aş invoca-o pe cea mai evidentă: femeia slujeşte vieții prin naştere de prunci în timp ce bărbatul, ca preot, slujeşte vieții aducînd fiul omului înaintea Fiului Tatălui ceresc şi pe Fiul înaintea omului în cadrul sfintelor slujbe şi în mod culminant la Sfînta Euharistie, în potirul unde se află, „ascunsă cu Hristos în Dumnezeu” (Coloseni 3, 3), Viața lumii. Şi bărbatul, şi femeia slujesc Vieții în felul lor specific.

Înțelegerea pesimistă a sexualității

În al doilea rînd, părerea că păcatul originar a fost determinat de o cauză sexuală (şi, de aici, culpabilizarea femeii), nu este o perspectivă a Bisericii, cum susțin autorii articolului, ci o aiureală proprie teologiei apusene, apărută şi dezvoltată în special în cadrul augustinismului. Aceasta este punctul esențial care separă în mod ireconciliabil teologia răsăriteană de cea apuseană (în ciuda cîtorva excepții prezente şi într-o parte, şi în celalaltă). Modul diferit în care este văzută cauza păcatului originar a dus în mod necesar la soteriologii diferite: în Apus, accentul cade pe *achitarea* omului şi împăcarea unui Dumnezeu mînios, pe cînd în Răsărit este văzută mai ales *restaurarea* omului, şi, o dată cu el, a creației, prin dobîndirea comuniunii cu Dumnezeu. Trebuie spus totuşi că teologia occidentală recentă a început, sub influența mariologiei, să-şi reconsidere poziția față de natura şi rolul femeii. Este destul să amintim aici Scrisoarea apostolică a lui Ioan Paul al II-lea, *Mulieris dignitatem* şi mai cu seamă cartea sa *Homme et femme Il les créa* (Cerf, 2004). Totuşi, faptul că în teologia catolică celibatul continuă să fie o condiție pentru preoție, dovedeşte că înțelegerea pesimistă a sexualității şi, în fond, a trupului omenesc, specifică lui Augustin, reprezintă pentru catolici o limită de nedepăşit.

Omul este om doar unit cu Hristos

Teologic vorbind, om cu adevărat nu este nici bărbatul, nici femeia şi nici măcar bărbatul unit cu femeia, ci Iisus Hristos Dumnezeu-omul şi, de-abia prin unire cu El, orice bărbat şi orice femeie. Relația dintre bărbat şi femeie, subliniază Sf. Ap. Pavel (principalul responsabil de „deviațiile“ Bisericii în opinia autorilor articolului din „Evenimentul zilei“ care nu fac altceva decît să repete temele gnostice prezente în *Codul lui Da Vinci*), nu poate fi înțeleasă decît în Hristos şi în Biserică (Efeseni 5, 32). Cu alte cuvinte, pentru Apostol, bărbatul şi femeia sînt făcuți să trăiască împreună la adîncimea tainei cu care Hristos îşi dăruieşte Trupul Bisericii, iar Biserica îl păzeşte, îl „trăieşte“ în curăție, în sfințenie. Adică în slujirea reciprocă întemeiată pe jertfă şi învierea lui Hristos din care nu ne putem împărtăşi decît în măsura în care suntem în El, adică în Biserică. În final, pentru cine doreşte să vadă felul în care înțelege teologia ortodoxă păcatul originar şi chestiunea sexualității, iată cîteva sugestii de lectura: Vladimir Lossky, *Introducere în teologia ortodoxă* (Edit. Enciclopedică, 1993, pp. 100-107), Panayotis Nellas, *Omul – animal îndumnezeit* (Ed. Deisis, 1994, reeditată, din fericire, de cîteva ori între timp), Lars Thunberg, *Antropologia teologică a Sf. Maxim Mărturisitorul* (Sophia, 2005, pp. 162-180; 410-419), John Meyendorff, Teologia bizantină (EIBMBOR, 1996, pp. 185-224).

Rostul femeii în creştinism

Articolul „Creştinismul şi marginalizarea femeii“ din „Evenimentul zilei“ din 16 martie a.c., abordează o problemă pe cât de importantă pentru societatea românească de azi, pe atât de controversată şi prost „administrată“: statutul femeii în creştinism.

Antonio Aroneasa

Autorul articolului (anonim, căci nu se semnează) pleacă de la unele concepţii referitoare la Biserică specifice epocii comuniste şi de la altele „mai noi“, apărute recent în mass-media, care vor să scoată în relief o altă personalitate a lui Iisus Hristos, total diferită de învăţătura Bisericii şi negativă faţă de cea pe care o acceptăm şi o mărturisim încă de la întemeierea creştinismului. Cu alte cuvinte, autorul ajunge la concluzia că femeia este, nici mai mult nici mai puţin *marginalizată* în creştinism. Realitatea nu este nici pe departe aceasta însă ne-am obişnuit ca o parte a presei să arunce în ochii creştinilor informaţii false, prost argumentate, doar cu scopul de a lovi în Biserică şi de a-şi face cunoscute numele în acest mod.

Sfinţenia femeii creştine

Istoria omenirii începe odată cu neascultarea protopărinţilor Adam şi Eva, ceea ce înseamnă că începutul istoriei se împleteşte cu căderea în păcat a lui Adam şi a Evei. Învăţătura creştină ne învaţă într-un mod foarte clar că prin femeie a intrat păcatul în lume, ceea ce nu înseamnă că femininul este pus sub semnul dezonoarei prin afirmarea acestui adevăr. De fapt acesta este un adevăr biblic, iar învăţătura care ne spune că femeia este poarta de intrare a păcatului în lume nu îl dezvinovăţeşte nicidecum pe „bărbatul“ Adam. În învăţătura creştină ambii sunt vinovaţi, iar consecinţele păcatului se răsfrâng asupra amândurora. „Voi înmulţi mereu necazurile tale, mai ales în vremea sarcinii tale; în dureri vei naşte copii; atrasă vei fi către bărbatul tău şi el te va stăpâni“. Iar lui Adam i-a zis: „Pentru că ai ascultat vorba femeii tale şi ai mâncat din pomul din care ţi-am poruncit: «Să nu mănânci», blestemat va fi pământul pentru tine! Cu osteneală să te hrăneşti din el în toate zilele vieţii tale! Spini şi pălămidă îţi va rodi el şi te vei hrăni cu iarba câmpului! În sudoarea feţei tale îţi vei mânca pâinea ta, până te vei întoarce în pământul din care eşti luat; căci pământ eşti şi în pământ te vei întoarce“ (Facere 3, 16-19). Acesta este blestemul, aceasta este consecinţa căderii în păcat suportată de fiecare, de bărbat şi de femeie – întrucât responsabilitatea a fost a amândurora, adică a omului pe care Dumnezeu l-a creat după chipul Său. Amândoi suportă consecinţele, dar în mod diferenţiat, iar pe lângă toate acestea, se arată că femeia va fi supusă bărbatului ei, în urma căderii în păcat. Realitatea istorică ne arată că aşa au stat lucrurile şi, într-adevăr, în religia iudaică şi mai ales în religiile păgâne statutul femeii a fost unul de inferioritate, de supunere faţă de bărbat. Însă, în comparaţie cu situaţia existentă în acea epocă istorică la celelalte popoare, la iudei femeia avea un statut privilegiat. Este suficient să amintim de chipul biblic al matriarhelor Sarra, Rebeca, Rahela, sau de cel al judecătoarei Debora, sau de cel al lui Rut moabiteanca (ca să dăm câteva dintre exemplele cuprinse în Vechiul Testament). Această înaintare spirituală a neamului iudaic nu se poate explica decât prin legătura pe care evreii o aveau cu Acel Dumnezeu invizibil, care le-a dăruit printre altele cel mai avansat cod moral al acelei epoci, *Decalogul* primit de Moise,

care până astăzi modelează relațiile dintre semeni şi dintre oameni şi Divinitate, atât în iudaism cât şi în creştinism.

Am considerat necesar să amintesc, pe scurt, câte ceva despre statutul femeii în iudaism întrucât creştinismul îşi trage seva din legea iudaică, cu deosebirea că Hristos vine să împlinească şi să desăvârşească această lege, depăşind unele bariere şi restricții impuse tocmai de faptul că lumea se afla încă sub robia păcatului strămoşesc. Legea veche, ne spune Sf. Apostol Pavel, a fost doar un pedagog către Hristos, Cel care vine să o desăvârşească pe aceasta şi să ne mântuiască pe noi. Începând de acum aflăm că dacă printr-o femeie a intrat păcatul în lume, tot printr-o femeie ne-a venit nouă mântuirea şi anume prin Maica Domnului. Aşadar femeia stă şi la originea căderii, dar şi la cea a ridicării noastre din robia păcatului. Din păcate, cei care critică aşa-zisa atitudine „medievală", retrogradă a Bisericii față de femeie, nu cunosc sau nu vor să cunoască aceste aspecte. Prototip creştin al femeii, Maica Domnului este cea care l-a adus pe Hristos în lume. Mântuitorul Hristos, Care vine să mântuiască întreaga lume dăruind tuturor Împărăția lui Dumnezeu, nu exclude nici pe departe de la această şansă femeia. Creştinismul a fost şi este o şansă pentru femeie, unica şansă de a ieşi din starea de supunere față de bărbat, din starea de obiect la care a fost condamnată în antichitate. Este suficient să amintim sfaturile pe care le dă sfântul Apostol Pavel bărbatului şi femeii în privința căsătoriei: „dar din cauza desfrânării, fiecare (bărbat) să-şi aibă femeia sa şi fiecare femeie să-şi aibă bărbatul său. Bărbatul să-i dea femeii iubirea datorată, asemenea şi femeia bărbatului. Femeia nu este stăpână pe trupul său, ci bărbatul; asemenea nici bărbatul nu este stăpân pe trupul său, ci femeia. Iar celor ce sunt căsătoriți, le poruncesc, nu eu, ci Domnul: Femeia să nu se despartă de bărbat! Iar dacă s-a despărțit, să rămână nemăritată, sau să se împace cu bărbatul său; tot aşa bărbatul să nu-şi lase femeia. Căci bărbatul necredincios se sfințeşte prin femeia credincioasă şi femeia necredincioasă se sfințeşte prin bărbatul credincios" (I Cor. 7, 2-4, 10-11, 14). Îndatoririle specifice căsătoriei îi privesc pe ambii în egală măsură, pentru că împreună formează familia despre care învățătura Bisericii ne spune că este icoană a

Sfintei Treimi. Pricină de scandal pentru femeia emancipată din zilele noastre este şi un alt verset al Sf. Pavel, în care acesta spune că femeia trebuie să se teamă de bărbat (cf. Efeseni 5, 33). Însă orbirea eretică îi face pe aceşti „critici" să nu vadă decât ceea ce le dă satisfacție, pentru că tot Sf. Ap. Pavel, în aceeaşi epistolă către Efeseni, îi descoperă bărbatului responsabilitatea pe care o are față de femeia sa: „Bărbaților, iubiți pe femeile voastre, după cum şi Hristos a iubit Biserica, şi S-a dat pe Sine pentru ea..." (Efeseni 5, 25). Temerea femeii față de bărbat este legată la Sf. Ap. Pavel de iubire şi este vorba despre acea teamă pe care oricare dintre noi o resimte atunci când are grijă să nu provoace suferință celor iubiți, celor dragi, acea dorință şi teamă de a nu-l supăra pe Dumnezeu cu păcatele săvârşite. Însă, pentru aceasta bărbatul este chemat să îi dăruiască soției sale acea iubire jertfelnică, asemenea lui Hristos care se jertfeşte neîncetat pentru biserica Sa. De asemenea, trecând de la Scriptură la Tradiție, putem observa foarte uşor că, încă din perioada primară, în viața Bisericii femeile au avut aceleaşi şanse de a se sfinți ca şi bărbații. De fapt sinaxarele sunt pline de sfinte femei mucenițe, sau cuvioase, altele împărătese, sau chiar soții care şi-au urmat bărbații în moartea lor mucenicească pentru Hristos. Este, prin urmare, anormal să acuzi creştinismul şi Biserica de faptul că marginalizează femeia, atâta timp cât lucrurile stau tocmai invers. În creştinism femeia are aceleaşi şanse la mântuire ca şi bărbatul şi acesteia i se acordă

aceeaşi demnitate, de vreme ce împreună pot forma, prin Taina Cununiei, acea unitate prin care se stăvileşte desfrâul, se înmulţeşte iubirea şi se împlineşte porunca dumnezeiască de perpetuare a neamului omenesc. Cei doi alcătuiesc o unitate, în care se împlinesc unul pe altul şi cu toate acestea ei nu sunt egali, iar Biserica nu a militat niciodată pentru egalitatea dintre bărbat şi femeie, pentru că nu ar fi fost nici reală, nici conformă cu învăţătura creştină.

Demnitate sau egalitate?

Întotdeauna teologia creştină a vorbit despre diversitatea în unitate care caracterizează întreaga creaţie divină şi, în consecinţă, şi familia creştină. Pentru a forma o familie, o unitate indisolubilă cei doi nu trebuie să fie la fel, ei nu trebuie să se anuleze, ci să se completeze. Aici stă frumuseţea pe care Dumnezeu a pus-o în făptura umană şi în dorinţa acesteia de a forma o unitate pornind de la diversitate. Cineva spunea într-o carte, foarte frumos, că în creştinism femeia nu este inferioară bărbatului, nu îi este nici superioară, dar nu este nici egală cu el, ci ea este pur şi simplu femeie. Ea este femeie şi datul ei fiinţial originar în actul creator al lui Dumnezeu nu poate fi anulat. Respectându-şi această feminitate şi desăvârşind caracteristicile care decurg din ea, femeia va fi demnă de a purta acest nume. Dorinţa de a deveni egală bărbatului este una falsă pentru femeie, neavând un suport real, care să îi dea o cât de mică îndreptăţire. „Nevoia de egalitate face femeia agresivă şi o pune pe o poziţie de rivalitate; femeia îl dublează pe bărbat, dar potenţialul afectivităţii sale specific feminine se epuizează, şi riscă să îşi piardă adevărata ei natură. Are loc o enormă deviaţie, agravată prin încorporarea femeii în lumea masculină, în momentul decadenţei acestei lumi. Evoluţia economică actuală acceptă unirea liberă ca poziţie socială. Cuplul trăieşte la hotel, iar copiii sunt daţi la internate. Tatăl diminuat în prerogativele sale şi mama absentă lasă copiii în părăsire morală“. Aceste consecinţe care decurg din militantismul zgomotos al mişcărilor feministe pentru dobândirea egalităţii între „sexe“ ne sunt arhicunoscute. Femeia nu mai vrea să fie ceea ce este, ci vrea să fie bărbat neştiind că împlinirea ei se realizează nu în refuzul firii, ci în transcenderea ei. Fuga de responsabilitate este specifică acestei epoci, iar ea implică inevitabil şi refuzul voit al împlinirii, pentru că orice femeie se împlineşte în maternitatea ei, şi în această înaltă demnitate la care este chemată ea participă la actul creator al lui Dumnezeu dând naştere unei noi vieţi. De aceea problema egalităţii este din start pusă greşit, este una falsă tocmai pentru că menirile sunt diferite şi cei doi devin una completându-se reciproc şi unindu-se în taina nunţii. Creştinismul nu a marginalizat niciodată femeia, însă acest lucru se petrece în zilele noastre tocmai prin mişcările feministe. Femeia este marginalizată, se auto-marginalizează atunci când renunţă la chemarea ei şi atunci când, renunţând să mai fie ceea ce este, renunţând să îşi poarte crucea, vrea să fie asemenea bărbatului. Orice femeie va descoperi sensul vieţii în căsnicie şi mai apoi în darul şi răspunderea de a fi mamă. Tocmai aceste aspecte sunt evitate de către mişcarea feministă în dorinţa de a modela o femeie lipsită de griji şi responsabilităţi, o femeie în care bărbatul să vadă numai „sexul“, identificând-o cu un obiect de satisfacere a plăcerii. Biserica, prin învăţătura sa dată de Mântuitorul Hristos şi transmisă până în zilele noastre prin Sfânta Predanie, a ridicat femeia la cea mai înaltă demnitate la care putea fi ridicată. Femeia, chipul creştin al femininului, Fecioara Maria a devenit Mama lui Dumnezeu, cea care l-a primit pe Cel necuprins în pântecele ei. Nici un bărbat nu s-a bucurat de această demnitate şi nici un bărbat nu poate fi pus pe aceeaşi treaptă cu Maica Domnului. De aceea putem spune, pe firul revelaţiei divine, că dacă prin femeie a intrat păcatul în lume tot prin femeie a venit izbăvirea lumii. Femeia creştină este diferită de arhetipul feminin promovat de ideologiile secularizа(n)te, înmulţite precum ciupercile după ploaie. Femeia creştină se ridică pe cea mai înaltă treaptă de vieţuire tocmai pentru că ştie să îşi plece genunchii în rugăciune şi să îşi deschidă inima pentru a primi acolo mângâierile Duhului pe care să le împartă mai apoi ca soţie şi ca mamă. Privind lucrurile în lumina revelaţiei ajungem să înţelegem că masculinul şi femininul, bărbatul şi femeia sunt de fapt cele două piscuri ale umanităţii care au menirea de a se uni într-un singur trup pentru eternitate.

Preotul între amvon şi tribună

Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române a hotărât să îngăduie participarea preoților la viața politică a cetății. Preoții vor avea dreptul de a candida ca independenți pentru posturile de consilieri locali, dacă vor primi binecuvântarea ierarhului locului de care aparțin. Nu este permisă implicarea în alegeri din partea vreunui partid, iar motivația hotărârii este aceea că preoții vor putea să fie la curent cu problemele sociale ale comunității, dacă vor fi aleşi în cadrul consiliilor locale. Dezbaterea fierbinte privind implicarea preoților în politică a fost relansată de această hotărâre a Sinodului Bisericii noastre. Însă nu numai hotărârea în conținutul ei este controversată, ci şi contextul în care a fost comunicată clerului şi credincioşilor.

Marcel Răduț Selişte

Conflictul abia stins pe care îl provocase buclucaşa *literă S* a articolului 26 din noul Statut al BOR, prin care Patriarhului i se conferea dreptul de a înființa stavropighii (adică să treacă unele mănăstiri în subordinea sa directă) fără a fi necesar acordul ierarhului locului, a fost reaprins de problema transformării preoților în oameni politici. Tensiunile dintre Întâistătătorul Bisericii Ortodoxe Române şi Mitropolitul Bartolomeu Anania s-au acutizat datorită faptului că Patriarhia susține că hotărârea prin care se îngăduie preoților să facă politică la nivel local a fost adoptată ca urmare a unor solicitări insistente venite din Transilvania, altfel spus de la ÎPS Bartolomeu. Acesta din urmă neagă afirmațiile reprezentanților Patriarhiei. Iar purtătorul de cuvânt al Patriarhiei, Pr. Costel Stoica, revine şi spune că, de fapt, nu i-a pronunțat numele Mitropolitului de la Cluj. Confuzia este mare şi nu ajută Biserica...

Ezitările şi răzgândirile Bisericii

După decembrie 1989, Sinodul Bisericii Ortodoxe Române a avut o atitudine neclară față de problema implicării preoților în viața poltică românească. În ianuarie 1990, Sinodul a interzis implicarea preoților în orice formă de partizanat politic, a permis episcopilor să aplice sancțiuni preoților activi politic şi i-a obligat pe preoții care dețineau funcții publice să-şi înceteze slujirea preoțească pe durata mandatului politic. Printr-o decizie a Sinodului din 1996 s-a reamintit că episcopii, preoții, diaconii şi părinții spirituali nu vor candida pentru locuri în Parlament. Preoții şi călugării erau chemați să-şi îndeplinească misiunea spirituală, incompatibilă cu o angajare partinică sistematică. Aceeaşi decizie interzicea preoților aderarea la vreun partid politic şi îngăduia implicarea politică a preoților doar prin candidaturi ca independenți, la nivelul administrației locale. În aprilie 1998, Arhiepiscopul Bartolomeu Anania a cerut Sinodului să permită preoților ortodocşi să fie aleşi pe liste de partid, atât la nivelul administrației locale, cât şi în Parlament, datorită faptului că numeroşi preoți se aflau oricum implicați în viața politică şi era astfel necesară o rezolvare a situației din partea Bisericii. Propunere a fost ignorată de Sinod. În februarie 2000, Sinodul a reamintit preoților că puteau candida la alegerile locale, dar nu şi la cele pentru Parlament, numai ca independenți, cu aprobarea ierarhului locului. Decizia Sinodului nr. 410 din februarie 2004 a cerut preoților să nu se implice sub nici o formă în viața politică, fie pe liste de partid, fie prin candi-

daturi independente şi a făcut apel la partidele politice să nu accepte preoţi ca membri şi să nu folosească Biserica sau clerul în scopuri politice. Preoţii politicieni au primit un termen de zece zile pentru a alege între preoţie şi politică. Renunţarea la preoţie în favoarea politicii era ireversibilă, cel în cauză pierzând definitiv posibilitatea de a mai fi reprimit în cler. Arhiepiscopul Bartolomeu a anunţat că preoţii-politicieni care nu vor respecta termenul de zece zile pentru a alege între Biserică şi politică vor fi puşi în discuţia curţilor consistoriale, cu consecinţele de rigoare.

Sinodul nu a reuşit să aplice cu fermitate Canoanele Bisericii, care de mai bine de o mie de ani rezolvă tranşant problema implicării preoţilor în politică. Reamintim aici trei dintre aceste Canoane:

Canonul Apostolic 6: Episcopul sau preotul sau diaconul purtări de grijă lumeşti să nu ia asupra-şi, iar de nu ascultă, să se caterisească.

Canonul Apostolic 81: Am zis că nu trebuie episcopul sau preotul să se amestece în administraţia publică, ci să se îndeletnicească cu treburile Bisericii. Deci ori să se înduplece a nu face aceasta, ori să fie caterisit.

Canonul 10 al Sinodului VII Ecumenic: nu se îngăduie stabilirea unor preoţi (în Constantinopole) pentru a servi bogaţilor sau pentru a îndeplini funcţii publice.

Mulţi s-ar grăbi să spună: „Canoanele sunt vechi! Este nevoie să răspundem realităţilor vremurilor de acum! Să ne adaptăm, să ne modernizăm!“ Unul dintre argumentele în favoarea implicării preoţilor ortodocşi în politică este de natură naţionalist-fundamentalistă: alte culte ar avea reprezentanţi în administraţia locală, în special în Transilvania, iar activitatea lor este în multe situaţii potrivnică intereselor patrimoniale legitime ale Bisericii. Un alt argument care aminteşte de activismul politic susţine că preotul este chemat să fie parte în deciziile pe care le iau conducătorii cetăţii, spre binele enoriaşilor săi. Nu mai puţin important pare a fi şi argumentul că prin prezenţa sa în viaţa politică, preotul ar opera un fel de exorcizare, de sfinţire a mediului politic românesc. Nu în ultimul rând, se susţine că preotul-consilier va avea posibilitatea de a cunoaşte mai bine problemele sociale ale comunităţii fiind membru al consiliului local. Dacă analizăm cu atenţie aceste argumente folosindu-ne nu numai de experienţele pe care ni le oferă viaţa, ci mai

ales de Învățătura Mântuitorului nostru Iisus Hristos, vom descoperi că sunt false în conținut şi nocive în consecințe.

Justificare pentru păcat?

Analizând argumentul care ne spune că alte culte folosesc pârghii politice împotriva Bisericii noastre, trebuie să arătăm faptul că Biserica Catolică şi Biserica Greco-Catolică, adică principalii adversari ai Bisericii Orodoxe în Transilvania, au propriile norme care interzic participarea clerului la viața politică, prezența preoților acestor culte în viața politică nefiind atât de puternică precum susțin adepții politizării Bisericii noastre. Dacă avem probleme în Transilvania, aceasta este datorită faptului că ierarhia Bisericii Ortodoxe Române nu a reuşit să fie constantă şi fermă în dialogul cu Biserica Catolică, pentru a rezolva dureroasa rană a sufletului românesc numită Uniația. Ierarhia noastră s-a grăbit să ofere Vaticanului diferite gratuități în negocieri precum cele de anul trecut de la Ravenna, fără a obține vreun progres în clarificarea relațiilor cu greco-catolicii. Astfel s-a ajuns în situația ca o comunitate de aproximativ 200.000 de greco-catolici să-şi impună voința în fața a aproape 20 de milioane de creştini ortodocşi şi să obțină avantaje la care, în mod normal nu ar avea dreptul. Nu mai amintesc faptul că Biserica greco-catolică a devenit un fel de refugiu al foştilor preoți ortodocşi sancționați pentru felurite abateri grave de la Canoanele şi disciplina Bisericii. Apoi, cred că nu este firesc să cădem în păcat şi să acceptăm păcatul ca normalitate pe motiv că societatea în care trăim proclamă aceasta. Faptul că un catolic, greco-catolic, protestant sau neo-protestant se implică în politică şi încalcă astfel poruncile lui Hristos nu mă îndreptățeşte să fac şi eu acelaşi păcat. Ne uităm legea...

Argumentul că preotul îşi poate afla locul alături de conducătorii cetății în luarea deciziilor de natură politică mi se pare la fel de arogant la adresa învățăturii creştine. Preotul este urmaşul Apostolilor lui Hristos şi mărturisitor al lui Hristos. Preotul este chemat să fie permanent în dialog cu cei care conduc cetatea, dar nu într-o împreună lucrare de natură politică. Hristos a evitat să fie conducător politic şi să se manifeste în vreun fel împotriva sau în susținerea puterii politice a timpurilor Sale. A intrat deja în firescul vieții de creştin învățătura: „Dați Cezarului cele ale Cezarului şi lui Dumnezeu cele ale lui Dumnezeu“. Să nu uităm ce s-a întâmplat în istorie atunci când Biserica s-a proclamat forță politică sau a condus împreună cu puterea politică. În Bizanț, amestecul împăratului în viața Bisericii, dar şi al Patriarhului în jocurile de culise ale Curții Imperiale au provocat decăderea Imperiului creştin şi într-un final, dispariția acestuia sub sabia musulmanilor. Biserica Catolică a devenit o instituție odioasă atunci când a încercat să-şi impună voința prin mijloace politice, cel mai cunoscut şi sângeros instrument al catolicilor fiind înfiorătoare Inchiziție, care a oprit evoluția spirituală a Europei pentru mai mult de o sută de ani. În secolul XX, dar şi acum, la început de secol XXI, regimurile naționaliste din Balcani şi din fosta URSS care au guvernat sau guvernează cu sprijinul direct al Bisericilor Ortodoxe locale au provocat instabilitate politică în zonă şi nu au adus mult-promisa bunăstare materială sau spirituală pentru popoarele respective. Au reuşit doar să compromită mesajul lui Hristos pentru că l-au îmbrăcat în haina politică a naționalismului fundamentalist. Învățătura creştină nu poate fi transformată în doctrină politică, misionarismul preoților nu poate fi înlocuit cu activismul politic. Dacă acceptăm această pervertită transformare, atunci acceptăm căderea în păcat şi aşezarea preotului într-o inferioritate întunecată: din mărturisitor al cetățeniei cereşti şi veşnice, al Împărăției Cerului, preotul devine un activist al cetățeniei pământeşti şi trecătoare, un slujitor al împărăției pământului. Ne uităm menirea...

O altă ispită pe spatele preotului

Se mai spune că preotul ales în consiliile locale va aduce acolo un dram de bun simț, de viață curată, va exorciza oarecum viața politică. Îi supunem pe preoți la o nouă ispită. În consiliile locale nu se discută probleme de credință. Aceste consilii administrează avuția comunității prin intermediul jocului democratic al echilibrului puterilor politice reprezentate în consiliul respectiv. Reprezentanții partidelor se luptă pentru ad-

ministrarea avuției publice. În această luptă se folosesc în multe situații mijloace imorale, iar uneori chiar ilegale. Probabilitatea ca preotul să poată opri astfel de manifestări este aproape zero, cel puțin în România timpurilor noastre. În cel mai fericit caz vom avea preoți care se vor lupta singuri până la epuizare sau compromitere cu imoralitatea vieții politice. Ce vom face însă în cazul în care preotul este el însuşi imoral şi va gira cu preoția acțiunile imorale sau ilegale ale consiliului? Îi vom interzice să mai fie consilier local, însă vom rămâne cu ruşinea. Cred că atâta timp cât în popor există vorba: „Să faci ce zice popa, nu ce face popa" ar fi bine să ne abținem la a considera că purtătorul de haină preoțească este implicit şi un model de viață creştină tocmai datorită acestei haine preoțeşti. Apoi, cred că nu suntem îndreptățiți să pretindem că avem capacitatea de a face curățenie în viața politică românească în situația în care activitatea administrației bisericeşti este de multe ori grav afectată de simonie, nepotism şi arghirofilie. Ne uităm smerenia...

Argumentul că preotul va cunoaşte mai bine problemele sociale ale comunității dacă va fi consilier local este spus fie din neştiință, fie din ipocrizie. Dacă simpla participare la şedințele consiliului local este cheia acestei cunoaşteri, atunci preotul poate să participe la şedințele respective

în calitate de cetățean. Aceste şedințe sunt publice şi legea dă dreptul oricărui cetățean să participe ca observator. Există şi numeroase alte drepturi pe care cetățenii le au față de consiliile locale, cum ar fi de exemplu dreptul de a cunoaşte cu 30 de zile înainte ordinea de zi a şedinței consiliului sau dreptul de a solicita prin intermediul unei organizații neguvernamentale realizarea unei dezbateri publice cu privire la un proiect de hotărâre ce urmează a fi adoptat de consiliul local. Cred că este o ipocrizie să spunem că doar fiind în consiliul local un preot poate cunoaşte problemele comunității pe care o păstoreşte. Parohia şi calitatea de preot oferă căi mult mai bune şi mai eficiente de a afla care este starea materială şi mai ales duhovnicească a enoriaşilor. Hristos, Apostolii Săi, Sfinții Părinți ai Bisericii nu au fost nici consilieri locali şi nici în vreo altă slujire politică lumească şi totuşi şi-au împlinit menirea de a se jertfi pentru neamul omenesc.

De ce n-am promovat oameni politici creştini?

Care pot fi avantajele Bisericii dacă preoții vor fi aleşi în consiliile comunale, orăşeneşti, municipale sau județene? Avantajele sunt cele materiale, accesul la resursele financiare şi materiale ale comunității, altfel spus, o posibilă bunăstare materială. Prețul plătit pentru această bunăstare materială îmi pare însă prea mare. Dacă Biserica noastră a ajuns în situația de a trimite preoții în politică, atunci înseamnă că ne recunoaştem eşecul în încercarea de a reîncreştina poporul român după cei aproape 50 de ani de comunism. Ar fi timpul să ne întrebăm de ce nu am reuşit să promovăm oameni politici apropiați de valorile creştine. Vocea profetică a Bisericii noastre a rămas ca în vremea comunismului: amuțită. Ierarhii noştri se grăbesc să binecuvinteze adunările politicienilor şi sunt prea puțin dornici să-i mustre pe aceştia când prin deciziile lor afectează sufletul şi călătoria poporului nostru spre Dumnezeu. Preotul-politician nu poate fi altceva decât o cădere de la Canoanele Bisericii noastre şi mai ales, o pervertire a chipului lui Hristos în preot. De la înălțimea tribunei politice preotul va fi poate mai vizibil în cele lumeşti, însă amvonul bisericii va rămâne pustiu şi tăcut... şi va fi păcat.

Vedere de pe Centura Politicii

Primiți cu uninominalul?

Viorel Patrichi

Zi importantă pentru lumea politică din România. Cu 231 de voturi pentru, 11 împotrivă şi 18 abțineri, Camera Deputaților a adoptat legea pentru votul uninominal, în varianta PSD+PNL+ProDemocrația. „Cei 322“ nu au agreat formula propusă de Traian Băsescu la referendum, prin care parlamentarii puteau fi aleşi ca primarii. Cu alte cuvinte, ei au vrut vot mixt, să poată face jocurile la redistribuirea voturilor. Pentru aceşti domni, cei peste patru milioane de români care au votat pentru votul uninominal, în varianta propusă de preşedinte, nu contează! Atunci de ce-ar trebui ca ei să conteze pentru noi?

Numărul colegiilor uninominale este egal cu numărul total de deputați şi senatori. Fiecare partid va propune un singur candidat într-un colegiu. Vor intra în Parlament atât formațiunile care depăşesc pragul electoral de 5%, dar şi cele care câştigă în şase colegii de deputați şi în cinci colegii de senatori. Pragul electoral rămâne 5%. Nu vom mai vota liste de partid, dar vom alege oameni propuşi de partide. Aproape că e acelaşi drac, cu diferența că partidele trebuie să fie foarte atente cu cine se prezintă în prim plan. Măcar pentru salvarea aparențelor.

Fiecare independent va depune o sumă egală cu cinci salarii minime pe economie, adică 27, 5 milioane de lei vechi, fond numit impropriu „cauțiune“. Parcă ai fi numai bun de puşcărie dacă încerci să candidezi pe cont propriu. Încă o dovadă că limbajul de lemn se transformă sub ochii noştri în limbă de tinichea. E adevărat, mai lucioasă, dar de tinichea.

Cei susținuți de partide nu trebuie să plătească fiindcă primesc bani de la buget. Adică din banii noştri. Candidatul care va aduna 50%+1 din voturile exprimate va intra în Parlament din primul tur de scrutin. „Cei 322“ speră că românii nu vor vota masiv cu un anume candidat şi astfel voturile se vor redistribui proporțional, la masa verde, adică tot între partide, iar la negocierile din umbră se poate întâmpla orice. Să ne amintim ce jocuri a făcut Corneliu Ciontu de la PRM cu Octav Cozmâncă, astfel că profesorul Gheorghe Buzatu a rămas pe tuşă, pentru a intra clienții de la PSD. Care mai rămăseseră pe margine. Nu ştia Tribunu' ce făcea electricianu'!

Nu va conta numărul de voturi obținute în colegiul uninominal, se ia în considerare numărul total al voturilor, obținute de partide sau de alianțe la nivel național. Preşedinții consiliilor județene vor fi aleşi tot prin vot uninominal.

Noua lege este totuşi un pas important în reformarea clasei politice, consideră Crin Antonescu, dar nu suficient. Traian Băsescu a promis că nu va ataca legea la Curtea Constituțională, dar PRM şi PC au promis că vor căuta noduri în papură. Sergiu Andon a început să adune argumente. Şi au făcut-o. Deputatul PNL Mihai Voicu apreciază că legea este vulnerabilă prin referirea la consiliile județene şi, de aceea, liberalii voiau aici o lege separată.

Mătuşa Tamara rediviva!

Despre morți – numai de colivă: Aleluia! Mai ales dacă au molfăit şi ei, acolo, un covrig, o coajă de pâine, cumpărate din mila vecinilor, ca să-i lase lui Ali Baba peştera plină, fireşte, mămucuță! Fantoma Mătuşii Tamara bântuie însă printre urmaşii lui Che Guevara. Nepotul s-a întors la vârf în Partidu' lu' Mucles. De-acolo, poate să-i sufle-n ceafă Prostănacului căzut pe scări, mai ales după alegerile locale, când îl va ridica de guler ca să-l ajute să coboare mai iute. Revenirea ne-

potului mătuşii Tamara în coasta ginerelui mătuşii ţărăniste Margareta *C-o*-Stea face parte din curăţenia pe care o face onorificul Tataie cu feşteleul în primăvara pierzaniei. Deşca şi-a luat revanşa: acum are partidul la picioare din nou, cu un preşedinte înmuiat şi cu nepotul care tot aspiră şi transpiră. Baronii se întorc, mai ales că IC Frimu, de-i mai zic unii şi Manivelă, a fost desemnat să conducă războaiele electorale. Iar Manivelă, când te pipăie la portofel şi nu simte tăria de partid în el, te îndoaie. Se încălzeşte la morga din Botoşani şi specialistul în referendumuri obiective pentru Constituţie şi în redistribuiri de voturi trucate. Dacă-l angaja Jacques Chirac, francezii ar fi votat sigur pentru Constituţia UE. Acum, Tataie poate medita liniştit la social-democraţie. Are specialişti care se ocupă şi de strângerea banilor la scroafa partidului. Ce dacă au rămas căciulile Arogantului neachitate? Trezorierul Slănină să poftească şi să adune parale.

Se vede limpede că Partidu' lu' Mucles este capabil să se reformeze câtă plăcere are şi Vadim să se îmbrăţişeze cu Traian Băsescu şi invers. Este ultima brâncă spre tobogan pentru formaţiunea Prostănacului.

Să ne reamintim că, invitat de Vanghelie la Pavilionul Expoziţional din Bucureşti, Traian Băsescu a spus că PSD trebuie să se reformeze. Mircea Geoană a dat şi atunci cu oiştea în mândria lui Tataie când l-a asigurat pe Marinelu că „în PSD nu mai există fesenişti". Ion Iliescu era alături. Iar acum, Tataie şi-a amintit, iar scatoalca a fost pe măsură: „Sunt asemenea elemente cu mentalitate de slugoi, care vor să slujească şeful sau şefii".

Cu două zile înainte de alegerile din Consiliul Naţional, Prostănacu şi ai lui s-au întâlnit cu Împăratu-de-Mătase la Capşa. Acolo, Prostănacu i-a cerut să-şi taie venele: să nu mai candideze la funcţia supremă în Consiliu fiindcă are coadă de procurori. Arogantu a refuzat. „Voi credeţi că voi nu puteţi să aveţi probleme, că vouă nu vi se pot face dosare?" Le-a reproşat că nu au fost lângă el atunci când procurorii jucau tananica prin viloiul din Strada Zambaccian, căutând comoara lui Burebista şi mumiile chinezeşti. Guzganu Rozaliu i-a reamintit că Parlamentul a votat contra percheziţiei, dar acum s-ar putea să aprobe scotocirea. L-a aprobat şi Ilie cel împuşcat acolo unde nu trebuie la acea vânătoare de pomină. Atunci, Arogantu a sărit la gâţii lor: „Ilie, ăia care au venit să facă percheziţie în Zambaccian nu căutau termopane, poate căutau dosare despre voi..." „Păi, nu le-ai ars?" se zgâieşte Guzganu Rozaliu. „Nu!", a răbufnit Împăratu-de-Mătase. Caviaru s-a făcut zgârci, a îngheţat şi coniacu prin pahare...

„Nu mă voi răzbuna!", avea să promită Arogantu după ce a fost ales în capul Consiliului, dar privirea lui spunea tot.

Iliescu: „Sunt un produs expirat!"

Cum spuneam cu adâncă mâhnire partinică, e mare ranchiuna la Tataie, dar şi-a sărat inima la Consiliul Naţional. De când aştepta momentul, cât de bine şi-a rafinat veninul prin cuhnia ideologică a Partidului lu' Mucles! A măturat cu Prostănacu pe jos, apoi l-a făcut şi preş. L-a dat ca exemplu şi pe Emil Cioran, care, la 20 de ani, milita pentru exterminarea tuturor celor care au mai mult de 30 de ani. Fiindcă numai aşa se poate regenera naţiunea. Adică, „poporu PSD"! Mai întâi a pornit de la ideea „ce-ai făcut cu partidul meu, 's-gura?!" „Eram pe cai mari în 2004!" Să fim serioşi, erau deja mârţoage! Habar n-ai matale câte voturi au furat băieţii Împăratului-de-Mătase! „Avem doi adversari: PNL şi PD-L". Fals, unicul adversar letal este Marinelu. „Trebuie să discernem care este principalul adversar pentru ţară!", spune Tataie. Ei, aici mai venim de la Moscova! Din 1990 până astăzi, Partidu lu Mucles a fost principalul adversar pentru România.

Facem apoi puţină politică social-democrată: „Avem nevoie de oameni cu gândire de stânga şi cu suflet de stânga. Oamenii trebuie să te creadă că eşti şi tu de stânga". Aici, are dreptate. Nici motanul meu nu va crede vreodată că Adrian Năstase are o simţire de stânga. Reproşurile continuă. „De ce trebuie să privatizăm Antibiotice de dragul privatizării? Uite ce scandal au făcut germanii pentru plecarea Nokia în România". Aşa este, Antibiotice Iaşi aduce profit. Dar Petrom, Sidex Galaţi, Rompetrol, Alro Slatina etc. cine le-a înstrăinat? Cine a strecurat în Constituţia actuală vânzarea pământului către străini? Tovalul e gros, Tataie.

După care a dat glas reproşurilor:

„Nu m-a jignit nimeni niciodată aşa de urât. Nici cei mai aprigi duşmani. Eu sunt un produs ex-

pirat! Este o mentalitate primitivă a unor tineri de azi. Pe unii Năstase i-a adus în fruntea Ministerului de Externe, apoi în fruntea Partidului. Cum s-au purtat ei cu el e altă problemă. N-am vrut să merg până acolo, e vorba de înțeleptul care cedează"...

Justiția e apolitică. La alții

Ministrul Justiției avea necazuri: soția lui era bănuită că a deturnat fonduri europene. Ministrul Justiției şi-a dat demisia. Guvernul se clatină, primul-ministru demisionează şi preşedintele dizolvă Parlamentul. S-a întâmplat în Italia şi nu s-a prăbuşit cerul peste Roma. Oare chiar totul să fie politică şi acolo, sau Justiția a scăpat acestui cleşte? La ei, a scăpat. La noi, trebuie schimbată iar Constituția pentru a elimina numirile politice în Justiție, crede Monica Macovei. România are încă probleme cu fantomele trecutului: trebuie sau nu să-i demascăm pe cei care au distrus destinele multor concetățeni? Îi condamnăm pe toți la grămadă sau răspunderea penală, politică trebuie să fie individuală? Pentru unii români mai radicali, revine în actualitate un cântec din Munții Apuseni: „Comunismu n-o muritu, / Num-o țâră-o ațîchitu".

Premierul Tăriceanu a dat un comunicat prin care Consiliul Național de Studiere a Arhivelor Securității nu mai poate da „verdicte de poliție politică", dar va transmite dosarele solicitate către instanțele judecătoreşti, singurele îndreptățite să dea sentințe. Oficial, toate partidele vor demascarea agenților Securității. În realitate, PSD şi PRM pun cele mai subtile frâne. Paradoxal, disputa în jurul CNSAS ar putea împinge din nou PNL spre PD-L, fiindcă Traian Băsescu şi-a făcut cal de bătaie din lupta cu Securitatea şi cu activiştii. Cel puțin, aşa se vede. O dispută paralelă s-a desfăşurat în jurul Ministerului Justiției. Curtea Constituțională a amânat pentru răspunsul la solicitatea premierului Tăriceanu privind numirea Noricăi Nicolai în funcția de ministru, după care a dat cu toaipa: să pună pe alcineva!

Războiul celor trei Palate părea să contenească. Mai ales că disputa în jurul metaforei prezidențiale „clasa politică = zoaia de pe geamul" patriei se consumase. Confruntată cu decizia Curții Constituționale, Norica Nicolai a abandonat bătălia, dar nu şi războiul cu Traian Băsescu, fiindcă, apreciază fosta domnişoară Clinci, „cel mai deştept cedează". Aşa că îl dă în judecată pe Marinelu că nu i-a dat portofoliul de ministru.

Crește inflația

După aprecierile unor specialişti în domeniul dezvoltării durabile, economia României merge tot mai prost, chiar dacă aducem lucrători din Bangladesh. Inflația revine la cifrele mari din trecut, iar nivelul de trai scade constant pentru majoritatea populației. Jonathan Scheele, fostul şef al Delegației Comisiei Europene la Bucureşti, consideră că politicienii noştri nu au o strategie clară şi, pentru că reformele bat pasul pe loc, e posibil să mai irosim încă vreo zece ani pe tuşa Uniunii. Convingerile aleşilor noştri nu pot fi însă clintite nici cu tunurile Alianței Nord-Atlantice.

Kosovo, buturuga lui Tăricelu?

Butoiul cu pulbere din Balcani stă să bubuie din nou. Provincia Kosovo, aflată în componența Serbiei, şi-a proclamat unilateral independența. Au început tulburările la Belgrad. După ce sârbii au atacat ambasada americană, preşedintele George W. Bush a confirmat că „locuitorii din Kosovo sunt în prezent independenți". Vladimir Putin se opune şi avertizează că precedentul din Kosovo ar putea transforma Transilvania într-o victimă sigură a secesioniştilor maghiari. Evident, preşedintele Rusiei putea vorbi mult mai inspirat despre Cecenia, Daghestan sau despre Tatarstan. Până când istoricii noştri vor conveni că sârbii ar fi mai vechi decât albanezii şi ilirii în Kosovo, evenimentul stârneşte emoții în România. Este Ținutul Secuiesc un caz similar cu provincia Kosovo? Să fie secuii adevărații indigeni, mai vechi decât românii din Harghita-Covasna? Mai contează dreptul istoric în relațiile dintre state? Sau capătă valoare absolută dreptul demografic, în funcție de numărul coloniştilor transplantați? Pe cale de consecință, se poate trezi Germania cu „un land turcesc", bine islamizat, care-şi cere independența prin patria lui Goethe. Dacă la alții se poate, de ce nu s-ar putea şi acolo? Şi dacă vrem să se întâmple la alții, de ce n-am vrea să se întâmple şi la noi?

Teama că nu vor ajunge banii pentru pensii şi pentru salariile bugetarilor, spaima în faţa facturilor pentru întreţinerea apartamentelor de bloc determină creşterea sentimentului de nesiguranţă în România. Chiar dacă ministrul Paul Păcuraru a revenit şi a promis că nu se mai impozitează cadourile de sub brad sau de Paşti şi nici banii de sicriu, niciodată Guvernul Tăriceanu nu a fost mai aproape de prăbuşire. La cauzele interne, se alătură comportamentul neloial de care dau dovadă partenerii liberalilor din UDMR faţă de problema Kosovo. După ce au votat contra Declaraţiei Parlamentului de la Bucureşti, deci contra politicii de stat, dar şi împotriva propriului Guvern, cei de la UDMR au scos tunurile pe Câmpia Mierlei: Marko Bela i-a convocat pe ambasadorii statelor membre ale Uniunii Europene şi le-a comunicat, ca un al doilea şef de stat, că România trebuie să recunoască independenţa provinciei Kosovo. Europarlamentarii liberali Renate Weber şi Adina Vălean au reproşat Bucureştiului că nu a mers alături de Statele Unite şi de Marea Britanie fiindcă Priştina, prin declaraţia sa unilaterală, nu ar fi încălcat normele de drept internaţional. Chiar dacă preşedintele Traian Băsescu a repetat, la primirea preşedintelui Boris Tadici, că România rămâne alături de Serbia. Ludovic Orban le-a cerut partenerilor de la UDMR să părăsească Executivul. PSD, PRM, PD-L şi PC au aceeaşi părere. Să fie provincia Kosovo buturuga tare pentru Guvernul Tăriceanu II? Nu, nimic nu este mai rezistent în România decât o situaţie precară! Să ne amintim de genialul Nae Văcăroiu. Dacă mandatul era de zece ani, atât stătea.

Preşedintele Traian Băsescu şi premierul Călin Popescu-Tăriceanu au declarat de mai multe ori că România nu recunoaşte independenţa provinciei Kosovo. Toate partidele politice au aceeaşi opinie, cu o singură excepţie: UDMR. După ce afirma că PNL poate să plece de la guvernare fiindcă UDMR poate conduce ţara la fel de eficient, Marko Bela a cerut ca România să recunoască de urgenţă independenţa provinciei albaneze. UDMR se situează astfel în afara conduitei politice fireşti, mai ales că face parte din Executiv. Chiar dacă nu este partid politic. Prin vocea lui Radu Câmpeanu, liberalii le-au cerut partenerilor să iasă de la guvernare.

Nu mă pot abţine să recunosc: Parlamentul de la Bucureşti a avut un moment de graţie când a votat declaraţia contra independenţei provinciei Kosovo. Sigur, mulţi vor spune că trebuia să fim alături de Statele Unite, de Marea Britanie, de Germania şi de Franţa, care au recunoscut ruperea de Serbia a celor două judeţe. Că aşa am ajuns alături de... Federaţia Rusă. Moscova are problemele ei, chiar dacă Vladimir Putin prefera să avertizeze Spania, Franţa, Belgia şi România cu dezmembrarea. Ceea ce se întâmplă în Kosovo este o aberaţie istorică, provocată de imperiile care au trecut pe-acolo. Acum, la noi funcţionează două şabloane: „sârbii - prietenii românilor“ şi „Kosovo este leagănul de formare a poporului sârb“. Cu prietenia dintre sârbi şi români – mai încet, vă rog. Istoria trecută şi actuală arată pe dos. Cercetaţi comportamentul sârbilor faţă de români în secolul XIX şi începutul secolului XX. Verificaţi ce se întâmplă astăzi cu peste un milion de români din Timoc, care nu au măcar o grădiniţă în limba lor, nu li se permite nici serviciul divin în limba română. Preotul Boian Alexandrovici din Mălainiţa este ameninţat cu moartea şi cu dărâmarea Bisericii Ortodoxe Române, construite de el pe propriul pământ. Astăzi, în 2008! Ca să nu mai reamintim de mesajul transmis de patriarhul Pavle al Serbiei către Alexei al II-lea al Rusiei contra Patriarhiei de la Bucureşti, care, chipurile, „invadează spaţiul duhovnicesc al Rusiei din Basarabia“. Va trebui să valorificăm foarte sever oferta pe care am făcut-o pentru Belgrad.

Sârbii s-au comportat faţă de popoarele din jur asemenea ruşilor, cu un teribil complex de superioritate. Au venit în Balcani în secolele VII-VIII

şi i-au alungat pe ilirii şi pe albanezii din Kosovo spre munți, unde puteau paşte doar capre sau i-au masacrat pe cei rămaşi. Aşa şi-au făcut loc, apoi au construit bisericile, au luptat eroic împotriva turcilor. Au reuşit să-l omoare pe sultanul Murad. Otomanii i-au copleşit, iar albanezii au început să revină la locurile lor. Mulți albanezi erau deja islamizați – altă tragedie. Situația din Kosovo seamănă foarte mult cu Ierusalimul de astăzi. Există mulți arabi educați care susțin că evreii nu au ce căuta în Ierusalim după două mii de ani de rătăcire. Că acolo s-a ridicat Moscheea Al-Aqsa, că de-acolo s-a înălțat către cer însuşi profetul Mahomed. Departe de mine să-i contrazic, dar cum ar putea să pretindă că Ierusalimul ar fi al lor, iar nu al vechilor evrei? La fel şi sârbii. Chiar dacă n-ar mai fi existat picior de albanez în Kosovo, pământul nu era al sârbilor. La fel ca în cazul ruşilor sau al ungurilor, pentru mulți sârbi este frustrant să se limiteze la drepturile lor şi să-i respecte pe vecini.

Cine stabileşte când începe şi când se termină istoria? Nu cred că numai învingătorii. I-am văzut pe musulmanii lui Thaci, plătiți de Bin Laden, cum dădeau foc la bisericile sârbilor din Kosovo. O monstruozitate comparabilă cu distrugerea statuilor lui Buda din Afganistan de către talibani.

Prin 1992, am realizat un interviu cu ambasadorul Iugoslaviei la Bucureşti. Era vizibil tulburat de evenimentele din țara lui, unde sârbii se comportau ca un popor ales. „Noi sârbii şi voi, românii, am făcut aceeaşi greşeală mare: am tolerat două enclave – Kosovo şi Harghita-Covasna". Nu am tăcut: „Îmi pare rău, Excelență, este o mare deosebire între cele două enclave. În Ținutul Secuiesc, cei mai vechi locuitori sunt tot românii..." E adevărat că două combinate grele la Miercurea Ciuc şi la Odorhei ar fi rezolvat definitiv problema. Acum, trebuie să procedăm altfel, să arătăm lumii că românii din Harghita-Covasna, la fel ca românii din Ungaria, se află în curs de dispariție din cauza asimilării forțate sau silențioase, prin toate mijloacele. E mult mai greu, dar nu trebuie să rămânem doar în defensivă în propria țară.

Arătam că UDMR a votat contra românilor, contra Parlamentului şi contra propriului Guvern din care face parte. Asociată la guvernare prin sfidarea Constituției României, doar să fie linişte în țară, să nu mai chiriăie prin Europa, UDMR şi-a dat întreaga măsură din nou. Acum, Consiliul Național Secuiesc agită rezultatele unui referendum ilegal, ilegitim şi fals, pe care le vor duce la Bruxelles.

Este frumos comportamentul Parlamentului de la Bucureşti față de drama sârbilor care au pierdut Kosovo, deşi albanezii n-au venit de pe Marte acolo. Nu pot să nu-mi amintesc însă de prestația majorității parlamentarilor români, atunci când au recunoscut necondiționat independența Republicii Molotov față de România sau atunci când au votat cu frenezie tratatul cu Ucraina. Iar în nordul Bucovinei şi în Basarabia, trăiesc tot români. Mai mult, în Herța, românii formează peste 90% din populație, la fel ca albanezii din Kosovo. Apropo, la Hotin mai trăieşte un singur român. Spună orice observatorii şi comisarii, cui aparține de drept acel ținut, chiar dacă şi ultimul român va pieri?

O atitudine excelentă a avut Traian Băsescu. L-a contrazis elegant şi pe Nicolas Sarkozy, aflat ca musafir pasionat de stilouri şi de tain la Cotroceni: „România nu va recunoaşte independența Kosovo". Preşedintele francez a ținut totuşi să aibă ultimul cuvânt, nu doar ca oaspete: „Este esențial ca în această problemă europeană răspunsul să fie în primul rând unul european. Franța trebuie să colaboreze cu România şi împreună să adreseze un mesaj de liniştire către Serbia, care este o țară cu vocație europeană". Pe timpul comuniştilor, se folosea un limbaj de lemn, nu avea strălucirea de tinichea de la Bruxelles: „Noi vom duce muncă de lămurire cu toa'şu..." Acum, „trebuie să colaborăm cu România şi să găsim un răspuns european".

E adevărat că, pe 5 februarie, a doua zi după ce Traian Băsescu repetase răspicat de față cu Sarkozy că țara noastră nu admite separarea provinciei Kosovo de Serbia, Adrian Cioroianu iar a dat cu mămăliga-n geam: „România nu se opune independenței Kosovo".

Şi cum politicienii noştri s-au dat de ceasul morții că nu va fi un precedent Kosovo, iată că avem deja un excedent: Igor Smirnov a trimis la ONU un memoriu prin care cere independența Transnistriei față de Chişinău. Iar UDMR a anunțat că va profita de situația creată, Frunda având misiune precisă la Bruxelles.

45 de ani de la martiriul Maicii Mihaela

„Fratele Andrei Scrima, bibliotecarul Patriarhiei, a denumit-o pe Maica Micaela spiritus rector*, la care eu am spus, visător:* «C'est une abbesse, c'est une vraie grande dame!»" *(Petre Pandrea)*

Răzvan Codrescu

Maica Mihaela – „spiriduşul" Vladimireştilor, cum obişnuia să-i spună nu fără simpatie Patriarhul Justinian Marina (sub care, din păcate, destinul ei atît de neobişnuit „s-a frînt fără să se îndoaie", în iureşul de nestăvilit al prigoanei comuniste) – a fost una dintre cele mai pure şi mai nobile figuri ale monahismului românesc din secolul XX.

Provenind dintr-o veche familie de răzeşi şi podgoreni avuți din ținutul Moldovei de Jos, primise la botez numele de Marieta şi era sora mai mică (n. 1914) a bădiei Nicoară Iordache din Nicoreştii Tecuciului, universitar, poet şi eseist, fruntaş legionar ucis în lagărul de la Miercurea Ciuc, alături de alți 43 de camarazi, în masacrul consecutiv pedepsirii lui Armand Călinescu (călăul Căpitanului, Nicadorilor şi Decemvirilor)*.

Marieta Nicoară, absolvind strălucit liceul teoretic, s-a înscris la Facultatea de Litere şi Filosofie (unde a atras dintru început atenția unor profesori de talia lui Nae Ionescu, Octav Onicescu sau Gh. Zapan), apoi la ANEF (Academia Națională de Educație Fizică; în arhiva Vladimireştilor se păstrează diploma ei de absolvire). Iată cum o zugrăveşte un Petre Pandrea (cf. „Profilul Micaelei, substareța Vladimireştilor", în *Memoriile mandarinului valah*), altminteri spirit pozitivist şi adversar al lumii legionare: „Marietta Nicoară evolua printre ideile politice şi idealurile de scriitor ale fratelui Nicoară cu grație de gazelă, proaspăt bacalaureată, nonşalantă felină, tandră şi pură. S-a înscris la Litere şi Filosofie. Fiindcă era sportivă, s-a înscris şi la ANEF, pentru a se face, eventual, profesoară de gimnastică. Iubea sportul, aerul, lumina. Umbla trei anotimpuri în short, cu anatomia ei agreabilă de zeiță tînără, de Diană virginală". Tot el ne istoriseşte (poate literaturizînd puțin) gestul ei intrat în legendă: „Carol II sărbătorea la 8 iunie 1938, cu tot fastul regal, instalarea sa ca dictator, după modificarea Constituției din februarie 1938, înconjurat de demnitari, pe stadionul de la ANEF... Iordache Nicoară zăcea la puşcărie, împreună cu camarazii lui de luptă... [Sora lui] se afla în careul de gimnastică, în grup, ca o anonimă, evoluînd grațios şi ritmic,

sub privirile benevolente ale demnitarilor. Cînd s-a apropiat de microfon, l-a luat fulgerător din mîna speaker-ului şi a scandat lozincile celor aflaţi în închisoare. Stupoare. Scandal. A fost arestată şi maltratată, ca să se afle «complotul», complicii şi vinovăţiile. Marietta n-avea însă complici. Făcuse un gest premeditat şi solitar. Dacă ar fi luat revolverul şi ar fi tras, ar fi fost un gest anarhist. Dar Marietta Iordache nu era o anarhistă. Ea era o sportivă îndrăgostită de aer, apă şi lumină, care evolua sub lumina cea mare a credinţei lui Cristos şi a luptei contra tiraniilor"**.

A urmat episodul internării la Mănăstirea Suzana (Prahova), în jurul căruia s-au ţesut numeroase legende. Se mai aflau acolo şi alte deţinute politice, printre care Mary Polihroniade (văduva avocatului Mihail Polihroniade, ucis şi el în lagărul de la Rîmnicu Sărat), Ana-Maria Marin (văduva lui Vasile Marin, martirul de la Majadahonda) sau Anastasia Popescu (viitoarea „Mama Sica", soră cu Tudose Popescu, unul dintre întemeietorii Legiunii). Pentru gestul ei curajos şi sublim, pe Marieta Iordache o aştepta un proces greu şi poate o condamnare pe viaţă. Într-o noapte, după un plan venit din afară, a avut loc evadarea. Escaladînd cea dintîi turnul, Marieta Nicoară a suferit o fractură, fiindcă legătura de cearceafuri a cedat înainte ca „Motănelul" (cum o alintau co-deţinutele pe Marieta) să atingă pămîntul. Celelalte n-au mai putut coborî, dar ei i s-a pierdut urma în pădure. Se pare (cum aflăm din memoriile regretatei Ana-Maria Marin) că a stat ascunsă o vreme şi la Bucureşti, în dealul Cotrocenilor, la părinţii lui Vasile Marin, dar destul de repede, „ca să nu facă necaz altcuiva", îşi aminteşte Stavrofora Veronica Gurău, „a venit la părinţii ei, spunîndu-le: «Mă urc în podul casei; da-ţi-mi o saltea şi ceva cărţi de cetit...»". Şi a stat 2 ani în podul casei părinteşti (mereu deschis, tocmai ca să nu trezească bănuieli), dîndu-i semne discrete Veronicăi ori de cîte ori trecea pe acolo. A vegheat la ridicarea Vladimireştilor, iar în primăvara lui 1942 a venit şi i-a spus stareţei: „Măicuţă, dincolo de poarta mănăstirii am lăsat totul. Am venit să vă fiu de folos, aşa cum îi spuneaţi mamei cînd eu eram în pod şi ascultam conversaţia".

A depus votul călugăriei la 14 iulie 1946, primind numele de monahie Mihaela. Funcţiona deja ca secretară a stăreţiei şi a fost în consiliul de conducere al mănăstirii pînă în martie 1955, cînd aceasta a fost abuziv desfiinţată de comunişti, iar o parte din vieţuitoare au fost arestate şi condamnate (Maica Veronica a primit 15 ani de muncă silnică, iar Maica Mihaela, ca şi duhovnicul Ioan Iovan, 20 de ani m.s.).

De ce s-a călugărit Marieta Iordache? Nimeni dintre cei ce au cunoscut-o îndeaproape nu i-a pus la îndoială autentica vocaţie mistică, iar desăvîrşirea vieţii ei monahale s-a făcut vestită încă de timpuriu dincolo de zidurile Vladimireştilor. Însuşi Petre Pandrea, înlăturînd toate bîrfele ieftine, scrie: „Marietta Iordache, Diana virginală şi sportivă, îndurerată şi jignită, s-a dus la mănăstire ca să se roage pentru iertarea păcatelor comise de coreligionarii ei politici..., a intrat în nobilul cin călugăresc ca să se roage pentru iertarea păcatelor altora". Mesajul testamentar rămas de la ea este mai lămuritor în această privinţă decît orice posibile comentarii: *„...Legionarii nu au greşit în principiu. Ei au vrut să scoată neamul românesc din fundul unei adînci prăpastii de întuneric, dezmăţ şi necredinţă... Dacă am greşit că am scos sabia, atunci cînd vrăjmăşiile ne copleşeau din toate părţile, am şi primit cu seninătate să ne plecăm capul sub ea. Vieţile curmate – ale noastre şi ale vrăjmaşilor noştri – vor sta în cumpănă în faţa lui Dumnezeu. Nimeni nu are dreptul să frîngă vieţi omeneşti. Noi n-am dorit să ucidem, ci să ne apărăm de cei ce ne-au ucis cu sutele... Am vorbit despre Hristos şi am mers – în parte, după puteri – pe urmele Lui. Acum sîntem total ai lui Hristos, vieţuind întru El. Drumul acesta înseamnă dragoste şi numai dragoste. Toate celelalte le lăsăm în seama lui Dumnezeu, iar grija noastră să fie una singură: aceea de a cunoaşte voia Lui şi de a o împlini întocmai, chiar cu preţul vieţilor noastre..."*

Roasă de suferinţă, de frig şi de boală, Maica Mihaela s-a stins în temniţa de la Miercurea Ciuc (locul fatidic al familiei sale!), la numai 49 de ani (aprilie 1963), dar mormîntul nu i s-a descoperit, iar data morţii ei a fost multă vreme controversată. A murit ca o mare mărturisitoare şi rugătoare, păstrîndu-şi pînă la capăt puritatea şi rectitudinea. O Biserică mai puţin istovită şi impură ar fi canonizat-o demult. Dar sfinţenia are timp să aştepte, în răbdătoarea iertare a iubirii, ca una ce nu se măsoară cu anii, ci cu veşnicia.

Suferințele Maicii Mihaela*

Cruciații secolului XX nu se luptă cu păgânii pentru cucerirea Locurilor Sfinte. Dușmanul lor este o boală satanică, născută într-un creier bolnav, experimentată de un popor obidit și incult, sub conducerea unor criminali ambițioși. Numele popular al acestei boli este „Bolșevism". Cel științific este „Materialism Dialectic". Această boală s-a întins pe aproape întreaga planetă și vrea să „fericească pe oameni" și să ucidă pe Dumnezeu. Mijloacele de luptă ale Cruciaților contra comunismului sunt reduse, vorbesc de cele pământești, căci cele spirituale sunt imense: „Cu noi este Dumnezeu, / Înțelegeți neamuri și vă plecați".

Ana-Maria Marin

Dragostea și credința sunt arme puternice împotriva întunericului: ce dragoste poate fi mai mare decât cea care merge până la „martiraj", până la a-ți da viața pentru El? El fiind Iisus Crucificatul, Fiul lui Dumnezeu, care a ridicat păcatul lumii, ne-a învățat dragostea și sacrificiul, ne-a scos din starea de păgâni violenți, s-a dat pe sine morții ca să ne învie odată cu El.

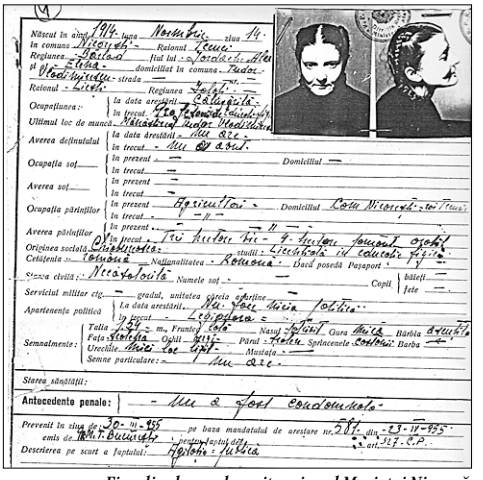

Fișa din dosarul penitenciar al Marietei Nicoară, provenită din fondul CNSAS

Întâlnindu-se cu Satana, hotărît să lupte cu el, secolul XX a dat martiri.

Acum 500 de ani Biserica Romano-Catolică a creat o întreagă legislație pentru a canoniza martirii. Nu poți fi canonizat sfânt dacă mori pentru cruce și nu faci minuni în timpul vieții sau după moarte; dar martir este cel ce are parte de o moarte violentă pentru Dumnezeu și credința în El. Nouă, ortodocșilor, ni se pare oarecum ciudată această judecată după moarte, în care este prevăzut un tribunal și un avocat al diavolului!

Gândirea ortodoxă, tradiția, dragostea și toleranța ortodoxă își recunoaște martirii fără canonizare.

Terorismul de stat

În 1923, cinci români închiși în închisoarea Văcărești, pentru crime de care vor fi găsiți nevinovați, rugându-se la altarul mănăstirii, azi dărâmată, descoperă icoana Arhanghelului Mihail și se pun sub scutul arhistrategului cerului, în slujba dragostei de neam și a credinței în Dumnezeu. De aici „Legiunea Arhanghelul Mihail" pornește să cucerească sufletele românilor. Dușmani, detractori și interpretatori mincinoși a avut mulți.

Mulți români, înțelegând misiunea lor profetică și văzând mersul vremurilor, li s-au alătu-

* Apărut în ziarul „Libertatea", din New York, anul VII, nr. 63, noiembrie 1987. Autoarea, evreică botezată ortodox, a fost soția comandantului legionar Vasile Marin, căzut în războiul civil spaniol. Textul a fost îndreptat tacit pe alocuri. Intertitlurile aparțin redacției. (ROST)

rat; dar vor veni timpuri când vor juca rolul prigoniților din catacombe şi a victimelor din circ.

Primii martiri au fost cei doi legionari căzuți în Spania creştină şi naționalistă. Sunt cincizeci de ani de atunci, Ion Moța şi Vasile Marin au murit lângă Madrid, pe frontul de la Majadahonda.

„Se trăgea cu mitraliera în obrazul lui Christos". Aceasta a fost motivul luptei lor. Ştiau pentru şi contra cui se luptă; dușmanul era acelaşi, cel de azi – care căuta peste tot în lume o fisură prin care să se strecoare. Dacă ar fi câştigat războiul spaniol, în celălalt capăt al continentului, Europa ar fi căzut cu un minut mai devreme în ghearele obscurantismului.

După moartea şi înhumarea lor, scaunul satanei se clatină în Țara Românească. Au sărit de peste tot ajutoare pentru Luciferul Regal, ca să nimicească elita tânără, care se înalța din popor şi din Biserică.

În vremea aceea, sosea la Mănăstirea Suzana, în munți, pe Valea Teleajenului, o fețişoară de 22 ani cu ochii verzi şi două codițe împletite pe urechi şi legate cu o sfoară la spate. Se numea Marieta Iordache. Venea din beciul Jandarmeriei cu încă trei fete membre ale Mişcării Legionare (după dizolvarea Legiunii Arhanghelul Mihail). La mănăstire s-au întâlnit pe cerdacul arhondaricului cu cinci doamne – soții de legionari. Toți aceşti deținuți politic nu erau vinovați de acte subversive, erau pur şi simplu ostateci ai Coroanei şi ai Siguranței Statului, ostateci tot atât de expuşi ca şi ostatecii Ezbollahului. Teroriştii pot fi camuflați pe un tron regal, la fel ca printre integriştii musulmani.

Fetița cu codițe şi ochi verzi se trăgea din Moldova, din Nicoreşti, unde familia ei întreagă îşi pusese încrederea în „Căpitan". În el vedeau „omul destinului" care avea să curățe țara de afacerişti veroşi, atei, fără scrupule.

Toată elita neamului era în închisori preventive, în vara lui 1938, aşteptând judecată care avea să dea satisfacție marelui istoric N. Iorga. Onoarea nu-i fusese pătată de propriile-i fapte (colaborarea cu camarila regală), ci de o scrisoare publică a „Căpitanului", Corneliu Zelea Codreanu, care-i amintea că cel puțin „el" era român.

În unul din cele mai frumoase locuri din Carpați, Mănăstirea Suzana, fusese aleasă ca lagăr pentru femei.

Fetele venite din beciurile jandarmeriei nu se puteau ține în picioare, căci fuseseră bătute la tălpi; erau bolnave de râie câştigată de la țigăncile hoațe cu care stătuseră în promiscuitatea închisorii, dar aveau un moral minunat intreținut de cea mai mică, mai fragilă şi mai tânără dintre ele. După ce s-au vindecat, au sesizat paza sub care fuseseră puse cu interdicția de a păşi pragul arhondaricului şi de a se închina în biserică. S-au gândit că bărbații suferă mai mult, s-au rugat.

Noapte de noapte, Marieta stătea în genunchi şi se ruga Maicii Domnului să-i arate calea spre curățenie sufletească şi trupească, spre binele țării sale şi spre dragostea lui Iisus. Terminase Facultatea de Educație Fizică. Rămâneați înmărmurit la spectacolul pe care îl dădea o copiliță sortită să învețe gimnastica pe copii; îşi schimba chemarea şi dădea lecții de curaj, de înfrânare şi de răbdare unor doamne mult mai vârstnice ca ea.

După aceea, stăpânirea s-a asigurat de neutralizarea „marelui criminal Codreanu". Pus în întunericul Jilavei, deocamdată pentru şase luni, care trebuiau să spele ruşinea de pe obrazul marelui istoric Iorga, s-a hotărât eliberarea doamnelor din lagărul de la Suzana. Soții lor erau şi rămâneau ostateci necondamnați în închisoarea Jilava.

Astfel „fetele" au rămas singurele deținute politic. Li s-au bătut în cuie obloanele, li s-au văruit pereții pictați cu Arhangheli de Zizi Ghenea, li s-a înăsprit regimul.

Doamnele s-au întors acasă unde au găsit alte griji, alte frici, alte nesiguranțe pentru viața soților lor. Au aflat de existența lagărelor de la Miercurea Ciuc şi Vaslui, au aflat că întreaga elită de minte şi suflet era în închisoare, că cei care se ascundeau erau ucişi fără somație la colțuri de străzi.

Oare ce visa să facă Regele cu aceşti miei puşi la o parte pentru jertfelnic? Cine putea prevede că numai peste câteva luni conducătorul Mişcării Legionare va fi strangulat? Lucrurile se petreceau în „Orient". Occidentul nu era interesat. Cine putea să prevadă că doamnele, foste ostatece la Suzana, vor fi văduve, soții lor fiind împuşcati la zid: ostateci?

Căile Domnului sunt nepătrunse, dar se întrevedea din 1938 lupta pentru putere, care avea să izbucnească în 1939: al doilea război mondial.

Evadarea

La 15 august 1938, hramul Adormirii Maicii Domnului la Mănăstirea Suzana, s-a putut vedea o umbră strecurându-se spre casa maicii Filomela. Umbra ținea în mână o nucă. În nucă era planul de evadare al fetelor legionare din lagăr, cu informații despre geografia regiunii care trebuia străbătută şi cu parola contactului care era un cântecel moldovenesc: „Trandafir de pe cetate, trandafir!“ Evadarea din Suzana a fost poate ultimul lui capitol, după aceea neurmând decât bocet şi îngropăciune...

Nu, nu sunt lipsite de seriozitate aceste amintiri cu parfum de joacă, de naivitate, de copilărie.

„Lasați copiii să vină la mine“. Iisus ştia că în sufletul lor stă cuibărită dragostea.

Nuca a ajuns la destinație! Marieta a coborât prima, pe cearşaf.

Zgomotul a trezit garda şi celetalte fete n-au mai putut coborî, dar Marieta se pierduse în pădure. N-au mai gasit-o, nici ea nu şi-a întâlnit „Trandafirul de pe cetate“ şi a pornit cu paşi mărunți prin pădure, orientându-se după stele. După cinci zile a apărut la Braşov. Mai departe, nu mai putea merge, nu mâncase nimic şi băuse apă de ploaie. La o cercetare mai atentă s-a descoperit că sărind de la înălțimea la care se terminase cearşaful îşi fracturase coloana vertebrală. Două luni de gips, timp în care toată Siguranța o căuta. Neputând povesti evadarea de la Suzana, prea rocambolescă pentru a nu stârni hohote de râs, prefectura de Prahova a eliberat deținutele din lagăr, trecând-o şi pe cea evadată ca fiind eliberată. Dar nu terminaseră socotelile cu ea, voiau să se răzbune. În timp ce mulțime de agenți se căznea s-o găsească, Marieta era în Dealul Cotrocenilor, la părinții lui Vasile Marin. În corset gipsat, purta pe cap saci plini cu nisip, povestea aventuri ca să însenineze o casă cernită şi noaptea stătea în genunchi şi se ruga pentru păcatele tuturor. Cu o zi înainte de ziua sorocită scoaterii ghipsului, Marieta a vrut să plece şi nimic n-a făcut-o să-şi amâne decizia. În aceeaşi noapte, cu o desfăşurare de forțe nepotrivită prinderii unui fugar atât de mărunțel, Siguranta Statului a căutat-o în Dealul Cotrocenilor, ca urmare a unui denunț, dar nu a mai gasit-o. „Motănelul“ dispăruse ca şi cum n-ar fi fost. „Motănel“, vorbă de răsfăț, devenise nume de cod.

După asasinarea elitei legionare

Ca în locul stelelor ce mor, viața e înlocuită de o gaură neagră. La 30 noiembrie 1938, în noaptea Sfântului Andrei, este ucis Căpitanul; nimeni nu credea şi toți îl aşteptau!

La 20 septembrie 1939, legionarii îl pedepsesc cu moartea pe ucigaşul Căpitanului (Armand Călinescu – n. red.), lăsând istoria să-i judece şi pe unii, şi pe alții, dacă o istorie dreaptă ar exista!

A doua zi, toți legionarii de elită din închisori sunt omorîți, împuşcati la zid. Pe străzile fiecărui oraş din România, cadavre de tineri zac în drum, bătrâni jelesc la căpătâiul lor, câte un muc de lumânare aprins ici şi colo de o lume înmărmurită de groază. Poporul românesc nu era învățat cu obiceiuri străine...

După pierderea Basarabiei, Bucovinei, Herței şi Transilvaniei, după alungarea regelui de către legionari – asociați cu generalul Antonescu la guvernarea țării; după ce fiecare îşi număra prietenii şi duşmanii, România, ciopârțită, încerca să pună bazele unei morale de stat şi a unei speranțe în sufletul fiecărui român. Se înființează un comerț de stat, Mişcarea Legionară se reorganizează. Horia Sima este conducătorul Mişcării, plebiscitat între alții. Toate iluziile unui „Căpitan“ în viață sunt spulberate, țara îşi plânge pământul pierdut şi morții.

În Strada Cobălcescu, la Dispensarul Legionar, medici, fugari până ieri, ies la lumină şi dăruiesc timpul şi cunoştințele lor celor săraci. Între cei care dau totul apare într-o bună zi Marieta Iordache. În măcelul din 1939 îşi pierduse fratele, credința în viitorul luminos al țării sale, însă, nu!

Trebuie să recunoaştem că toți legionarii asasinați din ordinul lui Carol al II-lea sunt martiri. Oameni tineri, cu credință în Dumnezeu, nevinovați, nejudecați, chinuiți în închisori, împuşcati la zid sau strangulați hoțeşte, îşi găsesc abia acum mormântul în pământ binecuvântat. Îl vor pierde iarăşi sub stăpânire comunistă, deshumati, arşi, iar cenuşa lor aruncată în cele patru colțuri ale vântului.

Iată pe Marieta venită să ajute la dispensar. E bună la toate: încurajează bonavi incurabili, îndreaptă spre biserică tineri şi bătrâni, sterilizează instrumente, spală duşumele, pune ordine în registre. Seara, când ultimul bolnav a plecat, cu medicamentele prescrise în buzunar, Marieta face rugăciunea de mulțumire pentru o zi care a trecut în îndeplinerea datoriei cu ajutor de Sus.

La 21 ianuarie 1941, legionarii şi Antonescu se vor despărți pentru totdeauna. „Rebeliune" contra cui? În folosul cui? Mult mai târziu s-a înțeles că germanii montaseră „rebeliunea". Ocupau țara şi voiau ca aceasta să fie sub o dictatură militară, care păstra o ordine impusă şi asigura aprovizionarea armatei lor din belşug; nemții îşi aranjau spatele pentru viitorul război din răsărit. Acesta era şi războiul Mişcării Legionare contra comunismului, dar germanii nu aveau nevoie de ideologi. Astfel, aliații Mareşalului s-au trezit în închisori, condamnați la moarte pentru deținere de arme şi au făcut războiul în echipe de pedeapsă. De ce de pedeapsă? Fiecare soldat legionar pornit spre răsărit avea cu el porunca să fie făcut pierdut. Fără suflul care anima acest tineret curajos, da, şi fără ajutorul lui Dumnezeu în lupta cu Antihrist, Mareşalul a pierdut de două ori războiul: prima oară la Stalingrad; a doua oară prin trădarea de la 23 august 1944, printr-un armistițiu care era o predare fără condiții!

În timpul războiului, Marieta şi-a pierdut cumnatul trimis din lagărul de la Sărata pe front în echipele de pedeapsă.

Minunile de la Vladimirești

Războiul pierdut, Legiunea distrusă; Marieta s-a dăruit cu totul lui Dumnezeu şi a intrat în ascultare la Mănăstirea Vladimireşti. Mănăstirea fusese clădită de fetele dintr-un sat moldovenesc, conduse de una dintre ele, care vorbea ca odată Jeana D'Arc, cu Maica Domnului. Fecioara Maria i se arătase când lucra pe câmp, la un loc mai ferit, şi-i poruncise să clădească în locul acela locaş de închinăciune. Fetele fecioare din sat aveau să fie viitoarele maici care să slujească mănăstirea, iar stareță avea sa fie ea, cea care continua să vorbească cu Maica Domnului. Maica Veronica.

În această mănăstire fu novice şi apoi se călugări Marieta, sub numele de Maica Mihaela. Lua asupra ei păcatele făcute de țară şi Mişcare în încleştarea dintre rău şi bine.

Armatele ruseşti victorioase se aruncară asupra Moldovei şi apoi asupra Țării Româneşti, armate obosite, prăfuite şi pregătite pentru mari răzbunări. În drumul lor, Mănăstirea Vladimireşti! Cei câțiva ruşi intrați în biserică cu gânduri de viol şi de jaf găsiră o maică cu mâinile întinse peste altar şi dădură îndărăt. Era Maica Mihaela care-şi păzea Sfinții!

După 6 februarie 1945, când comuniştii au dezarmat soldații români care nu fuseseră trimişi pe frontul de Vest după primul guvern cvasi-comunist, patriarh fu impus un preot oltean care-l ajutase cândva pe Gheorghiu-Dej, noul stăpân. Justinian Marina ar fi evitat, în primul moment de euforie pe care ți-l dă puterea, să desființeze mănăstirile. Un lucru este sigur, că Prea Fericirea Sa a închis Vladimireştii şi a dat pe mâna Securității pe cei care o slujeau.

La Vladimireşti se făceau „minuni". La hram veneau sute de căruțe cu țărani, de la mari depărtări, căci se dusese vestea că acel ce venea cu credință şi adevăr, oricât ar fi fost de bolnav, se facea sănătos. Ca în fața lui Iisus se aşezau paturile cu paralitici, cu păcatele lor cu tot, rugăciunile ajutau, iar lumea venea din ce în ce mai mult să se închine. Cât regimul comunist nu-şi consolidase puterea, cât încă nu se atinsese de pământul țăranilor, colectivizând-l, oamenii puteau crede că vor fi lăsați să-şi trăiască viața şi credința, veneau deci acolo unde simțeau că domneşte „dragostea". Slujba se ținea afară, nu putea fi vorba de spovedanie individuală. Preotul Ioan Iovan, ieşit din închisoare de puțină vreme, probabil ca să-şi trăiască minunile şi mai târziu patimile, le citea rugăciunile de pocăință şi iertare, după ce-şi spuseseră greşelile în gând sau cu glas tare, le da Sfânta Împărtaşanie, după lege. Preotul şi maicile căpătau puteri de Sus ca să poată face față la puhoiul de lume care alerga la loc sfânt.

Maica Mihaela, după ce îngrijise de grajd, de orătănii, de porci, de curățenie, trecuse la cele sufleteşti. Le învăța pe maici şi surori teologie, dar şi matematică.

Patriarhul României le-a chemat de mai multe ori la el pe Maica Stareță şi pe Maica Econoamă (Mihaela), ca să discute cu ele despre

„ereziile“ petrecute în mănăstire şi să afle secretul „minunilor“.

În ghearele Securităţii

Într-o noapte, Securitatea le-a găsit la slujbă. Securiştii au îmbarcat pe toată lumea şi au pornit ancheta. Maica Mihaela a fost zdrobită în bătăi, ca să mărturisească un presupus complot legionar, din mănăstire, contra statului comunist. Maica Veronica, Stareţa, şi-a pierdut darul după anchetă: Maica Domnului nu i se mai arătă. Preotul Ioan şi Maica Mihaela au fost judecaţi sub învinuirea de complot, trădare, spionaj; pentru credinţă nu putea fi condamnat nimeni, căci religia era liberă după Constituţie. Surorile şi maicile au fost dezbrăcate de hainele monahale şi trimise la casele lor. Veronica a luat loc de azil la Mănăstirea Ţigăneşti. Maica Mihaela a fost dusă la închisoarea de femei de la Miercurea Ciuc, plină încă de amintirile celor ucişi de Carol al II-lea. Acolo, atâta timp cât au lăsat-o împreună cu alte deţinute, condamnate la pedepse mari pentru crime închipuite, a încercat să le uşureze puşcăria, ridicându-le moralul, le-a învăţat rugăciuni şi psalmi, le-a scos din patimile trupului: foame şi frig; le-a întărit sufletul ca să poată suporta gândul celor rămaşi acasă. Le-a învăţat speranţa şi dragostea: le-a făcut să înţeleagă că fără răstigniri nu există Înviere.

Boala Ciucului începuse să atingă deţinutele. Este vorba de o poliradiculonevrita dureroasă, care duce la paralizii. A fost pomenită de doctorii

MINISTERUL SANĂTĂŢII ŞI PREVEDERILOR SOCIALE

Regiunea Mureş-Aut.-Magh.
Raionul Ciuc
Comuna
Oraşul Miercurea-Ciuc
Unitatea

CERTIFICAT CONSTATATOR DE DECES Nr. 19/1963

Numele şi prenumele decedatului IORDACHE MARIA
Data decesului: anul 1963 luna Aprilie ziua 20 ora 20 sexul F.
Data naşterii decedatului: anul 1914 luna Noiembrie ziua 14 ; vârsta 48
Unde a avut domiciliul stabil:
Reg. Ia Galaţi Raionul Galaţi Oraşul Strada nr.
Comuna Vladimirescu Satul Mânăstire
Subsemnatul medic Corneanu Alexandru certific prin prezentul că am avut în tratament cu un titlul OA
decedatul de mai sus şi am constatat decesul
cauzat de:

I. CAUZELE PROPRIU-ZISE ALE DECESULUI:

a) *Cauza directă (imediată)*
— Nu se vor înscrie simptome sau modul în care a survenit moartea, cum ar fi: sincopă, astfă, astenie, etc, şi boala starea morbidă, violenţa, intoxicaţia sau complicaţia care a provocat în mod direct moartea.
b) *Cauzele antecedente:*
— Stări morbide care eventual au dus la cauza directă (imediată) a morţii, înscrise la pct. a).
c) *Starea morbidă iniţială (ce şi înscrisă la toderna ultima).*

II. ALTE STARI SEMNIFICATIVE NEPRIELNICE (morbide sau fiziologice) care au contribuit eventual la deces, însă fără a fi în legătură cu boala sau starea morbidă, care a provocat direct (imediat) moartea înscrisă la pct. a).

Drept care am eliberat prezentul certificat constatator al decesului.
Semnătura şi parafa medicului
Sigiliul unităţii sanitare
Visat: Locotenent Şăcăr

Cauzele decesului se înscriu cu litere majuscule de tipar

a) INSUFICIENTA CARDIO-CIRCULATORIE
b) CARDIOSCLEROZĂ DECOMPENSATĂ
c) REUMATISM ANCHILOZANT

Data eliberării: anul 1963 luna Aprilie ziua 22

Certificatul de deces al Marietei Nicoară, aflat acum în arhivele CNSAS

din închisorile din Africa de Sud. Medicii germani nu au avut timp să o constate, regimul având grijă să se despartă repede de deţinuţi, iar ruşii nu povestesc aşa ceva din Gulag. Pentru ei un condamanat este un om mort, dar omorât cu rafinamentul chinului şi duratei.

Când au observat că Maica Mihaela menţine moralul închisorii, au izolat-o, astfel că legătura se făcea mai greu prin pereţi, cu ajutorul alfabetului Morse. Liturghia se citea tot prin pereţi; toate încercările pe care le-a făcut Direcţia Închisorilor ca să scape de acest fel de informare au dat greş!

Atunci s-a aflat că măicuţa, rămasă un pumn de oase în zdrenţe, era paralizată. Au dus-o pe braţe la Jilava, pentru un supliment de anchetă şi s-a întors cu un diagnostic de „cancer uterin“, care trebuia să acopere pierderile de sânge consecutive bătăilor şi durerilor date de polinevrită.

Astfel, prin pereţi s-a aflat într-o seară că pe schimnica Mihaela o iertase Dumnezeu şi că ar fi şi un martor! Sufletul ei era atât de uşor încât s-a putut ridica repede la cer!

Am scris ceea ce ştiu despre Maica Mihaela cu durere şi cu lacrimi! Povestea poate fi completată de cei care ştiu mai mult, de cei care pot pune date pe unele întâmplări, cei care ştiu unde a fost îngropată, dacă a fost.

Generaţia noastră îşi termină ciclul pe pământ. Fiecare dintre noi poate adăuga un cuvânt, un gând, un fapt la povestea celor care au murit pentru Hristos, cei care sunt *Cruciaţii Secolului XX*.

Prigoana contra Bisericii s-a înteţit în România. Tot trecutul de ctitorii voievodale sfinte a fost călcat cu tancuri şi îngropat în ciment.

De curând, într-o noapte – hoţii de drumul mare operează noaptea –, stăpânirea a dărâmat Biserica Sfânta Vineri din Bucureşti, închinată Mucenicei Paraschiva, protectoarea Moldovei, dar care trecuse prin Capitală: moaşte trecute de Vasile Lupu peste Dunăre.

Orice fetiţă de şcoală trecând pe lângă biserică, aprindea o lumânare pentru vii şi una pentru morţi la altarul Sfintei noastre! Icoanele se vând la mezat în Occident.

Nu uitati, martirii n-au morminte, sunt sau în gropi comune, sau arşi şi cu cenuşa răspândită.

S-a închis capitolul Holocaust, dar el continuă!

Un portret al Maicii Mihaela*

Petre Pandrea

E a întrupa linia rigidă, cu eleganță şi finețe. Dacă ar fi fost bărbat, avea stofă de cardinal care ar fi făcut istorie. Am avut multe întâlniri, multe conversații, multe ciocniri cu maica Micaela. N-a fost niciodată ceartă. Dar cred că nu ne-am înțeles niciodată. Rigiditatea ei mă înfiora. Am admirat-o în septembrie 1954, în preajma împăcării generale. Venise în Bucureşti după cumpărături pentru mânăstire. Avea bagaje grele. Mi-a telefonat dimineața, comunicându-mi ora plecării la miezul nopții. A venit întovărăşită de o colegă laică de universitate. Purta rasa călugărească cu distincția *d'une vraie grande dame*. Se descurca uşor şi cu grație printre hamali, ştia să poruncească. A apucat şi dânsa câteva plase grele, cu o mână aparent firavă, oțel în mănuşă de catifea. I le-am luat eu cu insistență sporită, fiindcă dorea să şi le care singură. Nu i-am dat voie să pună mâna pe nici un bagaj. La intrarea trenului în gară, şi-a concediat amica şi am rămas singuri într-un compartiment de clasa a II-a. I-am aranjat bagajele. Am aprins o țigară şi am stat la taifas asupra situației. Nu crezuse în împăcare. O biruisem cu faptele tranzacției, cu teoria mea *compromițătoare* asupra geniului specific românesc al compromisului.

Mi se şoptise că Micaela Nicoară, studentă, şi-a pierdut logodnicul, om politic, ucis în lagărele călinesciene ale regelui Carol II.. Ochii ei pluteau în reverie. I-am presimțit gândurile şi momentul de slăbiciune, călcâiul lui Achile într-o armură medievală? Poate m-am înşelat. M-am ferit să fac vreo aluzie. Călugărița îmi impunea prin distincție, rezervă, osârdie, jertfă, inteligență, dialectică. Am găsit-o într-o dimineață, la cai, înhămându-i, după ce toată noaptea bătuse la maşină motivele mele de recurs pentru călugării Sihaştri, care trebuiau depuse neapărat în acea zi la tribunalul regional Bârlad. Făcuse minimum de greşeli într-o terminologie de strictă specialitate juridică. Era neobosită, mereu trează, densă ca platina, întotdeauna îmi evoca platina. Măicuța Veronica semăna cu o magnolie, uneori cu umilă, gingaşă şi campestră zambilă roz. Tiberiada îmi amintea de busuioc. Teodosia era un crin solitar alb de bibliotecă. Eupraxia – ca o lalea de un roşu violet, aproape negru, cu ochii ei negri, mari, migdalați, într-o față de o expresivă şi splendidă frumusețe.

Micaela n-avea nimic floral sau vegetal în ea. N-o puteam asemăna decât cu platina. Dacă nu găseam corespondență la lumea vegetală, pe care

* Fragment din volumul Călugărul Alb, de Petre Pandrea, apărut la Ed. Vremea – Bucureşti în 2003.

o iubesc atâta, căutam corespondență în lumea animalică. Nu seamănă atâția oameni cu porcii? Alții cu boii? ... N-am un prieten ca un viezure? N-am o amică exact ca o veveriță? ...Multe călugărițe din Grădina Maicii Domnului îmi păreau mioare. Pe maica Micaela Nicoară n-o puteam reduce la planul animalic. Era ireductibilă la animalitate. Îmi evoca metalul dens şi nobil al platinei. Era aproape inumană. Sau era supraumană? Depăşise prin jertfă, disciplină şi voință stadiul omului? Am studiat-o cu atenție, cu luciditate crudă şi aproape fără pic de simpatie. Cred că lipsa de simpatie era reciprocă. Formele noastre convenționale au fost desăvârşite. Afecțiunea aparentă n-avea fisuri. Simțeam mefianța ei, bazată pe trecutul meu, exact la antipodul ei, pe gusturi şi gânduri absolut disparate. Acum ne întâlneam, în treabă şi comuniune, pe două înalte platouri: 1) pe platoul Mănăstirii Dealului, unde eu fusesem elev timp de 7 ani, iar aceiaşi profesori care m-au educat pe mine au educat-o şi pe ea în timpul universității (Nae Ionescu, Gheorghe Zapan, colonel Virgil Bădulescu, Dr. Amedeu Mârza, Petre Lazăr-Constantin, acea echipă omogenă şi prestigioasă de pedagogi, despre care vorbisem de câteva ori); 2) pe platoul Mănăstirii Vladimireşti-Sihastru, unde ea oficia ca substareță şi *ambasadrice* (recepțiile cu personalități de marcă), iar eu ca un călugăr alb, arhiepiscop judiciar, plasat ca musafirul nr. l la protocolul, ritualul şi hieratismul vladimirescian.

Am surprins-o de multe ori fără platoşă de *ambasadrice* şi *grande dame*. Marina îi spunea, nu degeaba, spiriduşul Vladimireştiului!...

Patimile lui Hristos

Cu toate că au trecut patru ani de la apariția filmului „Patimile lui Hristos“ regizat de Mel Gibson, discutarea lui poate fi un bun prilej de a privi creştineşte către Patimile Domnului, cu atît mai mult cu cît, la vremea respectivă, filmul a fost receptat cu oroare.

Gheorghe Fedorovici

Autorii recenziilor defavorabile erau incapabili să vadă că au devenit ei înşişi nişte personaje, nu ale filmului ci ale dramei înseşi a Fiului care continuă să nu aibă un loc „unde să-şi plece capul“ (*Matei* 8, 20). Aceeaşi oroare care pentru unii se manifestă ca nebunie, iar pentru alții ca sminteală, pentru creştini este „Hristos, puterea lui Dumnezeu şi înțelepciunea lui Dumnezeu“ (*1 Corinteni* 1, 24). În ciuda scăderilor lui şi a unei viziuni pronunțat catolice (vizibile mai ales în rolul de „co-pătimitoare“ destinat Mariei), filmul are meritul incontestabil de a fi subliniat realitatea Întrupării şi a Patimilor Domnului, a căror mărturisire hotărăşte dacă sîntem sau nu creştini (*1 Ioan* 2, 22-24). În preajma Patimilor şi a Sfintelor Paşti, filmul acesta ne aminteşte că nu suferința în sine este mîntuitoare (dacă ar fi fost aşa, Fiul n-ar mai fi trebuit să se întrupeze ori ambii tîlhari ar fi intrat în rai), ci acea suferință pe care ne-o dăruieşte Hristos şi pe care o primim şi o ducem în El.

Un mod de înțelegere

„Vom admite orice interpretare care nu se abate de la adevăr şi care nu va fi considerată ca nefolositoare. Deci nu trebuie respins nici acest mod de înțelegere, care are în sine o semnificație adîncă“. Prin această concluzie, Sf. Chiril al Alexandriei încheie evocarea unei serii de *interpretări* alegorice ale cununii de spini şi mantiei cu care Iisus a fost „împodobit“ în urma biciuirii la care a fost supus de către soldații romani. Mi s-a părut potrivit să amintesc cuvintele Sf. Chiril al Alexandriei pentru a introduce un „mod de înțelegere“ a cărui valoare riscă să fie umbrită de reacția critică care l-a însoțit şi care, în bună parte, l-a precedat: este vorba de filmul lui Mel Gibson, „Patimile lui Hristos“.

Impresia mea este că filmul are o densitate teologică care a scăpat nu doar criticilor, ci şi admiratorilor săi. Filmul reprezintă un comentariu şi o interpretare *tocmai* fiindcă este atît de fidel relatărilor evanghelice, ilustrînd modul firesc în care decurge, în Biserică, înțelegerea textelor sfinte. În ansamblu, filmul se justifică teologic mai ales prin ceea ce este excesiv în el: schingiuirea lui Iisus, ori bestialitatea soldaților romani. Iar dacă, după cum se obiectează, sîngele lui Iisus este tema exclusivă a filmului, aceasta este mai degrabă un merit, de vreme ce pe acest sînge se întemeiază nu doar creştinismul însuşi, ci întreaga lume creată, după cum o rosteşte Iisus (cu o deschidere eshatologică evidentă) în timp ce se

ridică în urma uneia din căderile de-a lungul Drumului Crucii: „Iată Mamă, acum le înnoiesc pe toate!“ (cf. *Apocalipsa* 21, 5).

În esență, filmului i-au fost reproşate două neajunsuri: că este de un realism sec şi de o violență exagerată. Lăsînd la o parte faptul că filmul depăşeşte în multe privințe o expunere literală a Evangheliilor, tocmai aici, în această realitate violentă descrisă cu un realism necruțător se află meritul filmului. În primul rînd, nu trebuie să i se ceară unui filmul cu subiect creştin să arate ceea ce nu poate să facă decît icoana. Spre deosebire de film, icoana expune privirii un model *eshatologic*. Icoana vorbeşte de un „acum“ care *urmează* să vină, ea arată aşadar către, sau mai bine zis, *dinspre* Parusie, şi de aici şi dinamismul ei. Iar dacă aşa stau lucrurile, filmul nu doar că nu ar trebui să concureze icoana, ci dimpotrivă, ar trebui să renunțe cu totul la încercarea de a reprezenta, de a vorbi despre o realitate pentru care pur şi simplu nu are lexicul adecvat. Căci altfel va

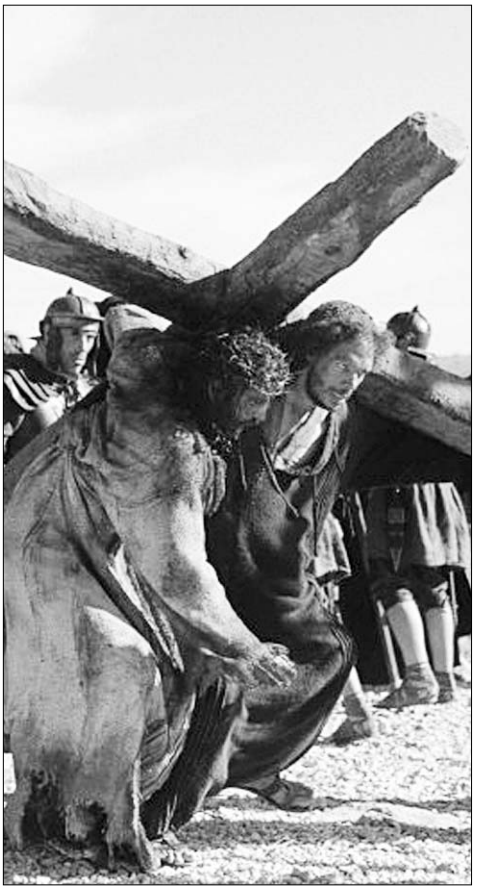

sfîrşi într-un eşec, deopotrivă grotesc şi blasfemiator. Iar dacă filmul ar utiliza, în acest caz anume al Patimilor, în mod predilect metafore şi simboluri, problemele n-ar întîrzia să apară, impresia fiind că Întruparea n-ar fi decît o alegorie iscusită a unui dumnezeu la rîndul lui pîndit de inconsistență. Rezultatul ar fi un dublu eşec: Dumnezeirea ar rămîne ocultată, şi în plus, textul desființat de la *1 Ioan* 1, 1-3 ar deveni complet ininteligibil. Cu alte cuvinte, în absența unui scenariu *istoric* al mîntuirii, singurul pe care filmul îl poate utiliza şi pe care trebuie să-l urmeze îndeaproape, orice sens mistic este în aer!

Valoarea filmului vine tocmai din faptul că, nefiind o simplă transpunere literală a evangheliilor, reuşeşte să orienteze relatările evanghelice ale Patimilor în vederea unei înțelegeri teologice. Acesta este şi motivul pentru care cei care-l judecă unilateral nu pot fi decît contrariați: celor care se aşteaptă ca filmul să reproducă pasajele evanghelice corespunzătoare, anumite scene care nu se regăsesc în text (cum ar fi intensitatea torturii aplicate de soldații romani) le apar drept derapaje inacceptabile de la text; pe de altă parte, cei care pretind de la film precizia, profunzimea şi expresivitatea icoanei tradiționale, sfîrşesc în mod necesar prin a fi dezamăgiți. Încît şi unii, şi alții, nu vor avea încotro decît să tranşeze rapid problema dojenindu-l indispuşi pe Gibson în legătură cu „dumnezeirea“...

Lucrarea diavolului

În realitate, filmul „ține“ şi are sens prin perspectiva *teologică* pe care o proiectează asupra Patimilor prin acest realism urmărit cu tenacitate. Ceea ce nu exclude prezența unor pasaje de veritabilă hermeneutică biblică: nu ştiu în ce măsură s-a observat, de pildă, modul subtil prin care se arată că „patimile“ lui Iuda dublează într-un mod batjocoritor şi, în definitiv, drăcesc, Patimile lui Iisus. Satana îl foloseşte pe Iuda nu doar ca agent al trădării, ci şi pentru a parodia jertfa lui Hristos, „aducîndu-l“ pe Iuda ca jertfă: cămila care rînjeşte sticlos, cu privirea ațintită asupra lui Iuda, spînzurat, amplifică această impresie. Prin actul spînzurării (de un „lemn“), Răstignirea însăşi este imitată. Hoitul cămilei, intrat în putrefacție, anticipează însă o moarte căreia nu-i mai

poate urma nici o înviere – în orice caz, nici o înviere spre viață, ci doar una spre moarte, viermii care devastează deja trupul cămilei amintind de pe acum de „viermele neadormit" al iadului. În plus, prezența cămilei vrea să amintească cuvîntul „mai lesne este să treacă o cămilă prin urechile acului decît să intre un bogat în împărăția lui Dumnezeu" (*Matei* 19, 24): Iuda, cel care s-a făcut mai bogat cu treizeci de arginți, se spînzură cu sfoara de la gîtul cămilei.

Dar ceea ce este mai important, cu atît mai mult cu cît lucrul a fost remarcat deja, ține de violența aparent nejustificată a soldaților romani. Am în vedere observația că sălbăticia soldaților romani „nu prea reiese ca atare din texte. Dacă ne gîndim puțin, ostașii romani trebuie să fi fost mai degrabă toropiți de căldură și plictisiți, ca și Pilat însuși, de o cazuistică pe care n-o înțelegeau. Iisus nu le făcuse lor nimic și nici măcar nu era un tip monstruos (criminal, violator etc.), așa că e foarte de presupus că nu au investit prea mult zel în chinuirea acuzatului, mai mult ridiculizîndu-l decît schingiuindu-l..." Dimpotrivă, după cum voi arăta în ceea ce urmează, chiar rostul jertfei lui Hristos și, deci, al înțelegerii teologice a Patimilor este în joc aici. De altfel, batjocura însăși nu este desăvîrșită decît în măsura în care cel batjocorit este nimicit, anulat la propriu, nu doar în demnitatea sa, ci atunci cînd pînă și ultimele resurse ale identității sale, datele sale fizice devin de nerecunoscut.

În comentariul său la Evanghelia după Matei, Sf. Ioan Gură de Aur revine la scena biciuirii în două rînduri, în omiliile 85 și 87. Voi cita doar pasajele semnificative:

„Ca și cum ar fi dat peste un animal de vînat, așa erau de sălbăticiți, așa erau de înnebuniți; au făcut petrecere din chinuirea Lui, au tăbărît asupra lui cu bucurie, dîndu-și la iveală firea lor ucigașă. [...] Au scuipat și au pălmuit obrazul acela de care marea s-a dat înapoi cînd L-a văzut, de care soarele și-a tras înapoi razele sale cînd L-a privit pe cruce. L-au lovit în cap, înnebuniți de nebunia lor cumplită. L-au rănit cu răni pline de ocară; că L-au bătut cu pumnii și L-au pălmuit; iar la rănile acestea au adăugat și ocara scuipatului.

Ca și cum ar fi fost o înțelegere, diavolul a dansat atunci cu toții. Pricepem de ce iudeii, măcinați de invidie și de ură, au tăbărît cu atîta furie împotriva Lui; dar nu pricepem pentru ce au făcut ostașii lucrul acesta. Care e pricina? Nu se vede, oare, de aici, că *diavolul i-a înnebunit pe toți*? Ostașii se desfătau ocărîndu-l, pentru că erau cruzi și neomenoși. [...] Că a îndurat atunci cele mai mari ocări. Nu i-a fost batjocorit numai un mădular, ci tot trupul. Capul, cu cunună de spini, cu trestie, cu pălmuiri; fața, cu scuipări; obrajii, cu palme; tot trupul cu biciuiri, cu îmbrăcare cu hlamidă, și închinăciuni fățarnice; mîna, cu trestia pe care I-au dat-o să o țină în loc de sceptru; în sfîrșit, cu datul oțetului. Poate fi oare ceva mai cumplit decît acestea? Poate fi, oare, o ocară mai mare? Cele săvîrșite atunci depășesc orice cuvînt."

Că Iisus nu a fost doar „jignit" ori umilit, ci a suferit cumplit și că era inevitabil să sufere, filmul o arată din plin. De altfel, acesta este lucrul cel mai ușor de arătat. Ceea ce reușește este însă mai ales, în acord cu textul de mai sus al Sf. Ioan Gură de Aur, să explice *de ce* au făcut ostașii acest lucru. Anume, că au fost, cum zice chiar Sf. Ioan Gură de Aur, *înnebuniți de diavol* care *a jucat atunci cu toții*. Lucrul acesta este arătat în film într-un mod care, fiind atît de simplu, a fost trecut cu vederea: din diferite unghiuri și din planuri alternative, Satana este prezentat în timp ce ocolește discret prin spatele soldaților. Dar prin focalizarea feței lui, s-ar putea înțelege că el stă pe loc, ca și cum biciuirea s-ar petrece pe o scenă turnantă pe care Satana însuși ar pune-o în mișcare. Faptul că soldații au fost simpli agenți ai torturării *efective* a lui Iisus este arătat din nou, la apariția comandantului roman care întrerupe ceea ce altfel ar fi sfîrșit curînd într-o execuție: soldații se scutură, uluiți, ca și cum de-abia atunci, trezindu-se, ar fi realizat ceea ce făceau. Ei par să aibă nevoie de cîteva momente de dezmeticire, după care revin la rutina lor de executanți obișnuiți.

Nu există iubire fără jertfă

Sensul teologic al Patimilor constă în arătarea iubirii nelimitate și nelimitabile a lui Dumnezeu, a Iubirii *întrupate*. Esența iubirii este jertfa. Jertfa însă este „autodescoperirea și autorealizarea iubirii. Nu există iubire fără jertfă". Or, în absența jertfei, lipsa de măsură a acestei iubiri nu putea fi arătată. Omul moare pentru că, încercînd

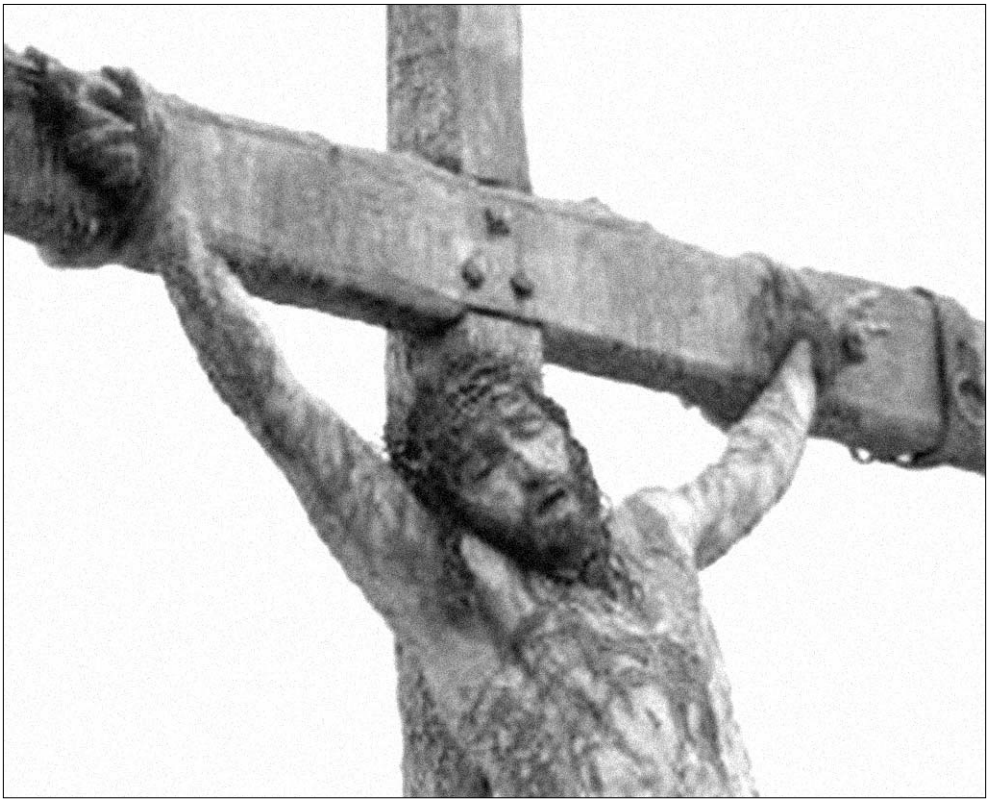

să evite suferința (care, în condițiile lumii căzute, însoțește în mod necesar orice jertfă), refuză să se mai jertfească, adică refuză să mai iubească. De aceea, „cine va voi să-şi scape sufletul îl va pierde“ (*Matei* 16, 25). Hristos jertfeşte această viață muritoare, tocmai pentru ca ea să nu mai moară. El închină Tatălui viața omului care, de teamă că şi-ar pierde-o, a încetat să o mai închine. Primită de Tatăl cel Viu, viața omului învie – mai întîi în Hristos Iisus: „... iar cine îşi va pierde sufletul pentru Mine îl va afla“ (*Matei* 16, 25).

Acum putem înțelege mai bine de ce filmul trebuia să redea cu realism Patimile: fiindcă Patimile verifică Întruparea. Cu alte cuvinte, dacă Dumnezeu a venit în trup cu adevărat, lucrul acesta trebuie să se vadă la nivelul trupului, care... „se dă pentru voi“ (*Luca* 22, 19). De altfel, Întruparea se face în vederea Crucii, ceea ce înseamnă că Patimile nu se reduc la momentul Crucificării. După cum arată A. Schmemann în lucrarea citată deja, întregul parcurs terestru al lui Iisus este orientat către Patimi.

Iar dacă încercarea mea de a sugera existența unui proiect teologic în cazul acestei producții hollywoodiene rămîne neconvingătoare, ceea ce nu se poate nega totuşi filmului este *intenția lui mărturisitoare*. La nivelul realismului propriu vizibilității pure, filmul nu arată altceva decît ni se arată în textele evanghelice ale relatării Patimilor: „Ci unul dintre ostaşi cu sulița a împuns coasta Lui şi îndată a ieşit sînge şi apă“ (*Ioan* 19, 34). Imediat după aceasta, Sf. Ap. Ioan adaugă: „Şi cel ce a văzut a mărturisit şi mărturia lui este adevărată“. În comentariul său la Evanghelia după Ioan, A. Scrima subliniază că Sf. Ioan a ținut să facă această mențiune pentru a ne atrage atenția asupra faptului că ceea ce țîşneşte „îndată“ din coasta lui Iisus *mărturiseşte* prezența unei alte vieți care a început deja să lucreze într-un trup considerat în mod normal mort. În succesiunea aceasta de mărturisiri, a sîngelui şi apei care mărturisesc viața jertfelnică a lui Hristos mărturisită la rîndul ei de Ioan, trebuie integrat şi acest film care nu întîmplător începe prin a cita mărturisirea vechii scripturi: „Pentru păcatele noastre a fost străpuns şi pentru fărădelegile noastre a fost zdrobit [...] şi prin rănile Lui noi toți ne-am vindecat“ (Is. 53, 5).

Patimile cu dezacordul domnului Pleşu

Articolul de mai jos a fost scris în urmă cu câțiva ani la solicitarea unor amici care pregăteau un grupaj pe tema filmului în „România literară". Atunci, articolului i-a fost refuzată publicarea. Îl public acum, cu speranța că, fără a răni pe nimeni, va contribui la anumite limpeziri necesare.

Mircea Platon

Provocat de filmul lui Mel Gibson despre *Patimile lui Hristos*, dl. Andrei Pleşu reuşeşte, într-un articol publicat în „Dilema veche" în Săptămâna Mare, să fie paradoxal. Şi nu e unul din acele paradoxuri şugubețe care-i mențin intelectualului încrederea în sine, ci de unul a cărui amărală îl face să aducă a sofism. „Mel Gibson a reuşit să facă un film despre Iisus Christos în care Dumnezeu lipseşte. Transcendența nu se manifestă decât vag meteorologic (nori, ploaie, cutremur)", scrie Domnia-sa. Pentru ca două duzini de rânduri mai jos să ne definească religia drept: „relația omului cu inevidența, asumarea unui mister care nu se poate nici analiza, nici clasa, nici dovedi ştiințific." Dacă a doua propoziție ar fi adevărată, atunci ar suprima obiecția din prima. Pentru că, dacă religia e relația omului cu inevidența, atunci de ce să pretindem o fenomenologie alta decât cea „vag meteorologică", care se pretează de minune freamătului esoteric şi extazelor pitoreşti. Din fericire, definiția pe care o dă dl. Pleşu religiei e incompletă, astfel încât Mel Gibson a putut să o nesocotească. În consecință, el ne oferă un film în care e vorba despre relația omului cu evidența: adică despre relația omului cu Dumnezeul întrupat, *înomenit*. Pentru cei care cred asta, cu Iisus Hristos. Pentru că, deşi nu ştiu ce e „religia", mersul la biserică mi-a dat o destul de bună idee despre Creştinism. La temelia acestei idei stă *Crezul de la Niceea*, care nu ne vorbeşte despre relația omului cu „inevidența", ci cu un Dumnezeu personal. Cu Dumnezeu Tatăl, Fiul şi Sfântul Duh. Adică, în filmul lui Mel Gibson, Cel Care se manifestă meteorologic (Matei 27: 45; Marcu 15: 38; Luca 23: 44), Cel răstignit, şi Cel Care, într-o scenă care a scăpat atenției dlui. Pleşu, apare în chip de porumbel (Luca 3: 22). Chiar lăsând deoparte convertirile câtorva personaje (soldatul, Simon din Cirene, tâlharul) – convertiri care sunt tot forme de manifestare ale „transcendenței" –, se poate deci spune că, pe peliculă, Dumnezeu nu se manifestă numai în chip meteorologic. Afară de faptul că porumbelul şi minunile săvârşite de Hristos pot fi numite „fenomene meteorologice", fapt pentru care, cu toată admirația pe care i-o port dlui. Pleşu, nu mă pot hotărî.

Cât despre violența deplânsă de dl. Pleşu la unison cu alți mulți critici de film, când am văzut filmul mi-am amintit imediat de uriaşele crucifixuri din bisericile şi catedralele Spaniei, şocante în realismul lor, cu răni purpurii şi adânci cât pumnul scobite în coasta lui Hristos. Catolicismul autoflagelant din care a țâşnit acest film poate repugna multora, dar nu poate constitui un cap de acuzare împotriva lui Mel Gibson, pentru că el se înscrie în tradiția bisericii lui (catolicilor nord-americani le sunt cunoscute *„the 14 Stations of the Cross"* din timpul vinerilor din Postul Mare). Şi nu e vorba de un moft sado-masochistic, ci de o iconografie şi de nişte practici ascetice întemeiate teologic de mari sfinți ai Apusului. Poate că fil-

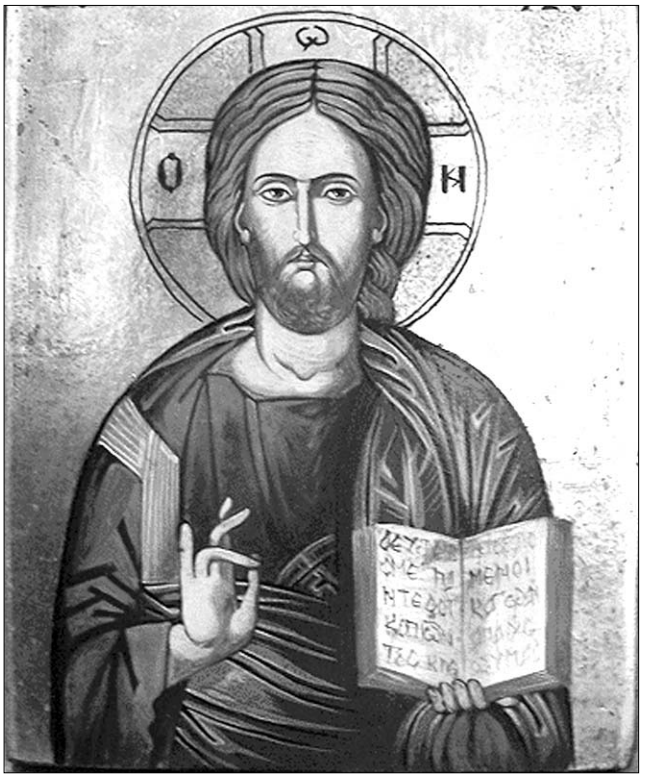

mul nu poate fi arătat copiilor din zilele noastre, dar nu ar fi stârnit nici o cârteală din partea unor catolici medievali, cu ale lor misterii, mortificări şi stigmate. Când am citit că dl. Pleşu îl consideră o „drăcovenie“ pentru că nu poate fi arătat copiilor, m-am gândit dacă li s-ar putea arăta acestora întâlnirile lui Iisus cu elementele umane *„unsavoury“* ale Ierusalimului. Sau dacă li s-ar putea proiecta o ecranizare de pilde patericale în care Sfinţi Părinţi merg să tămăduiască suflete în cartierele desfrânate ale Constantinopolelui. Sau ecranizări de vieţi de martiri (Sf. Agnes, Apollina, Agatha, Ipolit etc.).

În ceea ce priveşte „vampirul palid“ pe care dl. Pleşu nu e mulţumit să-l vadă distribuit în film în chip de Necuratu, cred că intenţia lui Mel Gibson a fost de a ne înfăţişa răul ca o batjocură a binelui, ca schimonosire, ca parazitare a ceea ce e bun, a maternităţii, de exemplu, precum în scena cu diavolul androgin purtând în braţe un prunc diform, un pitic bătrâncios. Şi aspectul androgin al diavolului şi parodia de maternitate sunt, poate, trimiteri la actualele schimonosiri ale ideii de căsătorie („same-sex marriage“ şi adopţia copiilor în asemenea familii), schimonosiri împotriva cărora Mel Gibson, catolic practicant, tată a şase copii, dintre care o fată s-a călugărit, are o veche istorie de împotriviri.

Referindu-se la torţionarii direcţi sau indirecţi ai lui Iisus, dl. Pleşu scrie că „asistenţa – evreiască şi romană – jubilează grotesc, cu rânjete ştirbe şi priviri cleioase“. Mie se pare că Mel Gibson a intuit foarte bine de unde gâlgâie cel mai mult rău în lume: din mârlănie. Aceeaşi mârlănie care i-a dat pe securiştii noştri îi anima şi pe torţionarii lui Iisus. Nu văd cum cineva care a apreciat filmele lui Lucian Pintilie s-ar oripila de pelicula lui Mel Gibson. Singura diferenţă e că Gibson explorează rădăcinile religioase ale bestialităţii, acea taină a lucrării răului în lume (*2 Tesaloniceni*, 2: 17) căreia nu-i face o critică din punct de vedere al drepturilor omului, ci o critică fundamentală. Nu rezistenţa „supraomenească“ vrea el să o evidenţieze prin îndelunga biciuire a lui Hristos, ci multele noastre păcate. Hristos nu se ridică de pe marmura însângerată în chip de Rocky, ca să arate cât de „tare“ e. Se ridică pentru că trebuie să se ridice, trebuie să mai răscumpere din păcatele lumii, trebuie să ducă. Importantă nu e rezistenţa lui, ci îndârjirea noastră. Schingiuitul devine „obiect de cult“ nu pentru că e schingiuit, ci pentru că, în absenţa Lui, vom continua să schingiuim. Iisus e piatra de poticnire a bestialităţii noastre, Patimile Sale sunt un n*ec plus ultra*, o reducere la absurd şi crimă a realităţii care ne arată că singura rezolvare a ecuaţiei existenţiale, poartă îngustă spre Cer şi izbăvire din moarte, e chiar acel trup schingiuit. Ale cărui virtuţi mântuitoare Mel Gibson ni le arată în scena instituirii Euharistiei. Scenă pe care, iarăşi, dl. Andrei Pleşu pare a o fi pierdut. În general, citind articolul dlui. Pleşu rămâi cu impresia că autorul nu a văzut tot filmul. De parcă, din când în când şi anume în momentele esenţiale, ar fi tras o fugă până la stand ca să-şi reumple cornetul cu floricele.

Imitatio Mariae?

În preajma Crăciunului lui 2007, dl. Horia Roman Patapievici i-a avut ca invitați la emisiunea „Înapoi la argument", de pe TVR Cultural, pe doi intelectuali români creştini, pe dl. Bogdan Tătaru Cazaban (ortodox) şi pe dna. Tereza Brînduşa Palade (catolică). Emisiunea, a cărei temă a fost Fecioara Maria, a reuşit să transmită vestea bună că raţiunea şi credinţa sînt perfect compatibile; ba chiar, a precizat salutar dl. Cazaban, raţiunea nu poate funcţiona normal decît în măsura în care este o raţiune creştinată.

Gheorghe Fedorovici

În dialogul dintre participanți au fost făcute însă unele afirmații care, neînțelese corect, riscă să-i neliniştească pe teologi şi să-i dezorienteze pe cei insuficient catehizați. Vreau, prin urmare, să atrag atenția la o perspectivă asupra Fecioarei Maria care, deşi pare a fi împărtăşită de cei trei, este diferită de perspectiva hristologică proprie Bisericii, adică de singura perspectivă corectă pe care o putem avea asupra Mariei.

Astfel, întrebarea din debutul emisiunii: „Cine este teologic vorbind Fecioara Maria?" primeşte la un moment dat următorul răspuns: „Maria este modelul umanității răscumpărate; ca atare, ea reprezintă raportul arhetipal al relației omului cu Dumnezeu". Plecînd de la această premisă, concluzia din finalul emisiunii este inevitabilă: „pentru om, cel mai bun model al prezenței lui în lume este modelul marianic," ceea ce înseamnă că „a acționa după modelul Mariei înseamnă a fi pe deplin uman".

Aş vrea să spun mai întîi că titlul prin care Maria este numită *Theotokos*, „Maică (sau Născătoare) de Dumnezeu", nu a urmărit indicarea unui merit special al Mariei, ci că el reprezintă o definiție pur hristologică; prin această formulare se preciza, pe de o parte, că cel născut din Maria nu poate fi decît Dumnezeu (de vreme ce în Iisus Hristos nu există un ipostas uman), iar pe de alta se sublinia totodată unirea ipostatică în Hristos a dumnezeirii şi a omenității (cf. John Meyendorf, *Hristos în gândirea creştină răsăriteană*, Edit. Instit. Biblic şi de Misiune al B.O.R., 1997, p. 168 şi idem, *Teologia bizantină*, Edit. Instit. Biblic şi de Misiune al B.O.R., 1996, p. 222) . Altfel spus, Fiul lui Dumnezeu s-a născut cu adevărat ca om dintr-o ființă umană şi, ca atare, nu este doar Dumnezeu adevărat cum o arată primul punct, ci şi om adevărat. Sensul acestei definiții trebuie văzut în contextul ereziilor hristologice din secolele 4-5, şi în special al nestorianismului. În încercarea de a înțelege rațional Întruparea, nestorianismul susținea că în Iisus Hristos există două persoane separate între ele, cea divină şi cea umană şi că Fecioara Maria este cel mult „Născătoare de Hristos" şi nu „de Dumnezeu". Nestorianismul a fost condamnat pe bună dreptate ca erezie, fiindcă atîta vreme cît omul şi Dumnezeu rămîneau separați, mîntuirea, adică aducerea omului în Dumnezeu, continuă să fie un ideal de neatins.

Aşadar, departe de a sublinia un merit al Mariei şi, deci, o justificare a cultului ei, titlul de „Maică a lui Dumnezeu" reprezintă o etapă nece-

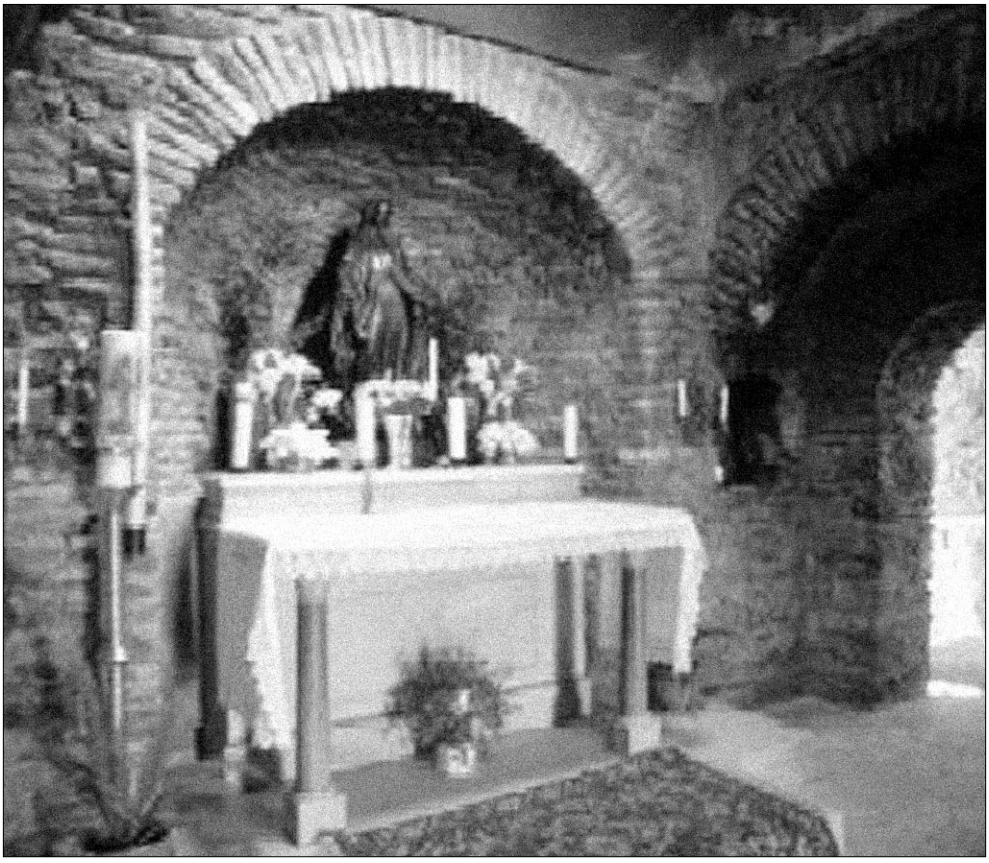

Casa în care a trăit Fecioara Maria

sară în vederea afirmării dogmei hristologice de la Calcedon din 451, prin care se mărturiseşte credința „în două naturi care se unesc într-o singură persoană". Dogma de la Calcedon, desăvîrşită două secole mai tîrziu de Sf. Maxim Mărturisitorul, oferă temeiul teologic al învățăturii creştine despre îndumnezeire. Prin urmare, spre deosebire de afirmația Terezei Palade (afirmație făcută în acord cu punctul III, paragraful 6 din articolul 9 al *Catehismului Bisericii Catolice*, articol care defineşte locul şi rolul Mariei în Biserică potrivit înțelegerii catolice), Maria nu poate fi un „model eshatologic", în primul rînd fiindcă ea este mai degrabă un model liturgic, euharistic: în esență, maternitatea slăvită a Mariei ne spune, prin *analogie*, că omul trebuie să-l incorporeze pe Hristos, sau, mai corect spus, să se incorporeze în trupul lui Hristos care este Biserica. Această asimilare a lui Dumnezeu şi în Dumnezeu are loc în mod obişnuit prin cei doi timpi ai Botezului şi Împărtăşaniei: aşa se explică de ce, în teologia ortodoxă, Maria este o prefigurare a Bisericii, spre deosebire de cultul mariologic deviant, specific catolicismului, unde acest traseu este parcurs în sens invers, Maria preluînd atributele Bisericii. În condițiile în care Maria nu mai este în Biserică, ci Biserica în Maria, este firesc ca Maria să fie prezentată ca un model eshatologic, cel spre care Biserica trebuie să tindă: dna Tereza Palade nu întîrzie de altfel să extragă consecințele logice ultime ale acestei convingeri: „destinul omului e de a fi glorificat ca şi Maria". Cel puțin în tradiția teologică a creştinismului răsăritean, însă, destinul omului este diferit: „omul atinge scopul suprem pentru care a fost creat prin îndumnezeire. Acest scop – deja realizat în Hristos printr-un act unilateral al dragostei lui Dumnezeu – reprezintă atît sensul istoriei omeneşti, cît şi o judecată liberă a omului." (John Meyendorff, *Teologia bizantină*, p. 220). Acesta ar fi al doilea şi principalul motiv pentru care Maria nu poate fi un model în sine, şi în nici un caz un *„arhetip* al relației omului cu

Dumnezeu". Maria poate fi un model doar în sens *tipologic*, în măsura în care, primindu-l pe Dumnezeu în sine, ea *repetă* modelul arătat nouă în Iisus Hristos. În realitate, destinul omului e de a fi ca Hristos, e de a fi în Hristos – e de a fi Hristos. Cum spuneau cei din vechime, *„christianus alter Christus"*. Iar temeiul îndumnezeirii „se găseşte în unirea ipostatică a naturii divine şi a celei umane în Hristos" (Lars Thunberg, *Antropologia teologică a Sf. Maxim Mărturisitorul*, Editura Sophia, 2005, p. 472). Noi nu participăm la Hristos devenind fii ai Mariei, ci devenim fii ai Mariei în măsura în care l-am încorporat pe Hristos. Iar această asimilare a Cuvîntului are loc mai ales prin Tainele Bisericii, prin viaţa sacramentală. Ceea ce înseamnă că împlinirea destinului omului începe încă de aici, în viaţa *practică* (ibid., p. 474). (Diferenţele dintre catolici şi ortodocşi asupra naturii îndumnezeirii, a posibilităţii şi a limitelor vederii lui Dumnezeu sînt ireconciliabile şi nu voi intra aici în amănunte).

Însă participanţii la emisiune nu au ajuns la aceste concluzii decît după ce, afirmînd învăţătura Bisericii cu privire la rolul şi demnitatea Mariei, au încercat să răspundă dorinţei dlui Patapievici de a *înţelege* paradoxul unei fiinţe, precum Maria, care îşi naşte Făcătorul. Tereza Palade a evocat, prin urmare, logica biblică în cadrul căreia acest paradox poate fi înţeles, amintind, pe de o parte, de tema mariologică a Noii Eve, iar pe de alta, de precedentele Sarei, Anei şi Elisabetei. Din păcate, logica biblică nu a fost dusă pînă la capăt: căci paralela la Noua Evă ţine doar în măsura în care este însoţită de imaginea Noului Adam. Cum spune Sf. Ap. Pavel „Că de vreme ce printr-un om a venit moartea, tot printr-un om şi învierea morţilor. Căci, precum în Adam toţi mor, aşa şi în Hristos toţi vor învia." (*1 Corinteni* 15, 20). Faptul că „nu bărbatul este din femeie, ci femeia din bărbat" (*1 Corinteni* 11, 9), complică oarecum paradoxul Mariei: căci născîndu-l pe Hristos, Maria nu-l naşte doar pe Făcătorul ei ci, în acelaşi timp, şi pe Acela care o va renaşte pe ea. Maria naşte pentru a fi (re)născută de Viaţa care, de la Întrupare încoace, ţîşneşte dinlăuntrul firii omeneşti. (În teologia ortodoxă se afirmă că Maica Domnului este lipsită de păcate personale; teologia romano-catolică consideră în schimb că Maria este lipsită şi de păcatul strămoşesc, nu doar de cel personal). Mai mult, Hristos nu se naşte din Maria asemenea oricărui om obişnuit, adică în urma concepţiei dintre bărbat şi femeie. Cu alte cuvinte, paradoxul menţionat de dl. Patapievici este cumva parţial, fiindcă o dată cu Iisus Hristos nu apare un *individ* uman nou, ci o fiinţă care are trup şi suflet omenesc, dar care, ca persoană (ipostas este termenul teologic), este Fiul veşnic al Tatălui: „ipostasul lui Hristos a pre-existat în dumnezeirea Sa, dar a dobîndit omenitate prin Sfînta Fecioară Maria" (J. Meyendorff, *Teologia bizantină*, pp. 206-207). Iar acest lucru este posibil tocmai pentru că omul este făcut după chipul Fiului (ibid., pp. 207-221).

„Înţeleg," declara senin dl. Patapievici: „dacă sufletul meu este în acelaşi raport în care este Maria faţă de Cuvînt, pot înţelege misterul Mariei, al creaturii care-l naşte pe Creator." Nicidecum: misterul Întrupării şi al faptului că o fiinţă umană, precum Maria, poate da naştere lui Dumnezeu, nu se explică prin meritele incontestabile ale Mariei *în primul rînd*, ci prin această corespondenţă ontologică prealabilă dintre om şi Dumnezeu; îndumnezeirea însăşi va putea fi apoi explicată plecîndu-se de la faptul că Iisus Hristos este în acelaşi timp de-o-fiinţă cu noi şi de-o-fiinţă cu Tatăl.

Nu pot să nu observ că, de data aceasta, titlul emisiunii îşi merită numele: argumentul stă într-adevăr înapoia dogmei. Iar dogma e limpede: nu putem fi uniţi cu Hristos unindu-ne cu Maria, dar putem fi uniţi cu Maria şi între noi doar în măsura în care ne unim cu Hristos. Viaţa în Hristos începe prin taina Botezului, adică prin moartea noastră. Nu noi îi dăm naştere lui Hristos, ci Hristos este cel care ne naşte pe noi. Maria este un exemplu pentru noi şi o cale de urmat în acelaşi fel în care sînt exemple şi căi de urmat apostolii şi sfinţii, adică în virtutea ascultării necondiţionate de Fiul lui Dumnezeu. După cum ne spune chiar El: „Cine este mama Mea şi cine sînt fraţii Mei? Şi, întinzând mâna către ucenicii Săi, a zis: Iată mama Mea şi fraţii Mei. Că oricine va face voia Tatălui Meu Celui din ceruri, acela îmi este frate şi soră şi mamă." (*Matei 12*, 48-50) Nici nu-i de mirare că, înşelaţi de premise false, cei prezenţi au sfîrşit prin a recomanda „urmarea Mariei" în locul acelei „urmări a lui Hristos" pe care Biserica a propovăduit-o dintotdeauna.

Poezia creştină – cale spre mântuire

Când suferința are ca sursă dragostea de Dumnezeu şi semeni, osânditul ajunge la un nivel de înseninare comparabil cu starea de rugăciune şi de poezie.
În această gură de rai are loc mântuirea: luminare şi iluminare; incantație şi revelație; convertirea inițiatică a suferinței în stare de grație, de creație.

Constantin N. Strâchinaru

Este şi cazul martirilor gulagului comunist, care au făcut din nemăsuratele lor schingiuiri din anchete, închisori, lagăre şi colonii de muncă silnică, examenul propriei spiritualizări. Crucificați în răspântia dintre furtunile uraliene şi sadismul local al celor repede înstrăinați de Dumnezeu, ei au asimilat psihic chinurile, transfigurându-le în energia necesară ieşirii din „mlaştina disperării" şi din „pădurea cu fiare sălbatice", spre plaiul calmului senin, făuritor de viers şi vers trecut prin ziduri spre univers...

Cazul preotului Tertulian Langa este pilduitor. Acest viețuitor întru iubirea de Dumnezeu, Neam şi Țară, în lunga-i penitență de 17 ani, şi-a dublat rugăciunile de talentul poetic, încredințându-şi creațiile memoriei unor colegi de martiraj, lecția sa rămânând nu numai una de caracter, rezistență şi credință, ci şi una de creativitate.

Cunoscut contemporanilor săi mai mult prin cărțile religioase: *Acatistier* (ed. Miracolul Cuvântului, 1995); *Reflexii evanghelice* (ed. Galaxia Gutenberg, 2003); *Trăind şi supraviețuind sub ateismul românesc* (Roma, internet), ş.a., părintele Tertulian Langa – fostul profesor şi prim-decan al Facultății de Teologie Greco-catolice din Cluj, căruia Sfântul Scaun i-a decernat titlul de Protonotar Apostolic – lasă posterității şi volumul de armonii intitulat semnificativ *Revelații*, cu adăugarea: Poeme din captivitate: Malmaison, Jilava, Aiud, Gherla, Lugoj, Dunăre (ed. ALC Media-Grup, Cluj-Napoca, 2000).

Culegerea este orânduită în şapte capitole: Rug aprins, Ad Uxorem, Colocvii de taină, Solilocvii, Haiku, Jurnal adamic şi Addenda.

Armoniile în ritm şi rimă, de dimensiuni şi forme variate, sunt propriile trăiri cu fața la Dumnezeu, familie, spațiul românesc, şi cu încrederea că măcar unele din multele sale poezii vor fi salvate (şi au fost!) prin memoria personală şi a celor cărora, în mare taină, le-au fost încredințate. Acuratețe clasică, limbaj şi seninătate liturgică, echilibru între idee – cuvânt – emoție, efect meliorativ pentru lector, un edificiu artistic, prismatic, dublat de implicații istorice, etice, psihologice, educaționale şi ilustrarea adevărului baudelairean din *Bénédiction*: „Soyez béni mon Dieu qui donnez la souffrance/ Comme un divin remćde a nos impuretés" (Fleurs du Mal), similar la părintele poet: „N-am priceput până n-am plâns/ Cât de adâncă este marea/ Cât de înaltă Ți-e chemarea/ Adâncule de nepătruns..."

Este una din cele patru strofe ale poeziei care dă şi titlul volumului, strofe – cheie la înțelegerea mai completă a întregului volum, ca şi *Sonet liturgic* – ghid al spiritualizării prin asumarea suferinței întru Hristos şi Neamul Românesc: „Mai descarnați, mai supți şi mai transfigurați/ ne identificăm în umbre legănate/ – tămâie în cadelnițe-afumate – / ne ridicăm din noi spre cer, tot mai curați// Cuminecați cu Sânge şi cu Trup în Duh,/ din trupuri ne desprindem ca lumina/ din jar, spre slăvi ne înălțăm tulpina/ şi spinii ne-nfloresc pe frunte în văzduh// Izvor de har şi binecuvântare/ şi sfânt balsam agonisind sub fiare/ să miruim cu el poporul Tău supus;// Căci atârnând

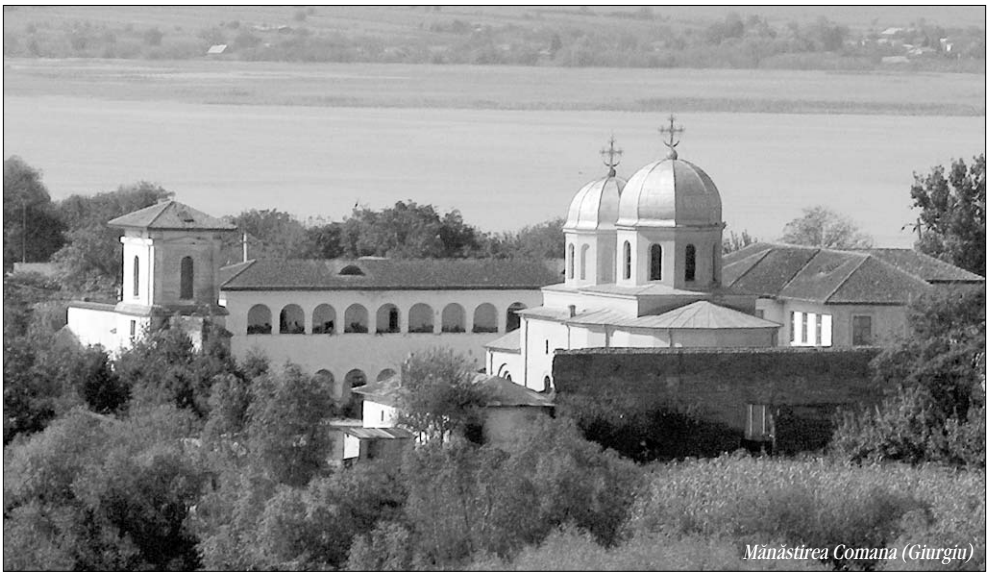
Mănăstirea Comana (Giurgiu)

în sfintele-Ţi piroane,/ Te preamăreşti în noi ascuns în rame/ topindu-ne smeriţi în slava Ta, Iisus...“

De-a lungul volumului vom fi tentaţi să ne gândim la Radu Gyr, Nichifor Crainic şi la alţi poeţi cu care s-a înfrăţit în suferinţă, apropiindu-se tematic arareori la nivelul expresiei şi, întotdeauna, al armoniei interioare versurilor: “Şi nimeni n-o să înţeleagă/ cât necuprins şi-adânc am strâns/ în bobul de lumină plâns/ cum perlele din chin se-ncheagă...“ (ultima strofă la *Notaţie pe o stâncă*). Evident, perlele sunt revelaţiile ce compun volumul cu acest titlu, şi în care întâlnim, cristalizată, admiraţia poetului pentru natură – opera divină, pe care, asemeni lui Baudelaire („La nature est un temple...“ – Correspondences) o vede plină de simboluri sublimate ecleziastic: “E rupt din piatră prin hăţiş/ în vâlvătaie vegetală,/ am vrut, ca-n vasta catedrală/ a Cerului să ard cruciş“... „Vioara-ascunsă-n trupul meu,/ cu rezonanţe neştiute/ în tainice extaze mute/ s-a-nfiorat de Dumnezeu“... (*Bradul*), ca şi adevărul, frumosul apropie marile spirite emoţional şi expresiv. Acest mod de a vedea apoteotic opera lui Dumnezeu se regăseşte şi în valorile iniţiatice ale suferinţei.

În simţirea românească a poeţilor Coşbuc, Alecsandri, Şt.O. Iosif, O. Goga..., se situează, oarecum, şi poeme ca *Vara, Toamna,...* ale părintelui Langa, întărind implacabil continuitatea viziunii noastre asupra existenţei.

Taina căsătoriei înţeleasă, trăită ca destinare umană, îl convinge pe poet de sfinţenia unităţii partenerilor prin dragoste şi credinţă: „Iubita mea, să-ţi aminteşti/ că despărţirea-i un popas/ spre veşnicul iconostas/ al dragostei de Dumnezeu,/ spre care urc prin ruga ta,/ prin plânsul tău şi crucea mea/...“ (*Să-ţi aminteşti*).

Multe sunt poeziile din care se pot face ilustrări în favoarea artei poetice a părintelui Tertulian Langa. *Sonetul va fi o zi* e de o transparenţă creştină şi de armonie a trăirii în Cuvânt, repede situându-se în memoria lectorului, cu mare folos sensibilizator.

Unele poezii sunt mai lungi, altele mai scurte, până la *haiku*-urile care s-ar putea mai bine intitula *Apophtegme*, sau, pe înţelesul oricui, *Maxime*.

De asemenea, ultimul capitol, *Addenda*, putea să aibă titlul *Rugămu-ne iubirii* (două pagini jumătate), poem în centrul căruia întâlnim îndemnul cristianic: „puneţi la temelia speranţei iubirea şi iertarea“..., „Iubirea să vă fie pace şi dar de împăcare“...

Oricum ai traversa *Revelaţiile* poetului-martir Tertulian Langa, de la început spre sfârşit sau invers, aceleaşi luminoase lecţii prin decenţa tematică, autenticitatea simţirii şi grija pentru cuvântul trimis în lume, te întâmpină în unitatea şi maturitatea responsabilă a făuritorului de frumuseţi ziditoare.

PS Dr. Ioan Mihălțan a trecut la cele veșnice

În noaptea lui 17 martiei a.c., Prea Sfințitul Dr. Ioan Mihălțan, fostul episcop al Oradiei, Bihorului şi Sălajului, a trecut la cele veşnice, după o suferință de câțiva ani. Prea Sfințitul se pensionase anul trecut, din pricina bolii, şi se retrăsese în satul natal.

Pr. Ion Alexandru Mizgan

PS Ioan a văzut lumina zilei la 27 septembrie 1926, în localitatea Ohaba, județul Alba, fiind al patrulea copil din cei şase ai familiei Vasile şi Ana Mihălțan. De satul natal a rămas foarte legat sufleteşte în decursul timpului. În amintirile Sale, Prea Sfinția Sa a evocat cu multă însuflețire satul copilăriei, în care casele erau acoperite cu paie, viața țăranilor era grea, aceştia lucrând cu zor la pământ de dimineața până seara, cu pluguri trase de boi şi cai, cu grape de lemn şi cuie de fier, fapte ce arată o legătură strânsă între țăran şi pământ.

Pentru copiii de pe Valea Secaşului cele mai apropiate şcoli erau cele de la Blaj. Prin urmare tânărul Ioan Mihălțan, ortodox fiind, şi-a îndreptat paşii spre Blaj, înscriindu-se la Liceul greco-catolic Sfântul Vasile cel Mare, unde învățau aproximativ 700 de elevi, dintre care în jur de 100 erau ortodocşi.

Din clasa a V-a de liceu în inima tânărului Ioan a încolțit dorul slujirii preoțeşti. Această preocupare pentru preoție va fi permanentă în frământările sale pe toată durata liceului.

După absolvirea liceului, contrar voinței familiei – înfricoşată de prigoana comunistă – şi-a îndreptat paşii spre Sibiu (1947), înscriindu-se la Academia Andreiană, ajutat de învățătorul Petru Marcu, o rudă mai îndepărtată. Numărul studenților la acea vreme era redus (aproximativ 80 în toți anii) din cauza spectrului comunismului, care i-a făcut pe mulți tineri să renunțe la urmarea teologiei.

La Sibiu a avut profesori remarcabili, mulți dintre ei veniți de la Facultățile de Teologie desființate de regimul comunist. Dintre aceştia îi amintim pe Pr. Prof. Dr. Nicolae Neaga, Pr. Prof. Dr. Sofron Vlad, Pr. Prof. Dr. Grigorie Marcu , Pr. Prof. Dr. Ioan Petreuță, Pr. Prof. Dr. Nicolae Mladin, Pr. Prof. Dr. Dumitru Călugăr, Pr. Prof. Dr.

ÎPS bartolomeu şi IPS Andrei, slujind la căpătîiul PS Ioan

Gheorghe Şoima, Prof. Dr. Iorgu Ivan etc. O apreciere deosebită a avut faţă de Părintele Profesor Dumitru Belu pe care l-a evocat cu multă căldură sufletească tot timpul vieţii.

În timpul anilor de studenţie tânărul Ioan Mihălţan s-a dovedit a fi preocupat foarte mult de viaţa morală, căutând să cunoască despre vieţile sfinţilor.

În perioada studenţiei a participat şi la evenimentul reîntregirii Bisericii Ortodoxe din Ardeal la 21 octombrie 1948, când greco-catolicii au revenit la Ortodoxie.

O altă preocupare în timpul anilor de studii a fost citirea operelor Sfinţilor Părinţi, în special lucrările Sfântului Ioan Gură de Aur, sfânt pe care l-a considerat un mare şi echilibrat Părinte, numindu-l *„sfântul curajului creştin"*.

În perioada studiilor teologice a legat o prietenie trainică cu actualul mare duhovnic de la Mănăstirea Sâmbăta de Sus, Prea Cuviosul Părinte Teofil Părăian, de care s-a simţit foarte ataşat pe parcursul întregii vieţi.

La 17 decembrie 1950, pe când era încă student în anul IV, în capela Institutului Teologic din Sibiu, a fost hirotonit diacon de către Mitropolitul Nicolae Bălan al Ardealului. La 28 ianuarie 1951, a fost hirotonit de acelaşi mitropolit preot celib pe seama capelei Institutului Teologic din Sibiu. Dorinţa sa era aceea de a ajunge preot în satul natal Ohaba, vacant în acea perioadă, care era printre cele dintâi sate din Ardeal contaminate de cultele neoprotestante venite din America. Deşi mulţi profesori au încercat să-l convingă să-şi continue studiile la doctorat, pentru că nu ar avea nici un rost să-şi închine viaţa unui sat, dorinţa de a ajunge preot în satul copilăriei nu i-a putut fi zdruncinată.

Teza de licenţă, intitulată „Discursurile Sfântului Ioan Gură de Aur despre Sfântul Apostol Pavel", a alcătuit-o sub îndrumarea Părintelui Profesor Teodor Bodogae. A urmat apoi instalarea ca preot în Ohaba, în prezenţa preotului copilăriei sale, Eugen Imbăruş, de care a fost ajutat la începutul slujirii preoţeşti.

La început de drum în slujirea preoţească a fost preocupat de problemele duhovniceşti, dar s-a confruntat şi cu atitudinea ostilă a activiştilor de partid şi a primarilor comunişti, care nu aveau nici un respect faţă de Biserică.

O preocupare de căpetenie a preotului Ioan Mihălţan a fost săvârşirea sfintelor slujbe zilnic, dar şi catehizarea copiilor şi a tinerilor, fapt ce nu era uşor de îndeplinit în cadrul social a vremurilor de restrişte ale regimului comunist.

Pe lângă implicarea activă în viaţa parohiei prin săvârşirea Sfintelor Taine şi a celorlalte slujbe bisericeşti, remarcăm şi realizările pe plan pastoral gospodăresc. Amintim în primul rând „Muzeul", o clădire cu etaj, în care sunt amenajate patru camere după cum urmează: *o cameră ţărănească* cu un pat, şase manechine cu evoluţia portului popular în comună începând cu 1900 şi până azi, tot aici se păstrează şi o ladă de zestre şi multe obiecte, pe lângă fotografii ale vremii. O altă cameră adăposteşte atât *biblioteca parohială* cât şi cea personală a Prea Sfinţitului Ioan, în care întâlnim cărţi de teologie, beletristică, precum şi cărţi vechi, Cazanii, Biblii din secolele XVII-XVIII etc. O altă încăpere păstrează mobilă de la sate. Clădirea Muzeului adăposteşte şi un mic paraclis cu icoane pe sticlă în care se săvârşeau zilnic slujbe bisericeşti.

Monumentul Eroilor din sat reprezintă o altă realizare a sa din vremea slujirii ca preot la Ohaba. Ajutarea celor din nevoi a fost o altă latură pastorală avută în vedere de preotul Ioan Mihălţan, deşi nu era adeptul unei întrajutorări organizate, ci pentru ajutorarea făcută în taina inimii.

O altă experienţă pastorală a trăit-o în lupta cu confesiunile neoprotestante venite de peste ocean, care prin tot felul de mijloace, mai puţin creştineşti, racolau tot mai mulţi adepţi din sânul comunităţii ortodoxe.

Având în vedere activitatea pastoral-misionară desfăşurată şi experienţa duhovnicească acumulată, în 1971 a fost numit duhovnic al Institutului Teologic din Sibiu, dar pentru scurt timp, întrucât autorităţile comuniste au intervenit şi l-au îndepărtat considerându-l *„mistic"*.

La îndemnul episcopului Irineu Crăciunaş de la Iaşi, preotul Ioan Mihălţan s-a înscris la doctorat în 1972, iar în 1973 va fi declarat admis la Institutul Teologic din Bucureşti. În perioada studiilor de doctorat va cunoaşte îndeaproape viaţa mănăstirească, locuind pe tot parcursul cursurilor de doctorat la mănăstirea Cernica de lângă Bucureşti. Aici l-a întâlnit pe Arhimandritul Benedict Ghiuş pe care l-a considerat un om duhovni-

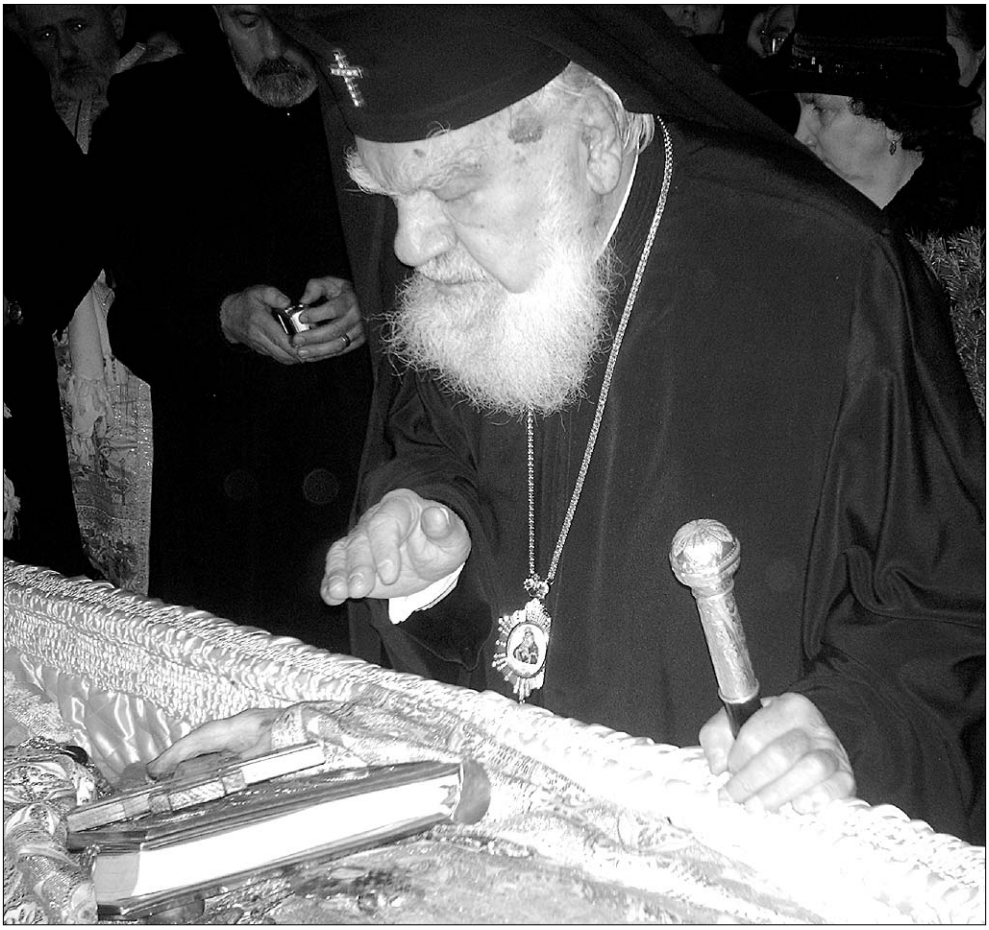

cesc remarcabil, care împreuna ştiinţa teologică cu evlavia. La doctorat va lucra sub îndrumarea Părintelui Profesor Dumitru Stăniloae.

În toamna lui 1977 va pleca la Bossey, în vederea elaborării tezei de doctorat, unde va duce dorul comuniunii frăţeşti a credincioşilor din Ohaba. Doar timpul petrecut în bibliotecă îi dădea satisfacţie. De la Bossey va ajunge la Strasbourg unde va participa la cursurile unor profesori de la Facultăţile de Teologie protestantă şi catolică. Va vizita în această perioadă şi Parisul şi va audia cursurile unor profesori renumiţi de la Institutul Saint Serge: V. Lossky, P. Evdokimov, S. Bulgokov, etc. După încheierea anului universitar de la Strassbourg, s-a întors în ţară continuând redactarea tezei de doctorat începută la Strasabourg.

În toamna lui 1978 a fost chemat la Sibiu şi a primit un post de profesor la Institutul Teologic, catredra de Îndrumări Misionare. 15 membri din actualul Sfântul Sinod, în frunte cu Patriarhul Daniel, i-au fost studenţi Prea Sfinţitului Ioan la Institutul Teologic din Sibiu.

Munca depusă ani de zile în perioada studiilor de doctorat s-a concretizat în 1984, când şi-a susţinut teza de doctorat cu titlul „Preoţia lui Hristos şi preoţia bisericească".

La începutul lui 1990, a fost chemat la înalta treaptă a slujirii arhiereşti, după ce iniţial se călugărise la mănăstirea Sâmbăta din Ţara Făgăraşului şi fusese făcut arhimandrit de Prea Sfinţitul Timotei al Aradului. La 3 februarie 1990, s-a făcut ipopsifierea de către Prea Sfinţitul Timotei al Aradului şi Prea Sfinţitul Justinian, actualul episcop al Maramureşului şi Sătmarului. La 4 februarie, acelaşi an, a fost hirotonit arhiereu-vicar la Oradea în prezenţa Î.P.S. Dr. Antonie Plămădeală, Mitropolitul Ardealului şi a altor ierarhi de seamă ai Sfântului Sinod.

Timp de doi ani (1990-1992) a slujit ca arhiereu-vicar sub îndrumarea Prea Sfinţitului Va-

sile Coman, episcopul Oradei, iar după trecerea acestuia la cele veşnice (10 iulie 1992), a slujit ca episcop titular al Oradei până în prezent. După alegerea ca episcop al Oradei, în august 1992, a avut loc aducerea în Oradea a osemintelor răposatului episcop martir Nicolae Popovici de la Biertan, fiind aşezate în biserica cu lună.

Când a devenit episcop, în eparhia Oradei nu exista decât o singură mănăstire, cea de la Izbuc. Prin purtarea sa de grijă, au luat fiinţă mănăstirile Sfinta Cruce din Oradea, Stâna de Vale, Huta, Buna Vestire, Strâmba, Bic şi altele. De asemenea, a fost pusă piatra de temelie a noii catedrale Episcopale din centrul civic, care a necesitat multe şi îndelungate lupte cu autorităţile locale pentru obţinerea locului pentru construcţie. Prea Sfinţitul Ioan s-a ocupat îndeaproape şi de şcolile teologice din eparhie, respectiv de Facultatea de Teologie din Oradea şi de cele două seminarii teologice de la Zalău şi Beiuş, urmărind ca în aceste şcoli să se formeze tineri cu caracter şi vocaţie pentru slujirea Bisericii. Prea Sfinţia Sa accentua mereu faptul că în şcolile noastre teologice *formarea duhovnicească* a tinerilor ar trebui să ocupe un loc primordial.

Prea Sfinţitul Ioan a lucrat şi pentru a-i aduna pe românii din Ungaria sub acoperământul Bisericii şi pentru reabilitarea marelui om politic român Emanuil Gojdu.

În tot timpul păstoririi sale a încercat să fie aproape de preoţi, să le înţeleagă neajunsurile şi suferinţele şi să le ofere îndrumări duhovniceşti. A fost întotdeauna foarte înţelegător cu neputinţele firii omeneşti, dând dovadă de o maturitate duhovnicească rar întâlnită. În calitate de episcop a sfinţit sute de biserici în tot cuprinsul eparhiei şi a hirotonit 281 de preoţi pe care i-a instalat personal în parohii. Prea Sfinţia Sa remarca, în scrierile sale, greutăţile slujirii arhiereşti, nu puţine în vremurile pe care le trăim. Experienţele duhovniceşti acumulate în decursul timpului ca preot, profesor de teologie şi arhiereu le-a consemnat în scris în numeroase lucrări care sunt de un mare folos duhovnicesc atât preoţilor, studenţilor teologi, cât şi credincioşilor Bisericii noastre. Menţionăm următoarele lucrări: *Preoţia Mântuitorului şi preoţia bisericească* (Sibiu, 1984, Oradea, 1993) , *De vorbă cu credincioşii* (Oradea 1993), *Îndrumări pentru îndreptarea şi maturizarea duhovnicească a persoanei noastre* (Oradea, 1994), *Semînţe din ţarina cumînţeniei* (3 volume, Oradea, 1993, 1994, 1995), *Experienţe pastorale* (Oradea, 1995), *Idei din sfintele evanghelii pentru predicile duminicilor şi sărbătorilor de peste an* (Oradea, 1999) şi *Cuvântări la Marile Praznice* (Oradea, 2001).

Pentru întreaga activitate depusă, Universitatea din Oradea i-a decernat titlu de „Doctor Honoris Causa". În toamna lui 2006, după o rodnică activitate pastorală, datorită unor probleme de sănătate, Prea Sfinţitul Ioan Mihălţan, şi-a înaintat Sfântului Sinod cererea de pensionare, începând cu 1 ianuarie 2007.

Ultimele clipe ale vieţii şi le-a petrecut în satul natal Ohaba din judeţul Alba, alături de familie. Acum când Prea Sfinţia Sa a trecut la cele veşnice, poate spune împreună cu Sf. Ap. Pavel: „Lupta cea bună m-am luptat, călătoria am săvârşit, credinţa am păzit! De acum mi s-a gătit cununa dreptăţii, pe care în ziua aceea mi-o va da Domnul, Dreptul Judecător!" (II Timotei 4,7-8), sau, împreună cu Sfântul preferat al Prea Sfinţiei Sale, Sf. Ioan Gură de Aur: „Slavă lui Dumnezeu pentru toate!"

Pentru întreaga viaţă pusă în slujba Bisericii şi a Neamului, nădăjduim că Mântuitorul Iisus Hristos, Dreptul Judecător, îi va face odihnă veşnică cu toţi drepţii şi sfinţii Săi. Veşnică să-i fie pomenirea!

Monahul Atanasie de la Petru Vodă

Trecerea la Domnul a monahului Atanasie (Alexandru Ştefănescu), unul dintre apropiaţii de suferinţă pe altarul dreptei credinţe ai Părintelui Iustin Pârvu de la Mânăstirea Petru Vodă, la 29 februarie 2008, de ziua Sfinţilor Cuvioşi Ioan Casian Românul şi Gherman din Dobrogea, lasă un gol teribil în rândul reperelor morale ale naţiunii române. În asemenea momente în care Biserica luptătoare pierde un astfel de model în favoarea Bisericii triumfătoare din ceruri, se cuvine să punctăm cîteva momente importante dintr-o biografie exemplară.

Constantin Mihai

Alexandru Ştefănescu – Monah Atanasie – (n.1919), originar din comuna Orlea (Oroles-Vulturul), judeţul Romanaţi, urmează Liceul din oraşul Corabia şi este eliminat pentru organizarea unui grup FDC. Face parte dintr-o familie de legionari, tatăl său a fost aghiotantul Generalului Cantacuzino. Din 1937, este secretarul şefului de judeţ Alexandru Cristian Tell. Participă la tabăra de la Uria, având peste 100 de ore de muncă la şantierul sediului din Gutenberg. La propunerea şefului de judeţ i se acordă gradul de legionar. După asasinarea lui Corneliu Zelea Codreanu, este însărcinat să refacă legătura cu capitala. Urmărit în Bucureşti, se refugiază la Iaşi unde este arestat şi condamnat la 2 ani şi 6 luni de închisoare. Este mutat la închisoarea pentru disciplinari Chişinău, unde îi întâlneşte pe Ovidiu Găină, Eugen Şăgoreanu, Dumitru Groza, Ilie Niţu, Lucian Caramlău ş.a. Este eliberat odată cu cedarea Basarabiei. Participă la acţiunea de la 3-6 septembrie 1940, de răsturnare a regelui Carol al II-lea, în grupul de bucovineni, alături de Ovidiu Găină, Dumitru Leonteş, Hoinic, Totoescu. Cu ajutorul comandantului George Macrin şi al instructorului Gheorghe Tudorache, preia Casa Verde. Trimis în judeţul Romanaţi, este numit şef de sector. Este persecutat de colonelul Rioşanu, care se implică direct în ancheta din 1941, anul rearestării sale, fiind condamnat la 15 ani muncă silnică. Pedeapsa o execută la Aiud, fiind printre primii deţinuţi politic închişi acolo. Datorită refuzului de a se desolidariza de Mişcarea Legionară, este dus la Zarcă, unde stă până la venirea ruşilor. În celula de la Aiud a stat cu dr. Uţă şi cu Constantin Dumitrescu-Fakirul. A fost mâna dreaptă a doctorului Uţă, ajutându-l în tratarea deţinuţilor bolnavi şi învăţând de la acesta mai mult decât într-o Faculatate de Medicină. Cunoştinţele şi practica medicală dobândite în închisoare le va folosi apoi după eliberare ajutând şi mângâind mulţi bolnavi, cu multă pricepere.

În 1948, este eliberat, prin rejudecarea procesului. După eliberare, revine la Aiud şi se ocupă de memoriile Generalului Petrovicescu. Ajută, totodată, şi familia Coco Dumitrescu, tatăl lui Radu Gyr, soţia şi fiica lui. Rearestat în 1952 şi dus la Canal, lucrează pe şantier cu inginerul Nicola, şeful lui din judeţ. A trecut prin şase lagăre. La Poarta Albă, participă la greva-cursă întinsă de securişti pentru a-i selecţiona pe cei în stare de acţiune şi este condamnat din nou la 20 de ani muncă silnică. În 1956, ia parte la Aiud, la celebra grevă a legionarilor. În momentul reînceperii

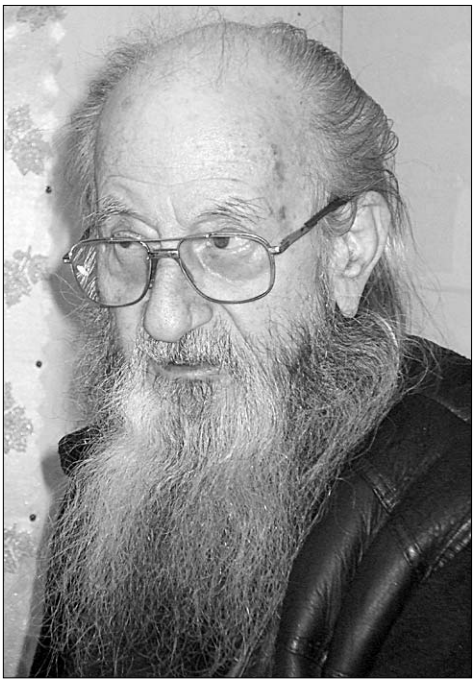

reeducării din Aiud, este trimis din nou la Zarcă. În 1964, este eliberat cu ultimul lot. Împreună cu inginerul Nicola începe să organizeze o rețea de rezistență în județul Romanați, numai cu cei din închisori. Până în 1989 mai este arestat de două ori și eliberat. În 1990, ia legătura cu profesorul Mircea Nicolau, președintele Fundației "George Manu" din București, și participă la o serie de reuniuni, conferințe, lansări de carți. Este autorul volumului *Comentariu la Monografia Orașului Corabia. Audiatur et Altera Pars* (Bacău, Editura Babel, 2003). Decedându-i soția, în anul 2005 intră în monahism ca monahul Atanasie, la Mânăstirea Petru-Vodă, păstorită de starețul Iustin Pârvu.

La mănăstire se va dărui îngrijirii bolnavilor, viețuitori ai obștii și pelerini. Va face educație, de cea mai înaltă ținută, tinerilor și copiilor, care îl vor iubi în special. Va rămâne în amintirea tuturor pentru marea sa capacitate de a-i iubi pe oameni, pentru demnitatea sa aristocratică, pentru sinceritatea și bucuria sufletului său. A petrecut ultimii ani într-o minunată ascultare și supunere față de Părintele Iustin Pârvu, cel care îi era în același timp frate de suferință și temniță, prieten, duhovnic și stareț.

Unul din cuvintele sale era acesta: „În viață operăm cu trei categorii de valori: *esențiale, importante și secundare*. Esențială este credința și legătura cu Dumnezeu, care-i dau omului verticalitate, echilibru, pace. Importante sunt familia și profesia. Secundare sunt cele care țin de biologic: reproducere, nutriție, distracție... Și încheia cu amărăciune: Problema majoră este că azi oamenii trăiesc în secundar...!"

Discernământul, buna măsură, profunzimea, luciditatea și abnegația conturează profilul monahului Atanasie, un truditor al oastei lui Hristos. Atitudinea sa plină de curaj și de mărturisire neîncetată a Ortodoxiei românești, de-a lungul unei vieți presărate de lupte crunte împotriva comunismului ateu, și-a găsit împlinirea în modelul monahal, o tainică chemare numai de Dumnezeu știută.

Asumarea unui destin implacabil este dominanta întregii generații de sacrificiu, cum foarte sugestiv caracteriza Mircea Vulcănescu generația '27 – cu prelungirile ei firești – care a luat fie calea temniței comuniste, fie pe cea a exilului nesfârșit. Contactul cu bădia Sandu Ștefănescu, precum și cu alte figuri ale rezistenței anticomuniste: Gheorghe Mihai, Gheorghe Stănescu, George Popescu Glogoveanu, Viorica Călinescu, Mircea Nicolau, Dr. Nae Nicolau, Pr. Liviu Brânzaș, Aspazia Oțel Petrescu, Constantin Emilian Bucescu și mulți alții, mi-a oferit fericita ocazia de a cunoaște adevăratele caractere ale României profunde. Toți aceștia întrupează valorile unei lumi pe care comunismul a încercat s-o distrugă, înlocuind-o cu un surogat. Prin prezența lor, aceste valori fundamentale ale sufletului românesc – onoare, cinste, curaj, noblețe spirituală, generozitate, toate în exprimarea adevărului Revelat – au putut supraviețui și chiar rodi, acolo unde au găsit teren fertil.

De aceea, avem o datorie de conștiință de a continua lecția esențială a acestei generații, lecție care ține de parcursul firesc al națiunii române. Să nu uităm să cinstim memoria acestor martiri, mucenici și sfinți ai României, singurele bilete de intrare la Judecata universală de Apoi. Dumnezeu să-l odihnească pe nea Sandu Ștefănescu (monah Atanasie) în rândul oștii celei drepte și să ne învrednicească pe noi toți de a duce mai departe cu smerenie darul lor, care nu este altul decât cel al dreptei credințe și al mărturisirii neîncetate a lui Hristos!

Dictatura celei de-a patra puteri

„Războiul lui Băsescu cu presa“ sau „Atacurile lui Băsescu la adresa presei“ – cu astfel de titluri ne-a inundat timp de câteva zile mult lovita (în amorul propriu), de către preşedinte, a patra putere în stat. Sunt urmările discursului intempestiv de pe Otopeni, ţinut de Traian Băsescu la întoarcerea de la lucrările Consiliului European de Primăvară. Întreaga suflare jurnalistică (cu mici excepţii) a sărit ca unul în apărarea breaslei. Această solidaritate vehementă m-a intrigat şi m-a deranjat.

Mihail Albişteanu

Voi spune din capul locului că nu încerc să scuz prestaţiile de multe ori exagerate ale preşedintelui în raport cu presa (ne amintim de termenul „găozar“ sau de invitaţia cu dublu înţeles adresată unei ziariste) şi nici problemele gramaticale ale fiicei sale. În plus, nu a fost corect ca preşedintele să facă o declaraţie în calitate de „cap de familie“ din poziţia unui şef de stat venit de la o întrunire internaţională, într-un cadru oficial, atunci când toată lumea aştepta o scurtă dare de seamă despre vizita în Suedia şi despre lucrările Consiliului European de Primăvară. Dar, calculată sau nu, vizând şi scopuri electorale, sau fiind doar reacţia unui om ajuns la limita răbdării (înclin totuşi să cred că preşedintele a făcut această alegere cu bună ştiinţă, pentru că era convins că astfel va avea o audienţă satisfăcătoare, ora fiind potrivită) această declaraţie trebuia să se producă. Poate că era nevoie de cuvintele unei persoane publice cu autoritatea şefului de stat pentru a se evidenţia faptul că societatea românească are nevoie (pe lângă atâtea altele) şi de o dezbatere serioasă privind rolul şi locul presei.

Se tot repetă că libertatea de exprimare este unul dintre puţinele drepturi obţinute (alături de libertatea de mişcare) de majoritatea românilor, după decembrie 1989. Eu cred că astăzi lucrurile sunt puţintel altfel. Aş spune că, paradoxal, presa nu este astăzi cu mult mai liberă decât în anii 1990. Atunci, ca proaspăt jurnalist postrevoluţionar, dacă nu îţi striga şeful statului direct în faţă: „măi animalule“, venea un miner de bine şi te pocnea cu o bâtă în cap. Apoi, după un puseu de libertate (cu care nu prea au ştiut ce să facă) în perioada 1996-2000, jurnaliştii au ajuns în epoca guvernării Năstase, când autorităţile îţi aminteau permanent că „tăcerea este de aur“ şi te îndemnau să faci „ciocu mic“. Din acest punct de vedere, presa este astăzi incomparabil mai liberă şi asta începând cu mandatul „dictatorului“ – aşa cum îl gratulează oponenţii – Băsescu (numai domnul Tudor Popescu nu vede asta nicicum, dar luând în calcul relaţiile sale cu preşedintele, nu este de mirare).

Politica banului

A apărut însă, între timp, o altă „închisoare“ pentru jurnalişti, cea ridicată de ban, banul care impune scrisul la comandă. Nu prea mai avem, ca în anii ’90, patroni de publicaţii ziarişti, ci doar patroni de trusturi de presă („mogulii“ lui Băsescu). Aceştia, neavând morbul presei în sânge, ci morbul banului, sunt prea puţin interesaţi de deontologia profesiei şi nu înţeleg deloc principiul de drept, aplicabil presei, *audiatur et altera pars*. Aşa că există publicaţii, dar mai ales posturi de televiziune, unde discuţia este total dezechilibrată, iar CNA-ul, de multe ori, se face că nu vede. Un

exemplu în acest sens îl constituie „Antenele“ familiei Voiculescu. Dacă Gabriela Vrânceanu Firea mai încearcă totuşi să-şi respecte statutul de jurnalist (de altfel, a şi fost beştelită în direct de „mogul“ pentru asta), domnii Gâdea şi Ciutacu nu au nici o reţinere să reia la nesfârşit, din toate unghiurile, canonada contra lui Traian Băsescu, prin intermediul invitaţilor lor, atent selecţionaţi. Victor Ciutacu se acoperă cu jenanta afirmaţie că el ar fi declarat de la începuturile emisiunii pe care o realizează că nu este neutru, ci implicat şi că nu îl suportă pe Traian Băsescu. Ca şi cum asta l-ar scuti de obligaţia morală şi profesională de a invita în emisiune şi oameni care au idei contrare celor ale domniei sale. Nu pot decât să îi dau dreptate jurnalistei Andreea Pora: ceea ce se întâmplă la astfel de emisiuni, unde Traian Băsescu este permanent calul de bătaie, nu poate fi considerat jurnalism. Eu îl consider de fapt linşaj mediatic dirijat la adresa acestuia. Repet, nu scuz greşelile preşedintelui în relaţia cu presa (şi mă refer şi la faptul că îngăduie să fie tămâiat de către aplaudacii de serviciu, unii dintre ei foşti lingăi ai lui Ceauşescu, sau fii ai proletcultiştilor cincizecişti), dar, în mod evident, o parte a presei şi-a pierdut complet independenţa, buna judecată şi bunul-simţ. Reacţia forumurilor de pe Internet arată clar că declaraţia de la Otopeni a preşedintelui dă glas (chiar dacă el a aşteptat probabil special să se strângă, în timp, nemulţumirile, pentru a „culege“ momentul) unei păreri populare – aceea că, în permanentul (şi nefirescul) război dintre puterile statului, puterea neoficială, cea de-a patra, şi-a luat nepermis de mult nasul la purtare. Să ne amintim că, înainte de fi pronunţate cuvintele „ţigancă împuţită“, jurnalista de la Antena 3 l-a presat într-un mod nepermis pe Traian Băsescu, ştiind că datorită firii sale şi datorită momentului special ales (ziua votului la referendumul privind suspendarea din funcţie a preşedintelui) acesta era vulnerabil. Sunt convins că reacţia – care, altfel, nu poate fi scuzată – preşedintelui a fost mult peste aşteptările jurnalistei. Să nu uităm nici de aşa-zişii jurnalişti care dau năvală peste rudele celor decedaţi în omoruri sau accidente pentru a le pune tot felul de întrebări „inteligente“ de genul: „ce simţiţi în aceste momente?“. Astfel de oameni s-au simţit atinşi de declaraţiile preşedintelui de la Otopeni şi au urlat ca din gură de şarpe că „dictatorul“ Băsescu încalcă libertatea presei, deşi din declaraţie reieşea clar că nu toată presa era vizată, dar de, dacă omul nu a formulat precis: „o anumită parte a presei“...

Înainte de a da cu barda în „dictator“, haideţi să vedem şi bârnele din ochiul presei. Oare doar preşedintele trebuie boicotat (aşa cum cer mânioşii presei)? Dar unii jurnalişti şi chiar unele posturi şi publicaţii nu merită boicotate de confraţii din breaslă şi nu trebuie sancţionate de CNA, în scopul purificării climatului jurnalistic românesc? Domnul Mihai Gâdea a fost foarte deranjat când a fost urmărit cu maşina pe străzile Capitalei, într-o noapte, de reprezentanţii unei publicaţii. Nu vede el similitudinea cu situaţia preşedintelui, atacat în fiecare seară la emisiunea pe care el o patronează?

Cine-i, de fapt, dictatorul?

Mă întreb dacă dictatorul este Traian Băsescu şi dacă nu cumva presa joacă de fapt acest rol. Mă gândesc la frica oamenilor politici de a se pune rău cu presa – întrebat despre declaraţia preşedintelui de la Otopeni, Mircea Geoană a spus: „fiecare pasăre pe limba ei piere“. Mă tem că presa îşi arogă roluri pe care nu le înţelege. Văd aici o similitudine cu plebea romană: lipsită de drepturi, după ce a obţinut prin şantaj drept de veto pentru tribunii săi, plebea romană s-a transformat într-o categorie parazitară, consumatoare de pâine şi circ. Sper că presa noastră nu va urma drumul care duce spre transformarea sa într-o mocirlă. Breasla nu trebuie să se transforme în castă. Altfel, aşa cum bine puncta Andreea Pora la N24 TV, jurnaliştii nu se vor mai deosebi cu nimic de alte „caste“, care se strâng să îşi apere membrii, indiferent că aceştia mai sar peste lege (vezi parlamentarii, magistraţii, poliţiştii).

În ceea ce mă priveşte, dacă în urma celor scrise aici voi fi considerat de către unii drept „atentator la libertăţile presei“, voi aminti doar că articolul meu din numărul-pilot al acestei publicaţii critica închiderea abuzivă a OTV, post pe care, de altfel, niciodată nu l-am apreciat prea mult.

De ce nu-l pot ajuta creştinii pe Emil Moise?

În nici un tratat de teoria cunoaşterii din bocceluța acestor veacuri nu vom găsi explicată legătura tainică dintre o palmă primită şi înțelegerea rostului nostru. Cum deosebim între o palmă dată cu răutate de aproapele spre a ne doborî şi una dată spre trezirea noastră din amorțeală? Dacă am primit-o, nu a îngăduit-o Dumnezeu – cum spunem şi credem noi, creştinii? Şi dacă a îngăduit-o, cu ce scop? Aş vrea să pun în aceşti termeni o scurtă discuție despre problema scoaterii icoanelor din şcoli *şi despre* cazul Emil Moise.

Daniel-Petru Mazilu

Problema scoaterii icoanelor din şcoli. De ceva vreme s-a petrecut un lucru uluitor: icoanele din şcolile româneşti au început a fi sesizate. Unii s-au bucurat văzându-le acolo, simțind ori presimțind ceva tainic şi minunat în legătură cu ele, alții le-au văzut doar cu coada ochiului, iar alții – filosofând – s-au întrebat probabil: oare ce se câştigă prin absență? Se înțelege, prin absența icoanelor. În cele din urmă ne aflăm într-o situație specific filosofică.

Dați-mi voie, ca unul ce am trecut odinioară prin astfel de şcoli, să spun şi eu ce cred. Aşa e la unii filosofi: fiecare spune ce crede şi nimeni nu crede definitiv în ceea ce spune. Din punct de vedere filosofic, tot ceea ce există este: 1. discutabil şi 2. trecător. Primul aspect este în sine foarte discutabil şi nu insist aici din lipsă de spațiu. Prin „trecător", „filosofii" înțeleg că ceva dacă are început, are şi sfârşit. Cum Dumnezeu este veşnic, filosofii s-au lăsat păgubaşi în privința Lui. Ei s-au specializat însă, de la Socrate până azi, în „cunoaşterea omului". Nu mai insist în a spune că în ciuda unui efort de peste două mii de ani toate filosofiile nu au putut oferi un răspuns coerent la întrebarea „Ce este omul?". Milioane de cărți, ipoteze, cercetări şi iluzii. Ce taină este acest om? Ce mister? Cum cugetă filosoful, cum o întoarce din tastatură, tot nu scapă de aceste cuvinte ce cutremură filosofia de la Pascal încoace.

Cugetați la o istorie a încercărilor de definire a omului în filosofie, în cultură! Ce veți găsi e acest lucru întotdeauna: pe om, pentru a-l înțelege, trebuie să îl legi de cineva, de ceva. Omul este şi trăieşte prins şi cuprins într-o lume uriaşă față de puterea lui de înțelegere. Ca să încerci „o definiție" a lui trebuie să îl pui alături de cineva. Trebuie, aşadar, să îl cunoşti aşa cum este el. Faptul l-a remarcat cel mai bine Aristotel şi l-a exprimat prin al său concept de „ființă socială" (*zoon politikon*). Şi fie „îl legi" de Dumnezeu, ghilimelele exprimând faptul că ți se descoperă această aflare a omului, fie de semenii lui, fie de animale, fie de lumea minerală, fie mai nou, de cea virtuală. Fără îndoială, pentru filosof apropierea de Dumnezeu (ca să nu mai vorbim de legarea de El) este o contradicție în termeni. Cum să te poți apropia de Acesta care nu deține un loc în spațiu, El fiind pretutindenea? Tocmai spre a preveni astfel de întâmpinări, şi din alte motive pe care filosoful nu le poate accepta, S-a întrupat Iisus Hristos, Fiul lui Dumnezeu. Dacă S-a întrupat, nu a mai putut fi *neîntâlnit* de către oameni. Şi aşa a şi

fost. Câte mărturii nu avem de la cei care L-au avut pe Iisus printre ei? Problema a apărut odată cu întrebarea: Cine era El? Era Mesia? Era Fiul lui Dumnezeu, ipostas al Treimii? Vedeți, cu puțină credință (dar, vai, ce înseamnă să ai puțină credință!), ar fi fost inexistente toate disputele „intelectualiste" din jurul Lui. Toate ereziile s-ar fi stins din faşă şi tot ce a izvorât din ele. Mă refer, în cazul de față, la *iconoclasm*. Să avem curajul să privim lucrurile în față. Iconodulii au învins, dar nu au convins. A venit Hristos în persoană să propovăduiască nevoia sfințirii omului prin iubire şi lumea nu L-a crezut, nu L-a cunoscut, nu L-a primit decât după marea Sa jertfă. Prezența icoanelor care-L înfățişează pe El spune şi respune această dramatică poveste: atât de răsucit e omul încât pentru salvarea lui e nevoie de-a pururea de jertfă dumnezeiască. Poți tu, filosofule, să îți dai viața ta, tot timpul tău spre a salva lumea? Poți spune tu: „Eu sunt lumina lumii"? Dacă nu poți, lasă-mă pe mine, uitucul, să îmi pot aminti de toate acestea privind icoanele creştine! Tu vorbeşti prin congrese despre „uitarea ființei", dar nu cercetezi dacă nu cumva chiar tu însuți te-ai abandonat uitării a toate. Tu vrei ca eu să nu mai port recunoştința Mântuitorului meu, să Îl uit, aşa cum îi uităm pe conductorii noştri lumeşti. Tu vrei să te cred că eşti în stare, pornind de la bibliotecile tale, să îmi spui cine sunt şi ce rost am eu în această lume. Dacă o faci din dragoste pentru mine, sunt gata să te ascult. Dacă nu şi dacă poți crede că eu îți vorbesc cu dragoste, atunci ascultă-mă tu!

Cazul Emil Moise. Domnul Emil Moise nu mă cunoaşte. Dar eu îl cunosc destul de bine. Eu sunt Emil Moise şi, pentru că e aşa, îngăduiți-mi să vă spun câteva cuvinte. Oameni buni, eu nu ştiu cine sunt, de unde vin şi încotro mă îndrept. Am crezut că filosofiile îmi pot răspunde la aceste întrebări, dar nu au reuşit. Acum nu am linişte şi am nevoie de ajutor. Unii spun că Dumnezeu poate fi găsit în Biserică. Dar eu nu merg la Biserică, nu postesc, nu mă rog, pentru că nu ştiu cum se face. Uneori mă minunez când o privesc pe fiica mea care se roagă. Aş vrea să ştiu ce se petrece în ființa ei. Cu cine vorbeşte ea? Oare cu acele ființe zugrăvite pe icoanele creştinilor? Cum pot oare afla? Cei care se numesc creştinii tăi, Doamne, în loc să îmi răspundă cu dragoste şi cu jertfă precum i-a învățat Tu, s-au năpustit asupra mea. Nici unul nu a venit să mă aline. Nici unul nu-mi cunoaşte chinul lăuntric. Cum nu găsesc vreun om gata să mă îndrume la Tine, am decis să Te provoc direct. Oare cei care Ți s-au împotrivit nu Te-au cunoscut în toată măreția şi puterea Ta? Eu sunt Emil Moise, Doamne. Mă ştii! Creştinii tăi nu mă pot ajuta. Ei sunt încremeniți în formalismul lor. Spun că Tu eşti iubire şi că Ție ți se închină, dar ei nu mă pot iubi. Dacă m-ar iubi careva dintre ei, şi-ar da viața pentru mine, m-ar vedea că sunt oița rătăcită, Te-ar ruga pentru întoarcerea mea. Dar ei nu fac aşa. De aceea, Tu, Doamne, ai îngăduit ca prin mine să îi retrezeşti pe ei. Astăzi mi-ai îngăduit să încerc a-i lăsa fără icoane. La ce le trebuie icoanele în şcoli dacă ei nu se închină din inimă, dacă profesorii Tăi au uitat să Te mărturisească, transformându-se în mari învățători ai poporului. Oare şi cei care mi-au ripostat Ți se roagă cu adevărat? Sunt încredințați de sfințenia Ta, de prezența Ta, de iubirea Ta? Vei vedea. Acum îi cercetezi cu icoanele aşa cum ai făcut-o şi în secolul al VIII-lea pentru necredința lor. Ziua de mâine cu toate încercările ei e a Ta.

Sub presiunea familiilor americane,

Ford renunță la politica pro-homo

Confruntată cu scăderea dramatică a vânzărilor auto, compania americană Ford a început să ia măsuri pentru a-şi reduce politicile agresive pro-homosexualitate, reuşind astfel să obțină suspendarea unui boicot impus de Asociația Americană a Familiilor la adresa acestei mărci auto.

Bogdan Mateciuc

Asociația Americană a Familiilor (AFA), care are 3,4 milioane de membri, a declarat că suspendă boicotul instituit acum doi ani la adresa companiei Ford, arătând că gigantul auto respectă acum condițiile din acordul inițial încheiat între AFA şi Ford în 2005.

Preşedintele AFA, Donald Wildmon, a declarat că acordul inițial dintre Asociație si Ford cuprindea patru prevederi: 1. Ford nu va reînnoi promoțiile actuale şi nu va crea alte stimulente prin care se acordă sume de bani asociațiilor de homosexuali la achiziționarea unui vehicul; 2. Ford nu va face donații către asociațiile de homosexuali care derulează, printre altele, campanii sociale sau politice în favoarea căsătoriilor între homosexuali; 3. Ford va înceta să mai facă donații şi să mai susțină activitățile sociale ale homosexualilor, cum ar fi paradele de homosexuali; 4. Ford va opri toate reclamele de pe site-urile şi din mass-media pentru homosexuali (reviste, posturi tv sau radio) din Statele Unite, cu excepția unora însumând 100.000 dolari, sumă care va fi folosită de Volvo. Reclamele Volvo vor fi aceleaşi reclame folosite în *mass-media* obişnuită şi nu se vor adresa în mod specific homosexualilor.

Wildmon a afirmat că rămân totuşi câteva probleme minore, care vor continua să fie monitorizate de AFA şi anunțate lui Ford.

Conform AFA, în timpul celor 24 de luni de boicot prin care AFA chema societatea la o blocare a achizițiilor de vehicule Ford, vânzările producătorului auto au scăzut în medie cu 8% pe lună. Asociația afirmă că boicotul inițiat de ea nu a fost singurul responsabil de aceste scăderi, dar că a jucat un rol semnificativ. Petiția AFA prin care se instituia boicotul la adresa Ford a fost semnată de un număr de 780.365 de cetățeni, după ce aceştia au fost informați de Asociație în legătură cu sponsorizările oferite de Ford unor publicații

care promovau „căsătoriile homo“ şi alte aberaţii legate de familie. De asemenea, Ford era prezentă şi la manifestaţiile homosexualilor, unde expunea standuri publicitare.

La momentul instituirii boicotului, Ford era lăudată de activiştii homosexuali ca fiind o companie-model, care oferă drepturi depline angajaţilor ei homosexuali.

La scurt timp de la instituirea boicotului, vânzările au început să cadă, compania a început să piardă bani lună de lună, iar analiştii economici se întrebau dacă va reuşi să supravieţuiască.

Cu toate acestea, relativ puţini americani au ştiut despre boicot. *Mass-media* nu au scos o vorbă, în ciuda amploarei acţiunii şi în ciuda pierderilor anuale de miliarde de dolari înregistrate de Ford.

Deşi unele canale, printre care USA Today şi CNN, au vorbit despre boicot la momentul începerii lui, după aceea s-a aşternut în presă o linişte totală. Atât presa, cât şi compania, dădeau vina pe orice altceva pentru pierderi, mai puţin pe boicot.

Deşi presa s-a făcut că boicotul nu există, reţeaua de dealeri Ford ştia. În 2006, la începutul acţiunii, organizaţia Greater Texas Ford Dealers Advertising Fund, care reprezintă 78 de dealeri, a formulat o scrisoare prin care solicita companiei să se conformeze solicitărilor AFA.

„Ca să fim expliciţi, vă cerem să încetaţi de urgenţă orice publicitate nu doar în mass-media pentru homosexuali, ci şi în orice mijloace sau evenimente politice sau controversate“, cereau dealerii.

Tăcerea presei în legătură cu boicotul nu a reuşit însă să limiteze efectele acestuia. După câteva luni de publicitate negativă şi pierderi financiare, Ford a început să se conformeze solicitărilor AFA.

În mod paradoxal, boicotul – la început inexistent pentru presă – a început să fie comentat. *Business Week*, *Forbes*, *Detroit News* şi alte publicaţii au început să scrie despre el, citând compania Ford, care declara că noile politici de sponsorizare sunt cauzate de nişte reduceri de bugete, nu de o schimbare de politică.

Succesul boicotului la adresa Ford este un exemplu grăitor al felului în care cetăţenii şi organizaţiile pro-familie pot influenţa lucrurile dacă acţionează organizat.

Alianţa Familiilor din România şi cetăţenii ţării, în general, au de învăţat din acest exemplu.

Dușmănia ruso-română în viziunea lui Florian Bichir

În ediția din 18 februarie a cotidianului „Evenimentul Zilei", Florian Bichir răspunde articolului meu din nr. 59 al revistei ROST. *Articolul cu pricina analiza actuala dispută dintre Biserica Română şi cea Rusă cu privire la jurisdicția eclezială asupra Basarabiei. Cititorul avizat ştie că în articolul respectiv am adoptat o poziție moderat-critică nu doar față de unele aspecte care țin de modul în care disputa a fost gestionată de către Biserica Ortodoxă Română, ci şi față de poziția Bisericii Ruse precum şi vizavi de reacția deloc diplomatică a Bisericii Sârbe.*

Alexandru Racu

În ceea ce priveşte „partea română", cel mai mult m-a deranjat retorica „naționalistă" de prost gust, sau mai bine zis retorica şovină a editorialistului de la „Evenimentul Zilei". Cert este că din articolul lui Bichir nu reiese nicidecum faptul că aş fi avut o atitudine echilibrată sau că măcar m-aş fi străduit în această direcție. Bichir schițează în schimb, în ceea ce mă priveşte, un portret de rusolatru. Mai mult, insinuează că presupusa mea rusofilie ar fi motivată de nu ştiu ce groază vizavi de iminența unei invazii muscăleşti.

Fac o mică paranteză, înainte de a trece la analiza celor afirmate de Florian Bichir. Menționez întâi de toate că mă aşteptam la genul acesta de reacție, anume aplicarea etichetei de „trădător de neam şi țară", precum şi utilizarea sloganurilor de gen „cine nu este cu noi este împotriva noastră!". Nu voi face speculații cu privire la autenticitatea sentimentului patriotic al publicistului în cauză. Dincolo de cazul particular, observ însă uneori existența unui fenomen destul de suspect, fără să ştiu, repet, dacă acesta este şi cazul lui Bichir. Este vorba despre exploatarea naționalismului anti-rusesc al românilor – de altfel sentiment explicabil prin prisma ultimelor două sute de ani de istorie –, cu scopul, mărturisit sau nu, al unei „mai bune integrări" a României în structurile politico-militare occidentale. Ceea ce deranjează nu este atât discursul în sine, care altfel poate fi întâlnit şi în medii „naționaliste", cât faptul că acest gen de discurs apare uneori în publicații care, în alte circumstanțe, înfierează sever cu argumente marca Soroş, naționalismul însuşi, alături de alte fenomene *anti-europene* precum „ortodoxismul" şi homofobia.

Biserica și interesul politic

Evident că din punct de vedere strict geopolitic o astfel de poziționare (pro-vestică) îşi are justificarea ei. Nu sunt eu acela care să regret că suntem în NATO şi nu în CSI. Şi nici nu cred că reieşea din articolul meu că aş fi un fan al lui Vladimir Putin sau al diferiților criptobolşevici aflați la putere în teritoriul dintre Prut şi Nistru. Doar că,

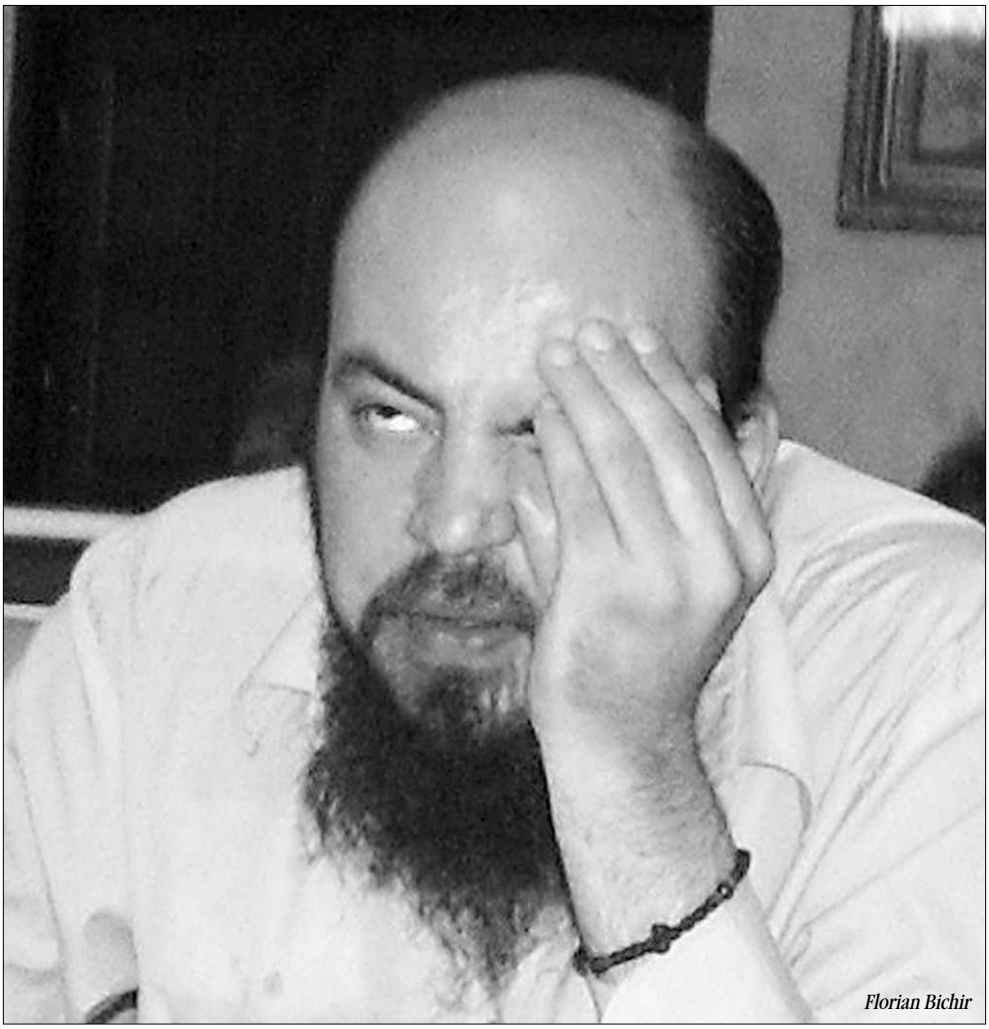

Florian Bichir

aşa cum bine a precizat Radu Preda într-un articol din revista 22, pe care Florian Bichir îl consideră „pertinent", cu toate că îl amendează nițel pe motiv că nici acesta nu ar fi îndeajuns de ferm în raportarea la ruşi, este necesară „o delimitare atentă şi responsabilă a teologicului de non-teologic"[1]. Cu alte cuvinte, dacă în sfera politicii anumite antipatii sunt de înțeles, ele nu au ce căuta în schimb în Biserică.

Acestea fiind spuse, să trecem la analiza articolului lui Florian Bichir. Mai întâi de toate publicistul mă amendează pe motiv că aş propune o soluție utopică, anume acordarea autocefaliei Mitropoliei Basarabiei, afirmând în plus că fac „grave confuzii canonice între autonomie şi autocefalie". Autocefalia susține Bichir, se acordă numai de către Patriarhia Ecumenică.

Întâi să precizez că, datorită unei erori din redacție, o propoziție din textul meu a fost redată greşit creându-se o confuzie. Formularea mea: „soluția propusă mai sus nu este doar canonică ci şi utopică" a fost redată în text ca: „soluția propusă mai sus nu este utopică". Cu alte cuvinte, precizez că în ceea ce privește caracterul utopic al soluției sunt de acord cu Florian Bichir, cel puțin în cazul viitorului apropiat. Soluția canonică este într-adevăr utopică, tocmai datorită nivelului scăzut de maturitate spirituală a părților implicate în dispută, cât şi datorită implicării în conflict a diverselor animale politice de origine sovi-

[1] Un foarte bun articol cu titlul: *O țară şi două Biserici. Chestiunea „teritoriului canonic" în criza moldo-română* a apărut în numărul 936 al revistei *22*.

etică. Cât priveşte presupusele confuzii între autonomie şi autocefalie, menționez că informația privitoare la soluția propusă de partea română la mănăstirea Trojan am preluat-o chiar de la Florian Bichir însuşi, acesta din urmă scriind următoarele în „Evenimentul Zilei“ din data de 25.11.2007: „ai noştri – *patru doctori în teologie, băieți cu şcoală... au anunțat că vor acorda autocefalia (independența) Mitropoliei din Basarabia*“ (sublinierea îmi aparține). Ar rezulta în mod logic din cele de mai sus că „ai noştri“ nu ştiau de fapt despre ce vorbesc, ceea ce bineînțeles nu este cazul. În mod evident, confuziile grave nu le fac eu, nici „ai noştri“, ci Bichir, adăugându-se la confuziile cu pricina şi unele probleme de memorie, explicabile poate prin prisma ritmului alert în care se scrie la ziar. Iar opinia conform căreia numai Patriarhia din Constantinopol ar putea acorda autocefalia Mitropoliei Basarabiei, n-ar putea decurge decât dintr-o interpretare extrem de forțată a canonului 28 al Sinodului IV Ecumenic, interpretare pe care nici măcar Constantinopolul nu şi-o arogă. Respectivul canon, pe baza căruia astăzi Patriarhia îşi revendică autoritatea asupra diasporei, conferea Constantinopolului jurisdicția asupra ținuturilor „barbare“, situate în afara granițelor Imperiului Roman din acea vreme. Însă chiar într-un articol postat pe site-ul Patriarhiei din Constantinopol[2] se precizează că Patriarhia identifică astăzi teritoriile „barbare“ (referința este strict geografică nu şi peiorativă) cu „noile teritorii din America de Nord şi de Sud, din Australia, Orientul îndepărtat ş.a.m.d., şi de asemenea toate teritoriile aflate *în afara granițelor bisericilor locale* (sublinierea îmi aparține – A.R.) aşa cum sunt ele definite de către sfintele canoane şi de către deciziile Sinoadelor Ecumenice, precum şi de către tomusurile patriarhale şi sinodale“. Dat fiind faptul că Basarabia este un teritoriu canonic disputat doar de către două Biserici locale, cea rusă şi cea română, o eventuală autocefalie sub forma unei unice Biserici în Basarabia nu poate rezulta decât în urma unei înțelegeri reciproce a părților implicate în conflict, cum de altfel este şi logic. Recunoaşterea ulterioară a autocefaliei de către Constantinopol nu ar cântări mai mult decât recunoaşterea autocefaliei de către orice altă Biserică locală. În esență, dincolo de eventualele subtilități ale canoniştilor, în cazul de față, autocefalia nu se acordă de către Patriarhia din Constantinopol, ci de către biserica-mamă.

[2] http://www.ec-patr.org/ docdisplay.php?lang=en&id=287&tla=en

Filetism agresiv

Însă, confuziile lui Florian Bichir nu se opresc aici. Acesta este ferm convins că până în momentul de față autocefalia s-a confundat cu etnicitatea, şi, mai mult chiar, că Patriarhia din Constantinopol n-a recunoscut nici o biserică locală transetnică şi multinațională.

Întâi de toate trebuie precizat că însăşi Patriarhia din Constantinopol a fost şi este o Biserică multi-națională, cu patriarh veşnic grec ce-i drept, dar cu episcopi, cler şi credincioşi de varii etnii. În plus, chiar Constantinopolul este cel ce s-a opus cu vehemență constituirii de Biserici etnice pe teritoriul imperiului otoman. În acest context a şi fost emisă condamnarea filetismului în 1872, tocmai pe motiv că bulgarii au constituit pe criteriu etnic o Biserică paralelă cu Patriarhia în interiorul aceluiaşi stat. Nu are rost să mai spun că în întreaga istorie a Bisericii autocefalia nu s-a confundat cu etnicitatea, ci cu independența statală. S-a mers după principiul un stat – o biserică, autocefalia confundându-se cu etnicitatea nu în mod intrinsec, ci doar în anumite condiții istorice, mai exact în modernitate şi asta datorită unei realități obiective, independente de învățătura Bisericii: este vorba bineînțeles de formarea statelor moderne din Balcani pe criterii etnice. Mai mult decât atât, chiar şi aici există limite serioase. Datorită imposibilității unei suprapuneri complete între jurisdicția eclezială şi etnicitate, în toate țările ortodoxe există minorități etnice de aceeaşi confesiune cu populația majoritară. Şi tocmai presupusa identificare a autocefaliei cu etnicitatea se face vinovată de încălcarea drepturilor unor minorități etnice de religie ortodoxă, cum ar fi cazul românilor din Serbia. Conştient sau nu, Florian Bichir susține *erezia filetistă*, o erezie care, nu mai are rost să o spunem, a făcut şi încă face enorm de mult rău Ortodoxiei.

Mai departe, Bichir îl admonestează şi pe Radu Preda, pe motiv că acesta ar fi sugerat, în mod înțelept în opinia mea, necesitatea ca BOR să fi anunțat Bisericile surori înainte de a lua decizia recunoaşterii eparhiilor reînființate. Adică ce, se răsteşte mânios Bichir, „Patriarhia ar trebui să înştiințeze Ierusalimul, Antiohia etc. că va înființa eparhie la Slatina sau Zalău"!? Comparație

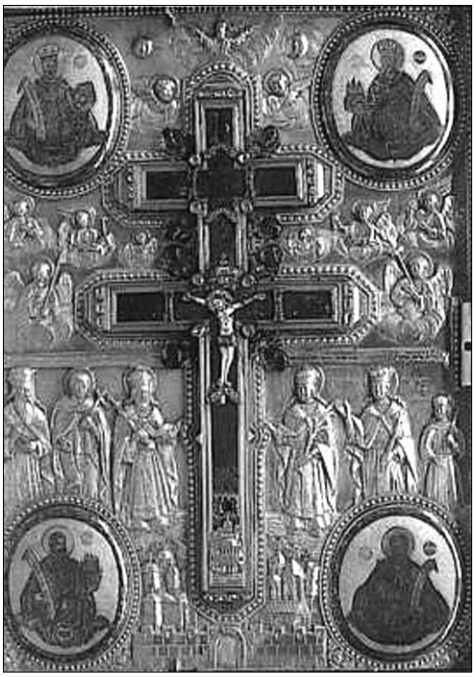

abuzivă, în mod evident, întrucât la Slatina şi la Zalău nu există nici o altă Biserică care să-şi suprapună jurisdicția pe acelaşi teritoriu cu Biserica Ortodoxă Română, fapt ce reflectă încă odată înțelepciunea părinților de la Sinodul VI ecumenic, care au stabilit principiul corespondenței dintre unitățile teritoriale statale şi cele bisericeşti tocmai pentru a evita apariția unor astfel de regretabile conflicte. Delirul xenofob al jurnalistului de la „Evenimentul zilei" depăşeşte însă orice măsură atunci când acesta din urmă nu îi cruță nici măcar pe sfinți! Profund nemulțumit de agitația „noilor zeloşi", Bichir observă printre altele că s-ar fi încetățenit şi practica nesănătoasă „de a cinsti sfinți canonizați de ruşii din exil în detrimentul celor români". La rigoare, faptul reflectă cât de străin îi este lui Bichir însuşi conceptul de sfințenie. Ce om cu mintea întregă ar putea să creadă că se cinsteşte un sfânt în *detrimentul* altuia, că se cinsteşte spre exemplu Sf. Ioan Maximovici în detrimentul Sf. Ioan Iacov Hozevitul? În viziunea lui Bichir nici măcar sfințenia nu mai e capabilă de a transcende granițele naționale. Ce să înțelegem din asta? Că în rai, sfinții români şi ruşi nu petrec întru dragoste frățească, ci se luptă precum zeii hinduşi!?

Soluția propusă de Florian Bichir pentru Basarabia este „coexistența paşnică a celor două ju-

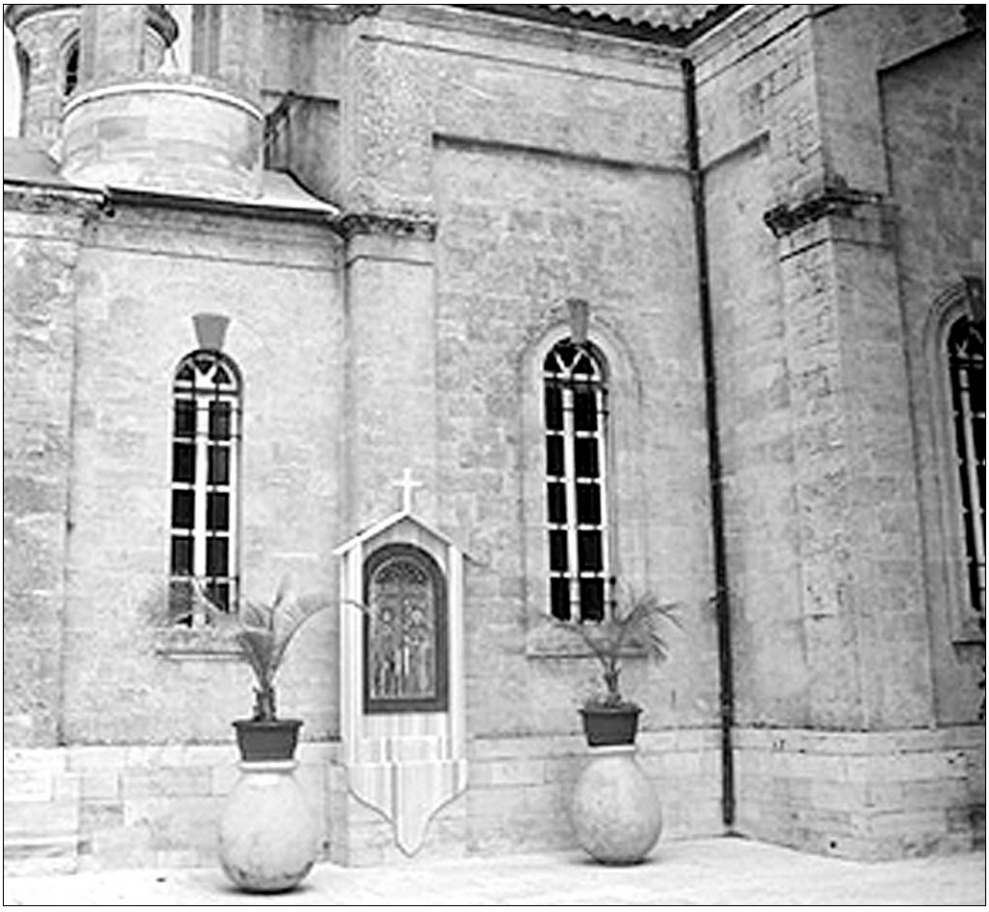

risdicţii ortodoxe“. Dar despre ce coexistenţă paşnică poate fi vorba în condiţiile în care gândirea lui Bichir secretă o retorică demnă mai degrabă de un Charles Darwin decât de un Pavel, retorică care-i desemnează pe ruşi ca fiind „duşmanii noştri“? Mai mult decât atât, autorul articolului din „Evenimentul Zilei“ nu doar caută să amplifice conflictele deja existente, ci şi inventează conflicte acolo unde ele nu există de fapt. Pentru el orice rezervă exprimată vizavi de politica BOR în cazul Mitropoliei Basarabiei, chiar dacă preopinentul nu se pretinde nicidecum infailibil şi chiar dacă rezerva este însoţită de rezerve similare vizavi de poziţia Bisericii Ruse şi a celei Sârbe, ei bine, orice astfel de rezervă îl pune automat pe Prea Fericitul Daniel în postura de „rapidist“: „singur împotriva tuturor“, după cum notează Bichir, Patriarhul avându-l alături poate doar pe însuşi Bichir. Nu cred că mai are rost să spun că articolul meu chiar nu se încadra în logica conflictului dintre „zeloşi“ şi Patriarhie, vrându-se a fi doar o reflecţie sinceră şi deschisă asupra unei probleme deranjante pentru Biserică, în speranţa găsirii unei soluţii paşnice. Motiv pentru care l-am şi repudiat pe editorialistul de la „Evenimentul Zilei“, întrucât continuu să cred că proferarea de invective la adresa duşmanilor „românismului“ este cât se poate de contraproductivă şi de neortodoxă.

Dincolo de acestea, ironia face că şi eu sunt rapidist. Doar că, spre deosebire de alţi suporteri, nu simt nevoia să mă bat cu steliştii şi dinamoviştii la ieşirea din stadion. Probabil că după mintea multor băieţi din galerie asta înseamnă că nu sunt un bun rapidist. La fel cum după mintea unor jurnalişti, respectul faţă de cultura rusă şi cinstirea sfinţilor ruşi echivalează cu a nu fi un bun român.

ROST: cuvînt, raţiune, sens, ordine

În latină, *rostrum* însemna „deschizătură“, „cioc“, „plisc“, „bot“. Mai tîrziu, în latina populară, a început să însemne şi „gură“ în general. În româna veche, sub forma rost, a fost moştenit cu acest din urmă înţeles, păstrat astăzi doar în cîteva expresii de largă răspîndire (a învăţa pe de rost, a lua la rost) şi stînd la baza verbului a rosti. Rost a evoluat spre înţelesul „raţiune“, „sens“, „tîlc“, „noimă“, „scop“, cu care se foloseşte astăzi în mod curent. Aşa a apărut verbul a rostui („a da sens“, „a pune ordine“), cu derivatele rostuire, rostuitor etc.

Creat prin Rostirea (Cuvântul) divină, omul este el însuşi făptură rostitoare, dar şi rostuitoare. Omul are un rost dat de Dumnezeu, dar uneori caută să-şi facă singur alt rost, după mintea lui. În orice caz, starea cea mai rea a omului este aceea de a fi fără rost pe lume. Iar cel mai mare serviciu care poate fi făcut omului este de a-l ajuta să-şi (re)găsească rostul.

Revista ROST îşi propune tocmai acest obiectiv la nivelul lumii româneşti, care în comunism şi-a pierdut rostul şi care trebuie să se redescopere pe sine, în primul rînd prin recursul la tradiţie.

În acest număr semnează: ● **Mihail Albişteanu** – profesor, doctorand în istorie, publicist ● **Antonio Aroneasa** – teolog, profesor, publicist ● **Răzvan Codrescu** – scriitor, ultima carte publicată: *Gâlceava dracului cu lumea. Mic tratat de demonologie aplicată* (2005) ● **Gheorghe Fedorovici** – absolvent al Facultăţii de Teologie, traducător ● **Ioan Alexandru Mizgan** – preot, publicist, ultima carte publicată: *De ce Ortodoxia?* (Ed. Eclesia, Nicula, 2008) ● **Constantin Mihai** – doctorand în litere la Universitatea Michel de Montaigne, Bordeaux 3, ultima carte publicată: *Descartes. L'Argument ontologique et sa causalité symbolique* (Paris, L'Harmattan 2007) ● **Viorel Patrichi** – jurnalist, ultima carte publicată: *Ochii şi urechile poporului. Convorbiri cu generalul Nicolae Pleşiţă* (2001) ● **Mircea Platon** – doctorand în istorie la Columbus University din Ohio – SUA, scriitor, ultima carte publicată: *Cine ne scrie istoria* (Timpul, Iaşi, 2007) ● **Constantin N. Străchinaru** – scriitor, fost deţinut politic timp de 14 ani, ultima carte publicată: *Mihai Eminescu şi Gustavo Adolfo Becquer* (2000) ● **Marcel Răduţ Selişte** – teolog, publicist ● **Claudiu Târziu** – jurnalist, coautor şi îngrijitor al volumelor *Testamentul Părintelui Calciu. Ultimele sale cuvinte, cu un portret biografic şi şapte evocări* (Ed. Christiana, Bucureşti, 2007) şi *În căutarea rostului pierdut. 20 de călăuze în cultura naţională* (Ed. Timpul, Iaşi, 2007).

Abonament

Vă puteţi abona trimiţînd contravaloarea abonamentului prin mandat poştal (în care specificaţi citeţ numele, adresa completă, telefonul şi perioada de abonament) pe numele: **Târziu Claudiu Richard, CP 27, Oficiul Poştal 23, Bucureşti** sau achitînd contravaloarea abonamentului în **contul nr. RO25BACX0000000107363250**, deschis la **Unicredit Ţiriac Bank, Sucursala Orizont – Bucureşti,** pe numele **Asociaţiei** ROST, cod fiscal 12495302**,** după care veţi trimite copia chitanţei şi o scrisoare în care solicitaţi abonamentul la **CP 27, Oficiul Poştal 23, Bucureşti**.

Preţul unui abonament este **180.000 lei (18 lei noi) pentru 6 luni** şi de **360.000 lei (36 lei noi) pentru un an**. Pentru cei din străinătate abonamentul este de **50 euro/an în Europa** şi **70 USD/an** pentru celelalte continente.

Nr. 1 – martie 2003, dedicat lui Nicu Steindhardt
Nr. 2 – aprilie 2003, dedicat lui Mircea Eliade
Nr. 3 – mai 2003, dedicat lui Lucian Blaga
Nr. 4 – iunie 2003, dedicat lui Mihai Eminescu
Nr. 5 – iulie 2003, dedicat lui Nicolae Paulescu
Nr. 6 – august 2003, dedicat lui Sandu Tudor
Nr. 7 – septembrie 2003, dedicat lui Nae Ionescu
Nr. 8 – octombrie 2003, dedicat lui Valeriu Gafencu
Nr. 9 – noiembrie 2003, dedicat Părintelui Dumitru Stăniloae
Nr. 10-11 – decembrie 2003, dedicat lui Vasile Băncilă
Nr. 12 – februarie 2004, dedicat lui Nichifor Crainic
Nr. 13 – martie 2004, dedicat lui Mircea Vulcănescu
Nr. 14-15 – aprilie-mai 2004, dedicat lui Radu Gyr
Nr. 16 – iunie 2004, dedicat lui Vintilă Horia
Nr. 17 – iulie 2004, dedicat lui Ștefan cel Mare – epuizat
Nr. 18 – august 2004, dedicat lui Ernest Bernea
Nr. 19 – septembrie 2004, dedicat lui Constantin Noica
Nr. 20 – octombrie 2004, dedicat Părintelui Arsenie Boca – epuizat
Nr. 21-22 – noiembrie-decembrie 2004, dedicat Părintelui Constantin Galeriu
Nr. 23 – ianuarie 2005, dedicat lui Vasile Lovinescu
Nr. 24 – februarie 2005, dedicat lui Octavian Goga
Nr. 25-26 – martie-aprilie 2005, dedicat Părintelui Constantin Voicescu
Nr. 27 – mai 2005, dedicat lui Nicolae Iorga – epuizat
Nr. 28 – iunie 2005, dedicat Părintelui Arsenie Papacioc – epuizat
Nr. 29 – iulie 2005, dedicat Părintelui Zosim Oancea
Nr. 30 – august 2005, dedicat lui Vasile Voiculescu
Nr. 31 – septembrie 2005, dedicat Părintelui Liviu Brânzaș
Nr. 32 – octombrie 2005, dedicat lui Aron Cotruș
Nr. 33 – noiembrie 2005, dedicat Părintelui Iustin Pârvu
Nr. 34 – decembrie 2005, dedicat lui Paul Goma
Nr. 35 – ianuarie 2006, dedicat lui Horia Bernea
Nr. 36 – februarie 2006, dedicat lui Ioan Alexandru
Nr. 37 – martie 2006, dedicat Părintelui Teofil Pârâianu
Nr. 38 – aprilie 2006, dedicat Părintelui Calciu
Nr. 39 – mai 2006, dedicat lui Pan M. Vizirescu
Nr. 40-41 – iunie-iulie 2006, dedicat lui Ion Gavrilă
Nr. 42-43 – august-septembrie 2006, dedicat Părintelui Adrian Făgețeanu
Nr. 44 – octombrie 2006, dedicat lui Gabriel Constantinescu
Nr. 45 – noiembrie 2006, dedicat lui Simion Mehedinți
Nr. 46 – decembrie 2006, dedicat Părintelui Rafail Noica

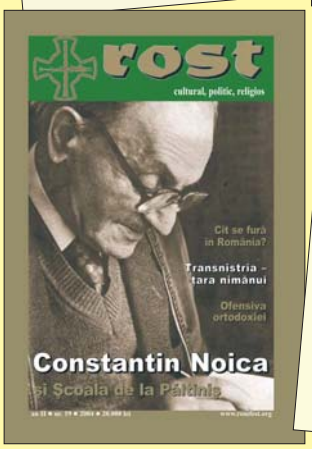

Nr. 47-48 – ianuarie-februarie 2007, dedicat Părintelui Benedict Ghiuș
Nr. 49 – martie 2007, dedicat lui Ioan Ianolide – epuizat
Nr. 50 – aprilie 2007, dedicat lui Marcel Petrișor
Nr. 51 – mai 2007, dedicat părintelui Nicodim Mândiță
Nr. 52 – iunie 2007, dedicat Mitropolitului Bartolomeu
Nr. 53-54 – iulie-august 2007, dedicat Părintelui Trifa
Nr. 55 – septembrie 2007, dedicat lui Alexandru Mironescu
Nr. 56 – octombrie 2007, dedicat Părintelui Sofian Boghiu
Nr. 57 – noiembrie 2007, dedicat lui Teodor M. Popescu
Nr. 58 – decembrie 2007, dedicat lui Demostene Andronescu
Nr. 59-60 – ianuarie-februarie 2008, dedicat Părintelui Ioanichie Bălan
Nr. 61 – martie 2008, dedicat lui Dan Botta

Cei care doresc să-şi completeze colecția publicației ROST pot trimite contravaloarea revistei (3 lei/exemplar), prin mandat poştal, pe numele: Târziu Claudiu Richard, OP 23, CP 27 Bucureşti. Precizați pe mandatul poştal ce număr al revistei doriți, în cîte exemplare şi adresa dvs. Pentru informații sunați la tel.: 0740.103.621

04
5 948485 760017